

125. Keskiviikkona 23 päivänä lokakuuta 1996

kello 15.50

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ensimmäinen käsittely

1) Lakialoite laiksi kalastuslain muuttamisesta 3902

Lakialoite 4/1995 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 9/1996 vp

2) Hallituksen esitys Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan kanssa tulon ja omaisuuden kak-sinkertaisen verotuksen sekä veron kiertä-misen estämiseksi tehdyn sopimuksen muuttamista koskevan pöytäkirjan eräi-den määräysten hyväksymisestä 3945

Hallituksen esitys 152/1996 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 25/1996 vp

3) Hallituksen esitys laiksi sotilasvam-malain muuttamisesta 3946

Hallituksen esitys 176/1996 vp
Sosiaali- ja terveystoimikunnan mietintö 22/1996 vp
Lakialoite 50/1995 vp

4) Hallituksen esitys laiksi rintamavete-raanien kuntoutuksesta annetun lain 5 §:n väliaikaisesta muuttamisesta „

Hallituksen esitys 177/1996 vp
Sosiaali- ja terveystoimikunnan mietintö 23/1996 vp

5) Hallituksen esitys kansaneläkelain ja eräiden siihen liittyvien lakien sosiaaliva-kuutustoimikuntaa koskevien säännösten muuttamisesta 3950

Hallituksen esitys 168/1996 vp
Sosiaali- ja terveystoimikunnan mietintö 24/1996 vp

6) Hallituksen esitys laiksi ydinenergia-lain muuttamisesta „

Hallituksen esitys 117/1996 vp
Talousvaliokunnan mietintö 17/1996 vp

7) Hallituksen esitys laiksi työneuvos-tosta ja työsuojelun poikkeusluvista anne-tun lain muuttamisesta ja eräiksi siihen liit-tyviksi laeiksi 3951

Hallituksen esitys 179/1996 vp
Työasiainvaliokunnan mietintö 12/1996 vp

8) Hallituksen esitys laiksi yhteistoimin-nasta yrityksissä annetun lain muuttami-sesta „

Hallituksen esitys 99/1996 vp
Työasiainvaliokunnan mietintö 13/1996 vp

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies S-L. Anttila.

Nimenhuudon sijasta merkitään läsnä oleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysis-tuntoon.

Täysistunnon kuluessa ilmoittautuvat toinen varapuhemies Törnqvist sekä edustajat Kallis ja Manninen.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Lakialoite laiksi kalastuslain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely

Lakialoite 4/1995 vp

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 9/1996 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 9.

Keskustelu jatkuu:

Ed. R i m m i: Rouva puhemies! Ensinnäkin haluaisin valiokunnan jäsenenä kiittää valiokunnan puheenjohtaja Timo Kallia edellisessä istunnossa hänen käyttämästään erittäin ansiokkaasta, puolueettomasta, hyvästä puheenvuorosta, jossa hän esitteli lakialoitteen käsittelyä valiokunnassa hyvin laajasti ja seikkaperäisesti.

Mitä sitten tulee tähän läänikohtaiseen viehelupajärjestelmään, niin tavoitehan on ollut, kuten täällä tänäänkin on tullut jo esiin, runsaan kymmenen vuotta viehekalastajien hartaana toiveena ja tavoitteena. Syksyllä 1993 kalastuslain muutoksen yhteydessä eduskunta päätti käynnistää selvitystyön, jonka tavoitteena oli läänikohtaisen viehekortin aikaansaaminen. Työryhmä kuitenkin vastoin eduskunnan tahtoa päätyi esittämään kalastusaluekohtaista järjestelmää, joka olisi ollut varsin rajallinen ja sulkenut kuitenkin vielä pois huomattavat vesialueet kalastuksen harrastajilta ja ollut myöskin lupakäytännöltään sellainen, että oltaisiin edelleen tarvittu hyvin monia lupia. Esimerkiksi Pirkanmaan alueella muistini mukaan olisi ollut parikymmentä tällaista aluetta, jossa erilaiset luvat olisi sen jälkeen tarvittu.

Nyt käsittelyssä oleva lakialoite on vihdoin monien vaiheiden jälkeen täällä meidän käsiteltävänä. On pakko todeta sellainen seikka, että minä olen ollut tässä eduskunnassa nyt työssä vasta vajaan kuusi vuotta, mutta en muista yhdenkään lain kohdalla käydyn näin voimakasta tunteiden paloa kuin tämän lakialoitteen kohdalla valitettavasti on tapahtunut. (Ed. Aittoniemi: EU-keskustelu oli vähän samanlainen!) —

No, EU-asia oli niin suuren luokan kysymys, ed. Aittoniemi, että sen ymmärränkin, jos siinä kävi tällaista tunteiden paloa, mutta en pidä tätä viehekorttilakia sellaisena asiana, josta olisi odottanut tämän suuntaista keskustelua edes painajaisuunsa.

Tämä tunteiden palo alkoi jo oikeastaan tuolla valiokuntakuulemisessa, kun asiantuntijoita kuunneltiin. Itselläni oli kyllä, vaikka väitän olevani hyvinkin rauhallinen tyyppi, erittäin suuria vaikeuksia monta kertaa rauhallisesti kuunnella näitä puheita ja väittämiä. Oli todella valitettavaa se, että viehekalastajat hyvin usein leimattiin tällaisiksi ihan niin kuin toisen luokan kansalaisiksi, ihmisiksi, jotka eivät välitä luonnon rauhasta, eivät välitä toisten kalastajien pyydyksistä, eivät välitä mitään linnuista, annettiin jopa ymmärtää jossakin puheenvuorossa, että hylkeetkin häiriintyvät, hyvä ettei sanottu, että ne tulevat sinne viehekalastajien koukkuihin. Välillä minulle tuli sellainen tunne, että ihan kuin sotatilat alkaisivat taikka vähintään ydinkatastrofiin verrattavat kaikki kauheet tapahtuisivat luonnossa, inhimillisessä elämässä ja ympäristössä, jos viehekalastuslaki toteutetaan.

Minun on ollut erittäin vaikea käsittää tätä asiaa, todella vaikea. Olen koettanut punnita ja pohtia henkilöiden motiiveja, jotka ovat näitä asioita tällä tavalla esittäneet. Nyt sitten tämän lain yhteydessä myöskin on todettu, kuten täälläkin tänään, että tämä koskettaa voimakkaasti, puuttuu yksityisen ihmisen omaisuudensuojaan. Kuten täällä jo on tullut esiin, taas totean, niin maa- ja metsätalousvaliokunta selvitytti nämä asiat hyvin tarkasti perustuslakivaliokunnassa, ja perustuslakivaliokunta on asiasta antanut lausuntonsa, ja tuo lausunto on tämän valiokunnan mietinnön liitteenä. Toivon, että te todella paneudutte siihen, ennen kuin tällaisia väittämiä esitätte. Muutenkin toivoisin, että arvoisat kollegat tutustuvat hyvinkin tarkasti valiokunnan mietintöön, joka on erittäin seikkaperäinen. Se huomioi myöskin mahdollisia vaaratilanteita ja ottaa siihenkin kantaa, mitä pitää tehdä, jos joi-takin häittoa mahdollisesti tulisi.

Olen ollut syvästi murheellinen siitä, niin kuin tuossa sanoin, että nämä kalastajat todella on leimattu tällaisiksi toisen luokan kansalaisiksi. Me kansanedustajat olemme saaneet myöskin viime päivinä aika paljon postia, nimenomaan lähinnä tätä viehekalastuslakia vastustavilta tahoilta. Olen miettinyt tämän postin oikeellisuutta siinä suhteessa, että onko oikein, että väärillä

argumenteilla, virheellisillä tiedoilla siitä, mitä tämä lakialoite pitää sisällään ja mitä valiokunnan mietintö on pitänyt sisällään, koska on ollut ristiriitaa näissä asioissa ja vääriä tietoja, on ihmisiä suorastaan harhaan johdettu. Voiko se olla Suomi-nimisessä oikeusyhteiskunnassa ihan rehellistä peliä? Minun mielestäni ei.

Toteaisin vielä siitä, että täällä on eri tahoilla todettu sekin, että viehekalastajien määrä lisääntyy kauheasti juuri sinun tai minun järvelläni. Kuitenkin tosiseikka lienee se, jos viehekalastuslaki saadaan lävitse, että kalastajat hajaantuvat yhä useammille vesille, sinnekin, mihin nyt ei ole ollut pääsyä. Erittäin todennäköistä on se, että juuri siellä sinun järvelläsi niitä kalastajia saat- taakin olla paljon harvemmassa, mitä niitä on tänä päivänä.

On myöskin keskusteltu ja tuotu esiin semmoinen seikka, että maanomistajat saavat huonosti nämä vesialueistaan heille kuuluvat korvaukset. Tämänkin asia tuli valiokunnassa esiin. Senkin me selvitimme ja saimme selkeän vastauksen asiaan, että maanomistajat ovat saaneet maksunsa aivan ajallaan ja aivan oikein silloin, jos heidän tietonsa, mihin rahat tilitetään, ovat maaseutuelinkeinopiireissä olleet tiedossa. Mutta jos he eivät ole osoittaneet sitä, mihin rahat lähetetään, silloin on tietysti maaseutuelinkeinopiirin ollut aika mahdoton lähettää näitä rahoja minnekään. Siinäkin asiassa asian toisinväittäjän kannattaa katsoa peiliin tai tutkia asia paremmin.

On annettu myöskin ymmärtää, että jos viehekalastuslaki nyt toteutetaan, ajetaan hirveillä muskeliveneillä, kalastellaan ihmisten mökkinannoissa ja ollaan ryöstökalastajia. Ensinnäkään näiden väitteiden esittäjät eivät ole olleet ymmärtääkseni lainkaan huolestuneita siitä, kuinka esimerkiksi suurilla verkoilla, seisovilla pyydyksillä kalastetaan pääsääntöisesti juuri niitä petokalakantoja, joista jotkut lakialoitteen vastustajat ovat olleet huolissaan. Nämä seisovat pyydyksethän ovat niitä tehopyydyksiä. Sen sijaan esimerkiksi vetouistelijalla, jota väitän jonkin verran tuntevani, saattaa olla 6—8, jopa 10—12 viehettä vetäessään, ja hän saattaa saada yhden vuorokauden tai 8—12 tunnin aikana yhden täysimittaisen kalan, tuskin aina sitäkään. Suhteellisuudet näissä asioissa kannattaisi mielestäni myöskin miettiä.

Mitä tulee lakialoitteeseen, jos tämä tässä muodossa, kuten hartaasti toivon, saadaan lävitse, tähän ei vetouistelijoita auta yhtään. Vetouistelulla minä ymmärrän sitä, että on todella

näitä useamman vavan veneitä, ja vetouistelijat saavat edelleenkin ostaa maanomistajien lupia laajamittaisempaan uisteluun. Sen sijaan jos he ostavat esimerkiksi kolme läänikohtaista lupaa, olen ymmärtänyt lakialoitteen sisällön niin, että silloin voi olla, jos veneessä on kolme henkilöä, myöskin kolme vapaa, koska lupa olisi henkilökohtainen.

Lakia ja sen synnyn perusteita on täällä monissa hyvissä puheenvuoroissa selvitelty, ja edustajat Rajamäki ja Pulliainen erikoisesti niitä käsittelevät. Niihin en halua tässä yhteydessä puuttua. Todella halusin muutamilla esimerkeillä vain kertoa siitä, kuinka tätä on valiokunnassa käsitelty, ja tuoda syvän huoleni, todella syvän huoleni moraalista tasosta Suomi-nimisessä maassa ja Suomen eduskunnassa sen suhteen, miten tätä asiaa on käsitelty täällä ja lehtien palstoilla. Toivon, että pääsemme tästä kiihkeästä tunteiden palosta asian asialliseen käsittelyyn ja saamme tämän luvan lävitse.

Ed. B r e m e r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hiukan tässä pelkää vastata. Odotan, että jostain taas huudetaan, että fasisti on puhumassa. Minusta on hyvin hedelmätöntä se, että aletaan nimitellä tällä tavalla. Mielestäni puhemiehen olisi pitänyt välittömästi puuttua siihen silloin, kun tällainen lausunto puhujakorkealta tulee.

Arvoisa puhemies! Ed. Rimmi totesi, että kalavesien omistajat ovat saaneet maksunsa ajallaan. Tämä minua huolestuttaa. Itse en ole syönyt kalaa sen jälkeen, kun sotien aikana olin niin köyhässä perheessä, että meillä ei ollut ruokakupponkeja. Silakka oli ainoa, mitä saatiin, ja sitä syötiin halstrattuna aamulla, keitettynä päivällä ja paistettuna illalla seitsemän päivää viikossa. Päätin, että ikinä en syö kalaa enää enkä ole syönyt.

Olen huolissani kalakannoista. Kalakantoihin valtion puolelta menee kaksi kertaa enemmän rahaa, kuin vieheluvilla saadaan sisään. Mielestäni minun ei pidä maksaa siitä, että kalakantoja viljellään, kun en käytä niitä. Mielestäni kalastajien tulisi niistä maksaa. Ei ole puhuttu ollenkaan vieheluvan hinnasta. Mielestäni sen pitäisi olla 300 markkaa eikä nyt ehdotettu 150 markkaa, jotta se todella korvaisi sen kalakantojen uudisviljelyn, jota tarvitaan.

Ed. M ö l s ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeastaan kiinnitin huomiota ed. Rimmin puheenvuorossa sen loppuosaan, kun

hän hiukan moralisoi eduskuntalaitosta ja tämän asian valmistelua. Itsekin valiokunnan jäsenenä tietysti voin yhtyä tähän moralisointiin, mutta hiukan toisessa mielessä: Kun täällä on viitattu lain valmistelutapaan, niin vaikka edustajalla on aloiteoikeus, kyllä se etenemistapa, jolla tätä on viety eteenpäin, on täysin poikkeuksellinen. Sanoen, että kun viime eduskuntakaudella myös täällä olin ja valiokunnassa istuin, oli jopa tilanteita, että silloin tällaisessa tilanteessa olisi osa valiokuntaa marssinut ulos. Jos moralisointia harjoitetaan asian valmistelun suhteen, kyllä siten voidaan katsoa toki molempiin suuntiin.

Se, että tässä syntyy hyvin mustavalkoinen tilanne siitä, että ollaan puolesta tai vastaan, on valitettavaa. Itse näkisin, että asiaa olisi helpotettava, mutta meidän näkökantomme on ollut hiukan erilainen. Kun meillä kuitenkin on muutenkin tällaista valtionviranomaistoimintaa haluttu rajoittaa ja vähentää, kysymys kuuluu, minkä takia tässä sitä pitäisi lisätä. Nyt tehdään juuri näinpäin. Toinen vaihtoehto olisi ollut se, että kalavesien omistajat, kalastusalueet, olisivat voineet toimia lupien myöntäjinä ja antajina sillä velvoitteella, mikä lailla olisi niille annettu. Silloin olisi aivan sama oikeus voitu viedä eteenpäin. Samalla olisi kuitenkin säilynyt vastuu siitä, että kalavesiä hoidetaan. Nyt tehtiin tällainen pakkojärjestelmä, joka ei välttämättä ole mitenkään hyvä.

Ed. R i m m i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin ed. Mölsälle. En tiedä, kuunteliko hän huonosti vai ilmaisinko itse itseni huonosti. En arvostellut lain valmistelua vaan niitä menettelytapoja, mitä tässä sen jälkeen pääsääntöisesti on ollut, kun valiokunnan mietintö on tullut. On alkanut tämä raivokas taistelu sie-luista, ja hyvin epäasiallisilla ja väärillä tiedoilla on ihmisille viestitetty sitä, minkälainen laki nyt on oikein kysymyksessä ja miten voimakkaasti sitä pitää vastustaa.

Ed. Bremer, sanoitte, että valtio tukee kalastustoimintaa ja te ette haluaisi olla mukana sellaisessa, koska ette syö kalaa. Ed. Bremer, lukuisia esimerkkejä löytyy suomalaisesta yhteiskunnasta asioista, mihin valtio laittaa rahaa eivätkä kaikki suomalaiset voi niitä palveluja käyttää. Otan esimerkiksi oopperan tukemisen tai jonkin tällaisen. Eivät tuolta Suomen takametsistä varmaan kansalaiset niitä oopperan palveluita käytä, vaikka kenties haluaisivat, mutta matkakustannuksetkin jo ovat liian kalliita.

Ed. K a r h u n e n : Arvoisa rouva puhemies! Hyvät edustajakollegat, täällä salissa on ihmetelty sitä, että eduskunta käyttää aikaansa joidenkin mielestä näin vähäpätöiseen asiaan, kun niin tärkeitä muitakin asioita olisi olemassa. Mutta pidän sitä kyllä ihmisten ja ennen kaikkea näiden virkistyskalastajien aliarvioimisena. Nimittäin itse olen saanut tästä asiasta enemmän yhteydenottoja kuin koskaan mistään muusta asiasta kuuden vuoden eduskuntaurani aikana. Näille yhteydenottajille tämä asia ei ole vähäpätöinen ja merkityksetön. Minun mielestäni me emme ole oikeita ihmisiä sitä arvioimaan.

Viimeaikaisessa keskustelussa on varsin elävästi kuvattu suomalaisen virkistyskalastajan ominaispiireitä. Niin kuin täällä jo aikaisemmin vastauspuheenvuorossa totesin, monien mielestä virkistyskalastaja ja nimenomaan viehekalastaja on peto, joka ryöstää, riistää ja raiskaa siellä, missä ikinä liikkuu. Tosiaan nämä väitteet ovat olleet sen tasoisia, että he ryöstävät maamme vedet tyhjäksi kaloista ja riistävät vesialueiden omistajan yksityisen omaisuuden ja raiskaavat perheiden kotirauhan tunkeutumalla onki aseenaan saunalaitureille.

Mutta vielä kerran haluan muistuttaa siitä, että tutkimusten mukaan lähes kolme miljoonaa suomalaista harrastaa jossakin muodossa kalastamista ja näistä aktiivisia virkistyskalastajia lie-nnee vajaa pari miljoonaa. Viehekalastajakin on satojatuhsia, ja tähän joukkoon mahtuu niin miehiä kuin naisia, nuoria ja vanhoja, kokonaisia perheitäkin, aivan tavallisia suomalaisia ihmisiä, joille harrastuksen pääasiallinen tarkoitus on ennen kaikkea luonnossa virkistäytyminen.

Sen sijaan virkistyskalastajan pysyminen kaidalla tiellä on tänä päivänä tehty kohtuuttoman vaikeaksi. Useimmiten on lähes mahdoton tietää, keneltä ja mille alueelle kalastuslupia voisi ostaa. Monille jo tämä salapolisiintyö on lähes mahdotonta ja tuottaa sellaisia vaikeuksia, että houkutus kalastaa ilman lupaa kasvaa hyvin suureksi, tai sitten moni on päättänyt lopettaa koko touhun.

Mutta on herännytkin epäily, että ehkä vapaa-ajan kalastuksen harjoittaminen onkin taroituksella haluttu tehdä mahdottomaksi ja ylivoimaisen vaikeaksi. Onhan viime päivinä julkisuudessa eräs rannikkoseudun ammattikalastaja lausunutkin, että paras viehekalastaja on kuollut viehekalastaja. Hän itse selitti eilisissä televisio-uutisissa, että tämä oli tarkoitettu vitsiksi, mutta mielestäni se oli aika huono vitsi.

Kun sinikkäimmät yrittäjät ovat viimein kä-

teensä onnistuneet luvan hankkimaan, ei koskaan voi olla varma, milloin on siirtynyt niin sanotusti luvattomille vesille ja ylittänyt sananmukaisesti veteen piirretyn viivan. Rajanylityshän johtaa useimmiten riitoihin seuraavan vedenomistajan kanssa, joka saattaa olla aivan muutaman metrin päässä. Valitettavan harvoin myyjä myöskään pystyy antamaan mitään selkeää karttaa tai kuvausta vesialueensa rajoista.

Lupamyynnin löytäminen ja rajojen tunnistaminen on vaikeaa, mutta vielä surkeammaksi tilanteen tekee se, että suurimmalle osalle kalavesistä yksinkertaisesti kukaan ei myy lupia. Näillä alueilla ei saa viehekalastaa. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan esimerkiksi omassa kotiläänissäni Uudellamaalla merialueen kyliin kuuluvista vesistä vain noin 20 prosenttia on nykyisellään viehelupamyynnin piirissä. Nämäkin kalavedet ovat hyvin hajallaan ja lähes yksinomaan kuntien ja muiden julkisten tahojen omistamia. Yhtään ainoaa koko kalastusalueen kattavaa yhtenäislupaa ei läänin merialueelle ole syntynyt. Parhaat viehelupajärjestelmät löytyvätkin tällä hetkellä Itä- ja Keski-Suomen suurilta järviltä, mutta koko maata ajatellen suurin osa ns. viehekalastuksen yhtenäislupa-alueista on vastoin nimeään rikkonaisia ja vaikeasti kalastettavia, mikäli halutaan uistella luvan tarkoittamalla alueella.

Arvoisa puhemies! Myös tämän lakialoitteen käsittelyssä on hyvin kuvaavasti käynyt ilmi, etteivät enää edes viehekalastuskortin vastustajat perustele kantaansa niinkään riittäväillä viehekalastusmahdollisuuksilla, vaan nyt vedotaan ympäristönsuojeluun ja rantarauhan rikkoontumiseen.

Nykyinen kalastuslaki tuli voimaan vuoden 1983 alussa ja antaa mahdollisuuden luoda huomattavasti nykyistä kattavamman viehekalastusverkoston, jolloin läänikohtaista viehekorttia ei olisi tarvittu. Jos olisi toimittu ajoissa, tätäkään lakialoitetta ei olisi tarvittu. Oli yli kymmenen vuotta aikaa toimia, mutta ei toimittu.

Neuvotteluhalukkuuttakaan yhteisesti tehdä hyvä laki läänikohtaisesta viehekortista ei löytynyt ennen kuin ed. Rajamäen aloite läpäisi maa- ja metsätalousvaliokunnan käsittelyn. Ilmeisesti ei haluttu uskoa, että jonain päivänä oltaisiin sen tilanteen edessä, että todella olisi tällainen läänikohtainen viehekortti syntymässä. Tosin näistä neuvottelupöydistä kantautuneet viestit eivät vielääkään osoita hankkeen vastustajien tajuavan tilannetta. Muun muassa ed. Rimmä puhui ryhmien puheenjohtajien neuvot-

teluista, joista ainakaan itse en ole saanut kovin vakuuttavaa kuvaa.

Hyvä esimerkki neuvotteluhalukkuudesta on ed. Rosendahlin ns. rinnakkaislakialoite, joka täällä viime keväänä tehtiin ja jolla jopa nykyisiäkin kalastusmahdollisuuksia olisi supistettu. On hyvin huvittavaa, että käsittelyssä olevaa lakialoitetta on moitittu puutteellisesta valmistelusta ja samanaikaisesti kahdeksan valiokunnan seitsemästätoista jäsenestä olisi halunnut ottaa ed. Rosendahlin aloitteen käsittelyn pohjaksi jopa kokonaan ilman asiantuntijakuulemista, ilman yhtään asiantuntijaa. Elikkä se siitä puutteellisesta valmistelusta!

Arvoisa puhemies! Läänikohtainen viehekortti ei ole uhka kalakannoillemme. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen selvityksistä käy ilmi, että esimerkiksi vuonna 92 lähes miljoonan heittokalastajan haukisaalis oli vain kolmannes verkkosaaliista ja taimenta heittokalastajat saivat alle kolmanneksen verkoilla pyytäneitten saaliista. Lisää lukuja löytyy valiokunnan mietinnöstä niistä kiinnostuneille. Uhanalaisten ja alamittaisten kalojen osalta viehekalastus on sitä paitsi verkkokalastusta vaarattomampi, sillä vieheellä pyydetty kalat voidaan useimmiten laskea vahingoittumattomina veteen, toisin kuin verkoihin kuoleet lajitoverinsa.

Viehekalastus ei myöskään uhkaa mökkirauhaa. Viehekortti ei anna vesillä tai rannoilla liikkujalle mitään sellaisia uusia oikeuksia, jotka voisivat uhata rantarauhaa tai esimerkiksi uhanalaisten eläinten lisääntymistä. 50 metrin vaatiminen lakiin on hyvin erikoista ottaen huomioon, että jopa rakennukset taajamissa saattavat sijaita 50:tä metriä lähempänä toisiaan. Viehekalastaja on pääsääntöisesti kesämökiltä tuttu virvelöitsijä, joka liikkuu jokamiehenoikeuksia ja -velvollisuuksia kunnioittaen. Toinen asia sitten onkin, kunnioittavatko maa- ja vesialueiden omistajat jokamiehenoikeuksia. Ainakin Uudeltamaalta tiedän lukuisia tapauksia, joissa esimerkiksi leiriytyminen ihan jokamiehenoikeuksien nojalla on evätty uhkaamalla ja häätämällä ihmiset pois.

Vieheluvalla kalastava ei myöskään liiku ympäristöä tuhoavalla veneherviöllä. Erään valiokunnan kuuleman asiantuntijan mukaan uistelijan tullessa merenlahdelle uistelemaan hänen veneensä potkurivirta sekoittaa luonnolliset merivedet ja meri tulee sameaksi. Tästä johtuen rakoleväkukinnot vaurioituvat ja meri alkaa rehevöityä. Tämä asiantuntijuus on kyllä hyvin kyseenalaista tämän lausunnon perusteella. Sanal-

lakaan hän ei maininnut, millaisia vaikutuksia synnyttää samalla merenlahdella iso juppivene, joka satojen hevosvoimien moottorilla ajaa 40 solmun nopeudella ja nostaa metrien korkuiset peräaallot. Uistelijan veneen moottori käy useimmiten tyhjäkäyntiä ja vauhti on 2—3 solmua. Jollei järki, niin viimeistään kokemus osoittaa, että helpoin tapa karkottaa kalat on ajella veneellä kovalla vauhdilla ympäriinsä.

Suomen gallupin Hämeen maaseutuelinkeinopiirille tekemän tutkimuksen mukaan 80 prosenttia hämäläisistä kalastajista ja kalastuksesta kiinnostuneista ihmisistä haluaa, että kaikki onkiminen ja pilkkiminen erityiskohteita lukuun ottamatta olisi jokamiehen oikeus, niin kuin lakialoitteessa esitetään. Asiaa vastustaa enää ainoastaan 15 prosenttia kalastajista ja 5 prosenttia ei osannut sanoa kantaansa.

Viehekalastuksen lupa-asiat enemmistö hämäläisistä haluaisi ratkaista valtakunnallisella viehekortilla, joka erityiskohteita lukuun ottamatta antaisi oikeuden kalastaa yhdellä vieheellä koko maan alueella. Kalastaneista ja kalastuksesta kiinnostuneista ihmisistä 51 prosenttia oli valtakunnallisen viehekortin kannalla, 35 prosenttia ei osannut sanoa kantaansa ja 15 prosenttia vastusti. Uskon, että tulokset ovat aika kattavasti sovellettavissa koko valtakuntaan ja toivotavasti myös koko eduskuntaan.

Arvoisa puhemies! Lopuksi kysyisin vielä viehekortin vastustajien vastuuntuntoa, kun he pelottelevat ammattikalastajia, että lakialoite uhkasi heidän elinkeinoaan. En usko alkuunkaan, että tämä veisi leipää ammattikalastajilta ja heidän perheiltään, ottaen huomioon kaikki ne selvitykset, jotka vapaa-ajankalastajien saaliiden määrästä suhteessa ammattikalastajiin on olemassa. Kysynkin: Kannattaako herättää sellaista pelkoa ja epävarmuutta, jos toivoo, että tässä eduskunnassa tämä laki menee vielä eteenpäin? Kuka sen jälkeen luo turvallisuudentunnetta näille ihmisille?

Ed. Veteläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Karhusen nostattama mielikuva vapaa-ajankalastajasta on varmasti valtaosalle meistä vieras. Tuollaista mielikuvaa ei ole. Mutta yhteydenotot, joita on tullut maakunnasta lakiesitykseen liittyen, ovat tulleet aika usein maatilamatkailua harjoittavilta yrittäjiltä. He ovat todenneet, että heiltä menee kyllä maatalouden ohella harjoitettava yksi liitännäiselinkeino, jos lakiesitys menee tässä muodossa eduskunnassa läpi.

Täällä varmasti viitataan monenlaisiin gallup-tutkimuksiin. Itselläni on Kalatalouden Keskusliiton toimeksiannosta tehty valtakunnallinen kyselytutkimus. Siinä todetaan esimerkiksi luvista näin: Lupia on riittävästi tarjolla, 74 prosenttia vastaajista on samaa mieltä. Luvista helppo saada tietää, 52 prosenttia samaa mieltä. Lupien hankinta vaivatonta, 55 prosenttia tätä mieltä, jne. Eli ketkä loppujen lopuksi tätä lakia tarvitsevat?

Ed. Kekkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jäin edellisestä repliikistä hieman miittelääksi, kun minä en tulkinnut mitään sellaista, mihin edellinen puhuja viittasi puhuesaan ed. Karhusen erinomaisen ansiokkaasta puheenvuorosta.

Kateus vie kalatkin vedestä, sanotaan. Minusta tässä keskustelussa tämä sanonta on osoittautunut erinomaisen oikeelliseksi. Minä en oikein näe tämän uuden asian vastustamisella mitään muuta motiivia kuin sen kuuluisan vanhan kauteuden. Jos kolme miljoonaa suomalaista saa mahdollisuuden virkistäytyä kalastamalla, liikumalla luonnossa, en ymmärrä, mistä voi syntyä sellainen fanaattinen vastustus, mistä tässäkin keskustelussa on saatu esimerkkejä.

Jos lähdetään siitä, että laki olisi puutteellisesti valmisteltu, niin yhtään todistusta tässä keskustelussa siitä puutteellisesta valmistelusta ei vielä ole esitetty. On vain sanottu, että se on puutteellisesti valmisteltu. Kun asian valmistelun tulosta, tätä mietintöä on tutkinut, on se ollut poikkeuksellisen perusteellista työtä, erittäin korkeatasoista arviota siitä, mitä uusi järjestelmä tulisi aiheuttamaan ja ennen kaikkea mitä ei. Se, mitä se tulisi aiheuttamaan, on voittopuolisesti hyvää Suomen kansalaisille, ennen kaikkea niille, joilla vähävaraisuuden tai muun syyn takia ei ole mahdollisuutta omiin vesialueisiin, vaan joille pitäisi tulkita jokamiehen oikeutta myös tässä asiassa laueammin kuin tähän asti on ollut mahdollista.

Ensimmäinen varapuhemies: Ennen kuin jatkamme vastauspuheenvuoroja, huomautan vastauspuheenvuoron sisällöstä. Sen tulee todella liittyä käytettyyn puheenvuoroon vastauksena, vastaväitteinä, oikaisuna tai vastaavana.

Ed. Rosendahl (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Karhusen puheenvuorossa oli kaksi selvää virhettä, ensinnäkin se, että

Uudellamaalla olisi vesialueista vain 25 prosenttia tai jotakin sellaista viehekalastuksen piirissä, mutta näin ei ole, vaan tilastojen mukaan 47 prosenttia yksityisvesistä Uudellamaalla on vakakalastuksen myynnissä. Tämä sinänsä alhainen luku, koska vastaava luku on yli 60 prosenttia koko maassa, johtuu siitä, että monet järjestöt, SAK:n järjestöt ja myös suuret yritykset jnp. ovat vuokranneet ja ostaneet vettä täällä Suomen rannikolla ja nämä eivät myy kalastusoikeutta omistamalleen alueella.

Toinen väittäjä oli se, että hän väitti, ettei minun aloitteeni ole yhtä hyvin tutkittu, selvitetty ja valmisteltu kuin ed. Rajamäen. Näin ei ole asian laita, koska ed. Rajamäen alkuperäinen aloite oli niin huono, ettei edes perustuslakivaliokunta antanut siitä lausuntoa, vaan palautti sen ja se oli pakko laatia täysin uudelleen. Se on ihan uusittu, aivan toisia pykäläkin jouduttiin muuttamaan kuin ne, mitkä aloitteessa alunperin oli. Minun aloitteeni oli kaikkien asiantuntijoiden tiedossa ja he ottivat myös samalla kantaa siihen, eikä se ollenkaan poikkeaa niin paljon nykyisestä. Valitettavasti ed. Karhunen ei ollenkaan ollut läsnä eikä kuullut yhtäkään asiantuntijaa, mutta otti kuitenkin erittäin voimakkaasti ja ratkaisevasti kantaa valiokunnassa, mikä on erittäin yllättävää ja uhkarohkeaa ajatellen, mitä puoluetta hän edustaa.

Ed. Jari Koskinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vaikka kuulun laki-aloitteen vastustajiin, en mielestäni missään vaiheessa pelotellut ketään enkä mielestäni ole syylistynyt minkäänlaiseen fanaattisuuteen, vaan pikemminkin pyrkinyt rakentamaan sopua ja ymmärrystä. Perinteiseen hämäläiseen talonpoikaiseen ajatteluun kuuluu myös naapurisopu, ja minusta sitä olisi pitänyt myös noudattaa tämänkin lain valmistelussa ja pyrkiä löytämään sellainen kompromissi, että kaikki olisivat voineet sen hyväksyä.

Toinen asia, mistä ed. Karhunen puhui, on mökkirauha. Laissahan sanotaan, sen 39 §:ssä, että kalastusta harjoitettaessa on vältettävä kaikkea sellaista, joka voi aiheuttaa rannan omistajalle tai haltijalle tarpeettomasti haittaa tai häiriötä. Se on aika väljä tulkinta. Jollekulle, joka haluaa olla rauhassa omalla mökillään, satakin metriä voi olla liian vähän, jollekulle kymmenenkin metriä on riittävä. Jos tämän tyyppisiä asioita tulee esille, niin se ei voi olla edistämässä yhteisten ja kaikkien vesialueiden rauhanomaista, rinnakkaista yhdessäoloa.

Ed. P. Leppänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Karhunen viittasi puheenvuorossaan jokamiehenoikeuksiin ja puhui muun muassa siitä, että on omakotitaloalueita, joissa on 50 metriä omakotitalojen välillä. Tiedän kaupunkeja, joissa on 3 metriä omakotitalon seinästä toiseen seinään 600 neliön tontilla, ja siellä myös rauha säilyy.

Mielestäni tässä asiassa kyllä on pelottelun linja mennyt pitkälle, koska jokainen tiedämme sen, että meillä on tänä päivänä oikeus, niin minulla kuin teillä kaikilla, mökin rannasta, jos sinne tulee naapuri kalastamaan tai häiriötä tuottamaan, pyytää virka-apua ja poistamaan naapuri. Mutta minä olen ystävällisesti sanonut naapurille "Tule minun rantaani kalastamaan roskakaloja pois. Laske verkkosi siihen laiturin eteen ja ota ne pois sieltä." Minä olen pyytänyt häntä, koska minulla ei ole verkkoja.

Mielenkiintoista on se, että tässä tuntuu siltä, että joku tässä maassa haluaa omia vedet, kalat, jopa ilmankin. Kävin aikaisemmin ed. Bremeriltä kysymässä, pitäisikö säätää laki, että kielletään helikopterilla lentäminen asutusten yläpuolella. Tämä menee pitkälle, kun ajatellaan, että jokin hyvin pieni piiri haluaa omistaa kaiken tässä maassa. Yhtäläinen jokamiehenoikeus halutaan estää tässä yhteiskunnassa.

Ed. Virtanen käytti erittäin hyvän puheenvuoron. Tämähän on ennalta ehkäisevää toimintaa, kun ihmiset menevät virkistäytymään, se on yhteiskunnalle erittäin halpaa. Ihmiset saavat liikuntaa, terveellistä ruokaa, mitä me toivomme toivottavasti kaikki. Mutta tämä nähtävästi on jossakin Vaasan läänissä niin kuuma kysymys, että ei saa mennä toisen alueelle. Minun mökkini rantaan saa tulla jokainen teistä kalastamaan, tervetuloa.

Ed. Tiilikainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Karhunen mainitsi 50 metrin etäisyydestä haittana ja myös mökkirannoista, että se ei olisi haitta. Kuitenkin laissa on määritelty hyvin epämääräisesti, mikä on haitta mökkirannasta. Jos ajattelen, että ihminen menee oman mökkinsä rannasta uimaan saunasta ja siinä on 50 metrin päässä veneessä virvelöijä, niin kyllä minä ainakin kevyesti heitän sen 50 metriä ja viehe on uimarini niskassa mahdollisesti, puhumattakaan sitten, onko se mahdollisesti jonkin näköinen muu häiriö. Siinä mielessä tämä haitta ja 50 metrin raja ovat suhteellisia käsitteitä, heittopituudet voivat olla jopa 100 metriä. Se, heitetäänkö rannalta merelle päin

tai järvelle päin tai heitetäänkö veneeltä rantaan päin, on vähän erilainen tilanne, joten siinä mielessä haitta saattaa olla hyvinkin olemassa. Virka-apua, kuten täällä on mainittu, on usein kyllä ihan turhaa pyytää akuuttiin tilanteeseen.

Gallupeista sen verran, että 25 prosenttia Uudenmaan vesistä olisi muka vain kalastuslupan piirissä. Ainakin minun silmiini sattuneissa gallupeissa otannat ovat olleet ensinnäkin hyvin tendenssinomaisia ja hyvin pieniä, joten niiden perusteella ei voi mitenkään tilastollisesti tehdä suoria johtopäätöksiä. Muun muassa tämän aamuinen postiini tullut gallup oli otannaltaan hyvin pieni eikä sen perusteella ole hyvä ja helppo tehdä mitään suoria johtopäätöksiä asian puolesta tai sitä vastaan.

Ed. R a j a m ä k i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Karhusen puheenvuoroa haluaisin täydentää. Nimenomaan tämä suuri kannatus, mikä läänikohtaisella viehekortilla kansan keskuudessa on, oli muun muassa maatalousyrittäjien ja maaseutumatkailuyrittäjien kokemien ongelmien synnyttämää. Myöskin Nauvosta on tullut kirjeitä merenrantayrittäjiltä ja mökkiläisiltä, että lupajärjestelmän sekavuus estää tämän. Nimenomaan korostaisin tämän järjestelmän kehittämistä, sillä Elävä maaseutu -ohjelmassa, jonka hallitus on laatinut, on asetettu tavoitteeksi valtakunnallinen viehekortti.

Kun ed. Veteläisen kaltaisia keskustan edustajia on salissa, niin hämmästy, eikä teillä nyt vihdoinkin ole huoli maaseutupolitiikasta. Pitäisi ruveta panostamaan näihin asioihin. Vai oletteko te sitä mieltä, että maa- ja metsätalousministeriö on väärässä, kun se asettaa pitemmällekin meneviä järjestelytavoitteita? Kaikki me tiedämme, että eihän tällaista esitystä täällä olisi kannattanut tehdä, toivottavasti seuraava eduskunta sitten.

Kalatalouden Keskusliiton propagandan lisäksi kannattaisi lukea vähän muutakin. Kalatalouden Keskusliitto nimestään huolimatta ei ole kalatalouden edistämisyjärjestö, vaan se on hyvin voimakkaasti maanomistuksen ylikorostusta ajava etujärjestö, joka muuten käyttää valtion-apua tiedotukseen lähes puoli miljoonaa markkaa vuodessa. Täytyy sanoa, että se on muuttunut näinä päivinä räikeällä tavalla yleispoliittiseksi järjestöksi, mikä tulee vaatimaan jatkomielenkiintoa vielä tämän järjestön toimintaa kohtaan.

Ed. M ö l s ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edelleen korostan sitä, että rajalinjat eivät niin jyrkkiä varmasti ole tämän itse asian suhteen kuin tämä keskustelu antaa olettaa, vaan itse tässä tavassa, jolla nyt tämä asia hoidetaan, on se rajalinja. (Ed. Pulliainen: Väärä se on joka tapauksessa!) — Ei ole.

Kun ed. Karhunen yhtenä negatiivisena asiana nykytilaan sanoi sen, ettei tiedä, missä rajat kulkevat, missä saa kalastaa, niin itse sanoisin, ettei tämä lääniasia sitä myöskään ratkaise. Olen itse Hämeestä ja tiedän, että on vesialueita, joissa jopa neljän läänin rajat tulevat samaan vesialueeseen. Tiedän tämän tilanteen ja rajaongelma tulee säilymään tässä suhteessa aivan samanlaisena. Siinä suhteessa tämä ei sitä paranna. Sen takia, jos puhutaan läänikohtaisesta luvasta, niin ehkä olisi syytä lähteä siitä, että viehelupa olisi koko maan kattava, jolloin kaikki rajat voisi poistaa, mikä ed. Karhustakin tyydyttäisi.

Toinen asia, johon hän viittasi, oli se, että tässä olisi matkan varrella ilmennyt neuvotteluhaltomutusta siitä, ettei kaikkia osapuolia olisi riittävästi kuultu. Minusta on aika ristiriitaista näin sanoa, kun samassa puheenvuorossa hän kuitenkin totesi, että ed. Rosendahlin rinnakkaislakialoitetta valiokunta ei ottanut edes käsittelyyn. Äänestyspäätöksen jälkeen todettiin, että tätä ei oteta käsittelyyn. Tämäkö on sitä neuvotteluhaltomutusta, ed. Karhunen? (Ed. Pulliainen: Se oli niin huvittava, ettei otettu sitä käsittelyyn!)

Edelleen hän viittasi siihen, että lakialoite ei ollut asiantunteva. Siihen jo oikeastaan ed. Rosendahl itse vastasi. Mutta sanon, että jos se olisi vaatinut lisää asiantuntijoiden kuulemista, niin se olisi ollut mahdollista, mikäli se ed. Karhusta olisi tyydyttänyt. Mutta nyt tiedän sen, kun kuulin tässä ja muistin itsekin, että eihän ed. Karhunen itse ollut paikalla, kun tätä asiaa valiokunnassa on käsitelty.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan puhemies Uosukainen.

Ed. L a h t e l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Karhunen totesi jossakin vaiheessa tutkimuksesta, jossa on kartoitettu ihmisten toiveita siitä, pitäisikö vieheluvan olla valtakunnallinen. Edellinen puhujakin totesi tähän viittaavasti. Mutta minusta läänikohtainen viehekortti tässä vaiheessa on hyvin perusteltu. Suo-

raan valtakunnalliseen lupaan menoon on aika iso kynnys. Nytkin on vastustettu ja epäilty tämän systeemin toimivuutta ja sitä tuleeko rahaa vai eikö tule rahaa ja miten tässä käy. Kyllä kai tämä on pienempi siirto siihen suuntaan, joten kokeillaan nyt läänikohtaisella. Jos tulevaisuudessa jonkin vuoden päästä valmiutta löytyy, niin mennään valtakunnalliseen viehelupaan, ja silloin tilanne muuttuu. Ei ole Suomessa rajoja, paitsi tietysti Ahvenanmaa on vielä varmaan eri aluetta.

Sen verran ed. Karhusen puheenvuoroon voi todeta lisäksi, että siinä yksi hyvin oleellinen kohta on moottoriuistelulla häirintä. Tässä on peloteltu kovasti sitä, että nyt tulevat kaikki rallia ajamaan hirveätä vauhtia saarien ympäri, laskeaan uistimet jäljessä. Siinä on semmoinen mielikuvaharha, koska jos kuka tuntee, kuinka uistellaan, niin siinähan ajetaan hyvin hiljaa. Siinä eivät moottorit täysillä räyhää. Varmaan nämä, jotka sitä mielikuvaa synnyttävät, ovat käyneet etelän merillä. Kansanedustajat, jotka ovat pitkään istuneet, ovat käyneet valiokuntamatkoilla tuolla jossain, jossa on lentokaloja. Siellä voisi kuvitella, että moottorilla voi ajaa kovasti, niin että uistimet lentävät ilmassa ja lentokalat nappaavat kiinni niihin. Mutta Suomen pohjoisiin olosuhteisiin ja näihin kalakantoihin se ajattelu ei sovi.

Ed. N u r m i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Karhunen puhui ympäristöasioista. Ihmettelinkin suuresti sitä, missä on, vaikka meidänkin maa- ja metsätalousvaliokunnassa on vihreitten arvojen kannattajia, se asiantuntemus. Kun pyydettiin lisää asiantuntijoita kuultavaksi ympäristöasioissa, niin käytettiin tilapäistä enemmistöä ja asiantuntijoiden kuuleminen keskeytettiin. Täällä on edesmenneistä puhuttu aikaisemminkin ja sanottu, että tässä käytettiin eräitä hautajaisia tilanteen hyödyntämiseksi.

Mielestäni olisi ehdottomasti pitänyt harkita esimerkiksi sellaista asiaa, ei pelkästään luontoa, kaloja ja lintuja, vaan myös ihmisiä, myös niitä kaupunkilaisia, jotka hakeutuvat luonnon rauhaan mökeille. He ovat käyneet töissä ja säästäneet rahaa saadakseen mökkirauhan. Millä tämä pystytään nyt takaamaan? Melu on ihan selkeä ympäristöhaitta niin ihmisille kuin kaloille ja linnuillekin. Haluaisin vain nähdä, kuinka mökiltä, joka on katveessa, jossa gsm:t ja kännykät eivät kuulu, soitetaan virka-apua, kun mökkirauhaa häiritään.

Ed. K a r h u n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastauspuheenvuoroja kuunnellessa tuli mieleen vanha sanonta, että yksi vain ymmärsi ja sek in väärin.

Ed. Rosendahl totesi, että sanoin väärin, kun sanoin, että Uudenmaan vesialueista 20 prosenttia kuuluu vieheluvan piiriin tällä hetkellä. Jos näin olisin sanonut, olisinkin sanonut väärin, mutta kun sanoin, että Uudenmaan merialueen kyliin kuuluvista vesistä 20 prosenttia kuuluu viehelupien piiriin tällä hetkellä.

Mitä tulee ed. Rosendahlin aloitteen käsitteilyyn, hän jätti aloitteensa eduskuntaan 14.6.1996, jonka jälkeen maa- ja metsätalousvaliokunta ei enää kuullut asiantuntijoita. Kaikki asiantuntijat eivät voineet antaa lausuntoa ed. Rosendahlin aloitteesta, niin kuin hän täällä totesi, koska hän jätti aloitteensa vasta 14.6., kun asiantuntijakuuleminen oli päättynyt. (Ed. Pulliainen: Oli vuoden myöhässä!) — Se oli vuoden myöhässä.

En ollut paikalla koko asiantuntijakuulemistä, koska en ollut valiokunnan jäsen, koska valiokunnassa kokoomusta edusti silloin kansanedustaja Väinö Saario, joka sattuneista syistä ei ole siellä enää. Minä olen nyt hänen tilallaan siellä. Olen pahoillani, etten ollut aikaisemmin, mutta kokoomuksella on vain kolme paikkaa maa- ja metsätalousvaliokunnassa.

Meidät edustajat on tänne eduskuntaan valittu ottamaan kantaa asioihin. Katson, että olisin käyttäytynyt sopimattomasti, jos en olisi ottanut kantaa tähän asiaan. Olen todella ylpeä, että ääneni ratkaisi tämän asian käsittelyn maa- ja metsätalousvaliokunnassa.

Mielestäni näissä kysymyksissä on järjen käyttö sallittu. Ed. Mölsä varmaan tuntee vanhan sanonnan, että väärin sammutettu. Mutta sammutettu kuitenkin. Jos ed. Mölsä puheenvuorolleen tarkoitti, ettei tulisi rajaongelmia eikä ongelmia, missä raja kulkee, jos lupa olisi valtakunnallinen, niin kyllä, olen ed. Mölsän kanssa samaa mieltä. Lakialoite vireille, niin kannatan ja allekirjoitan varmasti.

Ed. R o s e n d a h l : Arvoisa puhemies! Koska en voinut osallistua keskusteluun enää ed. Karhusen kanssa, niin ehkä voin todeta täällä, että minäkin sanoin, että 47 prosenttia Uudenmaan yksityisvesistä kuuluu urheilukalastuksen piiriin uusien tilastojen mukaan. Minä ymmärrän, että ne tilastot, jotka tulevat tietyltä taholta, ovat muutamia vuosia vanhat, mutta on tapahtunut erittäin suuri kehitys. Tämä koskee myös

koko maata, koska 3 miljoonaa hehtaaria on nykyisin, niin kuin tiedetään, urheilukalastuksen piirissä, siis noin 70 prosenttia koko maassa. Uudellamaalla se on vähän vähemmän, ja minäkin perustelin tämän. Tämän lisäksi urheilukalastusta voidaan harjoittaa yleisillä vesialueilla, siis valtion vesillä ilman maksua. Niille on erittäin lyhyt matka täällä Uudellamaalla. Kymmenisen minuuttia ajetaan muskeliveneellä ulos, siten sammutetaan iso moottori, sytytetään pieni moottori ja ajetaan hiljaa. Se on täysin sallittua ja OK. Minulla ei ole mitään siihen sanottavaa.

Arvoisa puhemies! Minäkin haluan kiittää valiokunnan puheenjohtajaa erittäin asiallisesta toiminnasta. Minulla ei ole mitään siihen sanottavaa, enkä usko, että ed. Rimmi tarkoittaa minua, kun hän puhuu moraalista.

Uuden eduskunnan ensimmäisenä kokoontumispäivänä ed. Rajamäki yllätti muut kansanedustajat kiistellyllä aloitetekstillään ja onnistui keräämään suuren määrän nimiä ilman, että kukaan paneutui asiaan ja tekstiin. (Ed. Aittoniemi: Mistä te sen tiedätte?) Ehdotus on suoraa jatkoa vuonna 83 toteutetulle vapaalle pilkintäoikeudelle. Kalastusoikeuden laajentamiseen yhdistettiin tuolloin pilkintämaksu. Maksusta luovuttiin kymmenen vuotta myöhemmin ja se yhdistettiin kalastuksenhoitomaksuun.

Ed. Rajamäen lakialoitteessa ehdotetaan nyt, että vuosittaisesta 80 markan kalastuksenhoitomaksusta luovuttaisiin pilkinnän osalta. Moottoriuistelusta ja muusta viehekalastuksesta perittäisiin naurettavan alhainen 100 markan viehekalastusmaksu vuodessa koko läänin alueella kalastamisesta. Maksua eivät ollenkaan suorittaisi alle 18-vuotiaat tai yli 65-vuotiaat henkilöt. Myös kalastuksenhoitomaksusta vapautettaisiin kokonaan yli 65 vuotiaat. Vapautus maksusta koskisi kaikkia, myös ulkomaan kansalaisia, joille lakiehdotuksen mukaan annetaan oikeus tämän tyyppiseen urheilukalastukseen yksityisten omistamilla vesillä koko maassa. Me tiedämme, että esimerkiksi Pietari on vain muutaman sadan kilometrin etäisyydellä, ja siellä on 5 miljoonaa henkilöä, jotka tämän jälkeen voivat tulla vapaasti tänne kalastamaan yksityisillä vesillä ja jopa ilman maksua, jos he ovat täyttäneet 65 vuotta.

Meren rannikoilla, sisävesillä sekä myös siika- ja lohipeitoisissa joissa ja muissa vesistöissä koskia ja virtapaikkoja lukuun ottamatta urheilukalastus olisi täysin vapaata. Suomi olisi näin ollen maailman ainoa maa, jossa vapaa viehekalastus yksityisillä vesillä olisi sallittu tässä laajuudessa.

Hallitusmuodon 12 §:n mukaan jokainen Suomen kansalainen on lain mukaan turvattu omaisuuden puolesta. Vesialueen omistusoikeus on sellainen varallisuus oikeudellinen etuus, joka kuuluu tämän suojan piiriin. Yleisen kalastusoikeuden laajentaminen, jolloin kaikille annetaan oikeus kalastaa milloin tahansa yksityisillä vesillä, merkitsee omistajan käyttöoikeuden rajoittamista samassa määrin kuin muiden henkilöiden kalastusoikeutta vesialueilla laajennetaan.

Kalastettaessa hyvillä kalapaikoilla rannalla voi käydä jopa niin, että rannan tai veden omistaja joutuu asettumaan jonon viimeiseksi. Jos hän on alle 65-vuotias, hän joutuu suorittamaan kalastuksenhoitomaksun, kun taas ulkopuoliset, muualta ilmestyneet 65 vuotta täyttäneet matkailijat voivat kalastaa ilmaiseksi hänen vesillään ja rannoillaan.

Mielestäni lakiehdotus loukkaa omistajan tavanomaista, kohtuullista ja järkevää omaisuuden käyttöä. Joka väittää 100 markan viehekalastusmaksun koko läänin alueella voimassa olevasta kalastusoikeudesta korvaavan veden omistajalle hänen omistukseensa kohdistuvan loukkauksen, ei ole lukenut perustuslakivaliokunnan lausuntoja n:o 5/81 ja 8/96. Perustuslakivaliokunnan mukaan pilkintämaksulla ei ollut yhteyttä pilkinnästä vesialueella aiheutuviin todellisiin vaikutuksiin. Maksusta kertyviä tuloja ei jaeta pilkinnästä kyseiselle omistajalle tai juuri kyseisen omistajan alueella kalastukselle aiheutuvista todellisista haitoista tai todellisista vahingoista. Sama koskee nyt myös viehekalastusmaksua.

Perustuslakivaliokunta korostaa myös, että yleisen kalastusoikeuden laajentamisen myötä valiokunta pitää kalastuksenhoitomaksua tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena muun muassa kalavesien hoidon kannalta. Tästä huolimatta lakiehdotuksessa enemmistö ehdottaa pilkintämaksusta, nykyään kalastuksenhoitomaksusta luopumista mainituissa tapauksissa.

Mielestäni suuren valiokunnan pitäisi tutkia lakiehdotuksen suhde myös kilpailunrajoituslakiin. Ehdotettu järjestelmä ei ole myöskään kuluttajien edun mukainen sen vuoksi, että erityisten alueiden tarjontaa tai esimerkiksi rauhaa ei voida taata, koska urheilukalastajien lukumäärä ei voida enää rajoittaa eikä saaliin määrää enää ohjailta. Vapaa viehekalastus merkitsee vesien tyhjäksi kalastamista ja sitten oman onnensa nojaan jättämistä. Kylän tilattomilta, joilla kalastuslain ja vanhan perinteen mukaan on kalastusoikeus kylän vesillä, riistettäisiin tämä arvo-

kas mahdollisuus, kun taas äänekkäälle virkistyskalastajien joukolle annettaisiin harrastuksensa toteuttamiseksi lakiehdotuksella oikeus kalastaa missä vain.

Tällaisen lainsäädännön seurauksena vain vastakkaisasettelu paikkakunnan väestön ja virkistyskalastajien välillä lisääntyisi. Tällainen vastakkaisasettelu johtaisi siihen, että perinteinen jokamiehen oikeus kaventuisi käytännössä myöskin muiden ihmisten osalta, jotka liikkuvat luonnossa aivan muissa asioissa kuin moottoriuistelua harrastamassa.

Moottoriuistimissa voi olla noin 100 metrin siima ja erikoissiimaa sen lisäksi ja syvyyttä säädellään syvääjällä ja painoilla. Kahta viehettä per henkilö saa lakiehdotuksen mukaan käyttää, ei yhtä, niin kuin Rimmi väitti. Tämä tarkoittaa, että jos on esimerkiksi kolme henkilöä veneessä, niin siinä on kuusi siimaa eikä kolme, niin kuin edustaja väitti. Ei näköjään ole kovin tarkkaan luettu ehdotusta, mitä täällä käsitellään.

Varusteiden arvo voi näissä veneissä olla 200 000—500 000 markkaa ja kalastus on hyvin tehokasta. 50 metrin etäisyys pyydyksistä johtaa siihen, että muut pyydykset, vesilinnut ja jopa uimassa olevat lapset voivat vahingoittua. Tämä etäisyys on ajateltu pilkkimistä ja onkimista varten, mutta se on aivan liian pieni vavalla tapahtuvaan kalastukseen.

Mitä saaliin arvoon tulee, näillä kalastustavoilla on saatu arvokaloja yli puolet siitä, mitä kokonaan kalastetaan arvokalaa Suomessa, ja saaliin arvo on tältä osin noin 80 miljoonaa markkaa. Tämä ei ole muutama ahven, niin kuin täällä joku edustaja sanoi.

Sellainen yleisoikeus, jossa kaikki muut luonnossa liikkuvat joutuvat väistymään viehekalastajien etenemisen tieltä, ei voi olla yhdenvertaisuutta lain edessä. Viehekalastus onkin tämän vuoksi ohjattava määrätyille alueille kuten nykyisin. Se ei saa olla vapaata kaikille.

Värderade talman! Ett fritt spinnfiske förorsakar inte bara skada och men för den lokala befolkningen och för yrkesfiskarna, utan även miljön blir lidande när fisket inte längre kan regleras. Redan nu tolkas allemansrätten felaktigt så att man inte tar hänsyn till fredade områden eller till privata sommarstugetomter. Ett helt oöverskådligt fiskande leder samtidigt lätt till miljöbrott. Nyttjande av annans egendom ökar. Erfarenheter från Sverige visar på ökad skadegörelse på andra fiskares nät som upplevs vara i vägen för fritidsfiskarnas allemansrätt. Jag förundrar mig inte

alls om Finland dras inför Europadomstolen i Strasbourg, ifall detta blir lag.

Fritidsfisket med spö och drag är ett effektivt fiske som riktas mot den allra värdefullaste fisken. Största delen av harrfångsten och 40 procent av öringen och regnbågen fångas av fritidsfiskarna. I fråga om nästan alla rovfiskar är fritidsfiskarnas fångst större än yrkesfiskarnas. Värre är att fångsten säljs svart till olika rökerier och förädlare som enligt uppgift från andra yrkesfiskare upplever detta som otillbörlig konkurrens.

Arvoisa puhemies! Tulen tämänkin vuoksi esittämään, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin mietintöön liitetyn II vastalauseen mukainen lakiehdotus, joka hävisi valiokunnassa äänin 8—9 ed. Rajamaen ehdotukselle. Ellei tämä ehdotus saa kannatusta, tulemme esittämään erityisiä yksittäisten pykälien muutosehdotuksia. Nämä koskevat esimerkiksi moottoriuistelua, etäisyyttä pyydyksistä ja rannoista, pilkintämaksua ym. Meillä on hyvät perusteet olettaa, että nämä saavat eduskunnan enemmistön tuen.

Ed. L a h t e l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Rosendahl totesi, että on naurettavan pieni tuo satasen maksu. Kyllä siinäkin monelle työttömälle ja vähävaraiselle on maksamista. Ihmettelen vaan, miksi yleensä pitää korkeita kynnyksiä muodostaa näissä. Tuon tyyppisessä vesien käytössä, jossa viehettä vedetään, ja uskon, että hyvin huonolla menestyksellä, ainakin minä itse olen vetänyt sitä, ei kukaan köyhdy, siinä saa raitaista ilmaa ja kokemuksia.

Toinen puoli tässä, mitä ed. Rosendahl totesi, on se pelko, että saadaan Pietarista niin hirveästi ihmisiä, ja aikaisemmin muistelen ed. Rosendahlin perustelleen myös sitä, että EU:sta ryntää tänne kymmeniä miljoonia ihmisiä. Tämä olisi hirveän hyvä juttu. Nimittäin meidän olemme tehneet matkailunedistämispöytäkirjoja, laitettu valtion rahaa ja ihmiset pätkäilevät, millä tavalla näitä turisteja tänne Suomeen saadaan. Nyt me olemme löytäneet sen jipon. Meidän pitää äkkiä laki saada voimaan ja ei kun markkinoimaan EU:n suuntaan ja Pietariin. Nimittäin nehän maksaa sen satasen maksun, ja lisäksi he tarvitsevat majoituspalveluja, he tarvitsevat ruokaa, liikumiseen, aina silloin tällöin lähtevät iltaisin vielä johonkin kapakkiin käymään, ajetaan taksilla. Ajatelkaa, miten pk-yritykset toimivat tässä hommassa. Eihän meidän missään tapauksella pidä hidastella vaan nopeuttaa tätä käsittelyä, että saataisiin tämä autuus ja rahaa Suomeen.

Mehän olemme kohta velattomia koko Suomen valtio ja kaikki yritykset tässä.

Ed. H. Koskinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Rosendahl mainitsi, että kalastusmaksu olisi 100 markkaa. Niin se laki-aloitteesta ilmeisesti on mainittu, mutta ymmärsin, että hallitus on sopinut, että se nousee 150 markkaan. Mielestäni 150 markkaakin on kyllä liian pieni tällaisesta oikeudesta. Jos tämä lakiehdotus menee läpi, ilmeisesti kaksinkertainen maksu ehdotukseen nähden olisi se minimi, joka olisi sopiva.

Kun en ehtinyt saada ed. Karhusen puheenvuoron jälkeen puheenvuoroa, totean, että hänen vertauksensa loma-asutuksesta ja omakoti-asutuksesta ja häiriötilanteesta näitä verrattaessa ei ole mielestäni asianmukainen ja oikea. Kun ihminen hakeutuu loma-asutukseen, hän haluaa olla yksin ja rauhassa mahdollisesti muista ihmisistä. Mutta omakotiasutuksessa samoin kuin kerrostaloasutuksessa ihminen tekee tietoisesti valinnan asumisesta hyvien palvelujen, hyvien liikenneyhteyksien ja muiden kunnallisten palvelujen piirissä.

En malta olla myös toteamatta ed. P. Leppäsen sanoja, että joku haluaa omia maat, vedet ja kalat. Nyt vain Suomen laki ja omistusoikeus on sellainen, että ihmisillä on oikeus omistaa maata ja oikeus omistaa myös vettä silloin, kun vedet on jaettu. Tämä on lähtökohtana ja täytyy olla lähtökohtana myös näissä kysymyksissä.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvostan sitä, että ed. Rosendahl pysyy tiukasti asiassaan. Se on kansanedustajan velvollisuus ja ymmärrän hänen näkemyksiään kyllä, vaikka en hyväksykään niitä, koska olen itse toista mieltä. Pariin asiaan haluaisin pienen kommentin.

Toinen koskee ed. Rajamäen aloitetta, jonka hän eduskuntakauden alussa teki. Ed. Rosendahl totesi, että siihen vain sutaistiin nimiä mitään sen enemmälti ajattelematta. Itsekin sen alikirjoitin ja olisin ollut mukana aina tässä asiassa aikaisemminkin. Uskon, että ed. Rajamäen aloite on ollut niin klassinen, että kaikki tässä eduskunnassa, varsinkin aikaisemmin eduskuntatyössä olleet, jotka ovat nimensä laittaneet, ovat kyllä tienneet tarkalleen, mitä se sisältää. Ei siinä ole mitään ongelmaa siinä mielessä. Eikä kansanedustajan pidä pistää nimeään, jos ei sitten seiso sen takana siinä vaiheessa, kun tulee todelliset koitoksen ajat.

Mitä tulee vesistöjen tyhjäksi kalastamiseen, minä pidän sitä lähinnä huvittavana ilmaisuna. Tiedämme varsin hyvin, että ensinnäkään viehekalastajia ei juuri järvillä paljon näy. Ja kun ne tulevat sieltä takaisin, ilme on murheellinen ja toteamus: ei sintin sinttiä. Ei näillä vieheillä sen paremmin kuin pilkeilläkään, mutta jos nyt puhutaan viehekalastuksesta, ei niillä järviä kalasteta tyhjiksi. Nämä ovat täysin tarpeettomia perusteluja.

Mitä tulee maksuun, niin jos se nostetaan kohtuuttoman korkealle, sekin on sosiaalinen kysymys. Eivät kaikki pysty sitä maksamaan. Kuitenkin tässä tavallaan vedettömille ja köyhille ihmisille tarjotaan jonkinlaista kalastuksen, virkistykseen ja myöskin elintulon mahdollisuutta.

Ed. Vistbacka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on käyty säätämisyjärjestyksestä monenlaista keskustelua, mutta haluaisin muistuttaa ed. Rosendahlille, että meidän suomalainen käytäntömme on se, että perustuslakivaliokunta tulkitsee säätämisyjärjestyksen. Siihen ei ole muutoksenhakuoikeutta, eikä myöskään eduskunta voi siihen millään tavoin puuttua. (Ed. Kemppainen: Niin myös EU-keskustelussa!) — Samaa keskustelua käytiin, niin kuin ed. Kemppainen välihuutona huusi, myöskin EU:n liittymisen puitteissa.

Arvoisa puhemies! Kun jatkuvasti tuodaan esiin se, että viehekalastuksella ja pilkinnällä tyhjennetään vesistöjä, tällä hetkellä tilanne valitettavasti on se, että pilkinnälläkään ei saada riittävästi särkiä ja ahvenia pois, vaan jopa kalastuskunnat haluavat, että järjestettäisiin kilpailuja, ovat valmiita jopa maksamaan. Tällä hetkellä tilanne on ainakin Pohjanmaalla se — ed. H. Koskisenkin pitäisi se tietää, kun kerran sieltäpäin on lähtöisin — että suurimmissa järvissä pidetään 6—7 paunetta sen takia, että sieltä saatisiin tyhjennettyä niitä särkiä ja ahvenia. Minä en ymmärrä lainkaan tällaisia väitteitä.

Niin kuin täällä moni on jo todennut omakohdaisiin kokemuksiin, ei yhdellä kahdella vieheellä mitään järviä tyhjennetä, vaan jos halutaan, että siellä kalavarat säilyvät, määrättäköön keväisin kutuaikaan verkkokalastuskieltoja taikka muita vastaavia.

Arvoisa puhemies! Mitä puhuttiin siitä, että muut joutuvat väistymään, minä en ymmärrä tällaisia väitteitä lainkaan. Ihan samalla tavoin vetokalastaja sen yhden vieheen kanssa joutuu väistämään kuin joku muukin.

Ed. M ä h ö n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Luulin, että kuulin kaikki uhkat jo maa- ja metsätalousvaliokunnassa, kun käsiteltiin asiaa. Mutta täällä näyttää salissa tulevan vielä lisää näitä. Arvostan kyllä ed. Rosendahlin asiantuntemusta ja paneutumista ja varmasti vilpitöntä suhtautumista asiaan, mutta hämmästelinkin hieman, kun hän otti esille, mikäli oikein ymmärsin — pyydän anteeksi, jos olen ymmärtänyt väärin — että tässä ovat jopa uimassa olevat lapsetkin vaarassa. Kyllä tämä on aika teoreettista luokkaa. Eivät kalastajat takuulla sokeita ole.

Tähän saakka kaikkein huimin väite oli liikeneruuhkautuminen ja sitä kautta aiheutuvat vaarat, kun kalastajat törmäilevät ympäri lääniiä. Tämäkin oli aikamoinen väite aiemmissa keskusteluissa.

Minä useita kertoja tivasin maa- ja metsätalousvaliokunnassa sitä, mistä ihmeestä näitä kalastajia lisää tulee niin kamalasti, kuin on väitetty, mahdollisen uuden lain myötä. Nyt ed. Rosendahl antoi vastauksen. Ne tulevatkin sieltä Pietarista, viisi miljoonaa ihmistä. Yhdyn siihen ed. Lahtelan käsitykseen, että oikein hyvä, jos me saamme tänne turisteja.

Vedet tyhjiksi -pyytäminen on turhaa pelottelua. Olen itse pyytänyt monistakin järivistä, mutta eräästä kotini lähellä olevasta 700 metriä pitkästä ja 300 leveästä lammesta olen pikkuvärsästä asti ihan pyytänyt vaikka kuinka paljon. Jatkuvasti siitä haukea tulee, ei nyt niin kauhean suurta enää, 8,5-kiloinen toki on suurin ollut. Siinä on vieläkin niitä kaloja. Ei sitä ole kyllä tyhjäksi saanut millään pyydettyä, mutta ehkäpä on tapauksia, että niin voi käydä.

Minä hieman hämmästelinkin ed. Rosendahlin väitettä siitä, että virkistyskalastajat ovat äänekästä porukkaa. Ei se oikeastaan kalastajan tittelä ansaitse, joka kovin mekkaloi veneessä tai rannoilla. Kyllä me kalastajat yleensä olemme pyrkineet mahdollisimman hiljaa liikkumaan, niin ettei karkuutettaisi kaloja.

Sitten kuuden siiman problematiikka, mikä ed. Rosendahlia myöskin askarrutti. Jos siinä on kolme kalastajaa, siinä toki voi olla kuusi siimaa, mutta on myös kolme lupaa.

Ed. K a r h u n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Rosendahlin käyttämä puheenvuoro kuvaa sitä eroa, joka meidän ystäväpiireillämme on. Ed. Rosendahlin ystävillä ja tuttavilla on muskeliveneet, joilla he päräyttävät kansainvälisille tai valtion omistamille merialueille ja siellä sitten uistelevat ja onkivat vieheillä.

Minun ystävilläni ja tuttavillani ei ole muskeliveneitä, joilla he useiden meripeninkulmien taakse voisivat mennä.

Ed. Rosendahl sanoi, että kaikki ed. Rajamäen aloitteen allekirjoittajat eivät ole lukeneet, mitä ovat allekirjoittaneet. Eivät myöskään ilmeisesti kaikki ed. Rosendahlin aloitteen allekirjoittajat ole paneutuneet aloitteen sisältöön, sillä todettiinhan alkuperäisessä aloitteessa seuraavasti: "EU:n kansalaisilla on oikeus saada lupa harjoittaa vieheellä urheilukalastusta kylän rajain sisäpuolella olevan vesialueen omistajan osoittamalla alueella ja hänen määräämällään tavalla ja aikana." Kyseisellä lakialoitteella olisi nykyistä oikeutta kalastaa rajoitettu.

Niin kuin ed. Aittoniemi totesi, ed. Rajamäen tekemä aloite on hyvin klassinen, jonka useat edustajat ovat täällä lukeneet viime kaudella ja sitä pitempään olleet edustajat useimmillakin kausilla.

Puhuin täällä, että on valitettavaa, että pelotellaan ammattikalastajia. Tämä oli juuri sellainen puheenvuoro, jossa peloteltiin sillä, että kalavedet tyhjentyvät kaloista vieheoikeuden mukana.

Ed. H. Koskiselle: Jokamiehenoikeudet sallivat jo nyt soudella, ajella veneellä, tulla lähelle laitureita, marjastaa jopa mökkitontin välittömässä läheisyydessä. Tämä ei tuo mitään poikkeusta näihin jokamiehenoikeuksiin.

Ed. S a a r i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Rosendahl esitti kaksi erittäin kovaa väitettä. Hän väitti, että yli sata kansanedustajaa allekirjoittaa aloitteen, jota kukaan ei ole lkenut. Minä ilmoittaudun siihen joukkoon, joka kuitenkin luki ja allekirjoitti.

Toiseksi hän väitti, että jos lakialoite tulee hyväksytyksi, yli 65-vuotiaat ryntäävät vesille, täyttävät järvet ja meret. Minä kysyn, mihin suomalaiset yli 65-vuotiaat ylipäänsä enää jaksavat, ehtivät tai muuten viitsivät rynnätä. Eivät juuri mihinkään! Ihmettelen, kun nämä ihmiset ovat aikoinaan rynnänneet puolustamaan yhteistä isänmaata, mitä heille nyt tarjotaan: sitä, että jokamiehenoikeudeksi ei voida hyväksyä aloitteen mukaisia asioita.

Minä toivon, että kerran vielä mietittäisiin ja voitaisiin mahdollisimman suurella enemmistöllä hyväksyä tämä erinomaisen hyvä lakialoite.

Ed. S a l o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mahdollisuus harrastaa myös kalastusta on tietenkin hyvä ja oikeutettu vaati-

mus, mutta tässä pitäisi ottaa tarkemmin huomioon elinkeinonharjoittajien oikeudet ja mahdollisuudet jatkaa myös omaa toimintaansa, samoin omaisuusvakuojen kohdalla niin, että jos omaisuutta otetaan yhteiseen käyttöön, siitä pitää myös saada täysimääräinen korvaus.

Ed. Rosendahlin puheenvuorossa tuli ilmi, että hallituspuolueet ovat sopimassa tai sopineet 100 markan korvauksen muuttamisesta 150 markaksi. Kuitenkin lakialoite on tullut 11 mannerläänin aikana käsittelyyn, ja nyt, jos ollaan toteuttamassa hallituksen lääninuudistusta, ei riitä 50 markan korotus siihen, että kyetään turvaamaan laskennalliset tuotot kalastuksenhoitomaksuista. Näin ollen se asia pitäisi vielä ottaa kerran uudelleen mietittäväksi.

Ed. R o s e n d a h l (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Saariselle sanoisin vain, että sanoin: ”ilman, että kukaan paneutui asiaan”. En väittänyt, että ette lukeneet sitä, mutta tämä huomioitiin, kun lähetettiin tämä paperi perustuslakivaliokunnalle, ja se tuli takaisin, koska sitä ei ollut valmisteltu sillä tavalla, että siitä olisi voitu antaa lausunto. Se ei ollut näköjään tarkkaan harkittu. En väittänyt sitä, että ette lukeneet sitä.

Ed. Lahtelalle sanoisin, että minä en vastusta turismia tietenkään, mutta minä en voi ymmärtää sitä, että tänne houkutellaan turisteja mutta maksu menee valtiolle, 100 markkaa ja ilmainen eläkeläisturisteille. Kuitenkin he tulevat kalastamaan, ja turistikyritykset ohjaavat heidät sellaisille vesille, joista löytyy kalaa, kalakantaa on hoidettu ja istutettu jnp. Paine kohdistuu tiettyyn vesien omistajaan, mutta maksu menee kaikille: 1 markkaa per hehtaari tästä tulee, jos saa yli 200 markkaa, silloin voi jotakin saada. Se ei riitä edes kiinteistöveron maksuun kunnille.

Ed. H. Koskiselle sanoisin, että olen samaa mieltä, että tämä 150 markkaa on erittäin vähäistä sekin, koska se on parin kalan, esimerkiksi lohien, arvokalan arvosta rahaa, tästä on kysymys. RKP on ehdottanut 250:tä markkaa, mutta se ei mennyt hallituspuolueissa läpi.

Ed. Aittoniemelle sanoisin, että kylän asukkailla, siis tilattomilla, on turvattu perustuslain säätämisjärjestyksellä yleisen kalastusoikeuslain 1 §:n 1 ja 3 kohdassa oikeus kalastaa kylän vesillä. Heille se on turvattu, mutta sitä uhataan nyt myös.

Ed. L a x : Fru talman! Om det här landet har byggt med största framgång så har det skett

genom att jämka samman olika intressen, olika uppfattningar, inte genom att köra över några grupper i vårt samhälle och allra minst genom att nonchalera en enda finländare på grund av att han talar finska eller svenska som sitt modersmål. Det kanske förnämsta uttrycket för den här traditionen ser vi i den grundrättighetsreform, som både den här riksdagen och den förra enhälligt har antagit. I samma anda borde vi försöka finna lösningar på den här frågan och mot denna bakgrund är det minst sagt ovärdigt och kränkande att uppträda som kollegan Virtanen nyss gjorde, det är någonting som vi bör ta avstånd ifrån.

Arvoisa rouva puhemies! Kun tätä maata on rakennettu parhaimmillaan, se on tapahtunut sovittamalla yhteen erilaisia näkökantoja, erilaisia etuja, ei jyräämällä kansalaisryhmiä eikä missään nimessä vähättelemällä ketään suomalaista sen perusteella, että hän puhuu jompaakumpaa valtakunnan kieltä, suomea tai ruotsia. Mielestäni tämän perinteen ehkä hienoin osoitus on se perusoikeusuudistus, jonka tämä ja edellinen eduskunta hyväksyivät yksimielisesti. Tässä hengessä meidän pitäisi löytää ratkaisu myös tähän kysymykseen. Tätä taustaa vasten minusta oli todella arvotonta ja loukkaavaa puhetta se, mitä ed. Virtanen päästi korokkeelta. Paheksun todella hänen puhettaan.

Olisi todella historiallista, jos maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnöstä tulisi laki. Valitettavasti historiallisuus tässä yhteydessä olisi kielteistä.

Ensinnäkin me tiedämme kaikki, niin hankkeen innokkaimmat puolestapuhujat kuin muutkin, että ehdotuksen jyrkkä vastustaminen ei suinkaan ole yksinomaan RKP:n asia. Näin väitetään ja yritetään taktisesti korostaa jonkin näköisiä olemattomia ruotsinkielisiä etuja ja viljellä mahdollisesti vielä olevia ennakkoluuloja tätä kieliryhmää kohtaan. On jopa esitetty täysin naurettavia väitteitä siitä, että kysymys olisi ”viimeinkin kuninkaallisten läänitysten kumoamisesta”. No niin, onhan tässä erilaisia ylilyöntejä ollut puolin ja toisin.

Totta sen sijaan on, että valiokunnan enemmistön ehdotusta kalastajien ja saaristolaisten, joiden toimeentuloon asia liittyy, lisäksi vastustavat vesien, mökkien ja rantojen omistajat kautta maan. Vaikkakin pyyntivälineisiin liittyvät rajoitukset otetaan huomioon, viehekalastusoikeuden laajuus olisi ainutlaatuista maailmassa muun muassa sen vuoksi, että se koskisi myös järviä ja

jokia ja että moottoriuistelu tai moottorivetouistelu sallittaisiin ilman rajoituksia. Eivät edes itse virkistyskalastajat ole yksimielisesti tämän ehdotuksen takana.

Minua todella pelottaa se ajatus, että eduskunnan enemmistö nyt tulisi houkutelluksi hyväksymään laki, joka rikkoo satojentuhansien mökkiläisten koskemattomuutta ja yksityisyyttä ja joka perustuu piittaamattomuuteen vähäväkisen ammattikalastajakunnan toimeentulomahdollisuuksista ja joka myös vähättelee luonnonvarojen uusiutumista.

Selkeä enemmistö suomalaisista on epäilemättä sitä mieltä, että perustuslain omaisuudensuojaa ei pidä mennä peukaloimaan hivin vuoksi. Kuitenkin juuri näin valiokunnan enemmistö haluaa toimia — hivin vuoksi.

Fru talman! Grundlagsenliga rättigheter brukar man inte rucka på om det inte föreligger tungt vägande samhällsintressen och ingen kan väl på allvar påstå att fritidsfisket är ett intresse som går att jämföra med t.ex. miljöskyddet eller utkomstskyddet, dvs. utkomstmöjligheterna för någon utsatt grupp i samhället. Vad miljön beträffar, så handlar det ju faktiskt tvärtemot om att åstadkomma en ny belastning på miljön. Otroligt.

Frågan har klara ideologiska förtecken. Vänsterpartierna har av tradition velat komma åt de privata fiskevattnen, medan vi har vant oss vid att rättskänslan åtminstone på borgerligt håll har inneburit återhållsamhet med sådana här ingrepp. Det gäller ju faktiskt att ta ifrån vattenägaren en del av bestämmanderätten över hans egendom.

Vänsterns krav på en sådan här utvidgning av allemansrätten brukar lindas in i det populistiska uttrycket att "fiskarna inte har namnlappar". Men inte har småstenarna i ett grustag heller några namnlappar. Är de nästa objekt? Eller skall vi börja förhålla oss på samma sätt till jakträtten, till villebrådet som rör sig från den enas marker till den andras?

Rouva puhemies! Vasemmiston määrätietoisien toiminnan taustalla on usein jopa julkilausuttu tahto "isäntien kuriin pistämiseksi". Muista-kaapa vain, että isäntä tässä tapauksessa on usein mökkiläinen ja pienten vesialueiden osakas, joka perinteisesti on äänestänyt demareita tai kokoomusta. (Ed. Aittoniemi: Mökkiläinen?) — Kyllä. — Niiden ammattikalastajien joukossa, jotka ovat käyneet eduskunnassa osoittamassa syvä

huoltaan ehdotuksen seurauksista, on ollut myös vasemmistoliittoa lähellä olevia henkilöitä.

Tämän vuoksi onkin hämmästyttävää, että porvariäänet sekä maa- ja metsätalousvaliokunnassa että perustuslakivaliokunnassa ovat johtaneet siihen ratkaisuun, että lakiehdotus on päässyt täysistuntoon tässä muodossa. Hämmästyksen laajuutta osoittavat myös ne puhelut, joita olemme saaneet muiden puolueiden kannattajilta.

Kyse ei ole siitä, että me RKP:läiset haluaisimme syyttää perustuslakivaliokuntaa oikeusmurhasta. Tosiasia kuitenkin on, että valiokunta oli erimielinen ja että enemmistö perustaa näkemyksensä säättämisyjärjestyksestä varsin suhteellisiin käsitteisiin. Tämä koskee ennen kaikkea virkistyskalastuksen yhteiskunnallista tarvetta koskevaa näkemystä. Valiokunta ei ylipäänsäkään perustele, miksi se pitää nykyisiä mahdollisuuksia riittämättöminä, eikä myöskään pohdi tämän yhteiskunnallisen tarpeen tyydyttämiseksi muita sellaisia mahdollisuuksia, jotka eivät loukkaisi omistusoikeutta. Toki sellaisia ratkaisuja löytyisi hyvällä tahdolla. Valiokunta siis myöntää, että kysymyksessä on puuttuminen omistusoikeuteen.

Suhteellinen on myös toteamus, jonka mukaan viehekalastus ei tule vaarantamaan ammattikalastajien taloudellista asemaa, koska se on kytketty nykytilanteeseen. Sopii kysyä: Onko laki purettava, jos saaliiden taloudellinen merkitys kasvaa siten, että tuo raja ylittyy, ja miten kalakannassa tapahtuvat muutokset otetaan huomioon?

On kuitenkin hyvä ja turvallista tietää, että keskustan huoli haja-asutusalueista merkitsee, että se ei voi tukea tällä tavalla muotoiltua ehdotusta. Voisin tiivistää tämän toteamalla, että me ruotsalaisessa eduskuntaryhmässä kieltäydymme uskomasta, että porvaripoliitikot uhraisivat perustavan ideologiansa vapaa-ajan harrastukselle ja siten tekisivät koko politiikasta vapaa-ajan harrastuksen.

Fru talman! Miljön skulde, som sagt, vara en klar förlorare vid ett så fritt spinnfiske som nu föreslås. Det handlar om ett ökat antal motorbåtar också i innerskärgården och om minskat intresse för utplantering av fiskyngel, någonting som är en mycket viktig del av vattenvården.

Det har förvånat oss att en vädjan av bl.a. miljöcentralens chef och två professorer, ja vår riksdagsman Pulliainen är inte här nu men två är fler än en professor, om att en ordentlig miljöt-

redning först borde ha gjorts, inte har haft någon effekt. Jag hoppas att den gröna gruppen ännu noggrant funderar över den här saken.

Möjligheterna till fritidsfiske kan och behöver förbättras, men den föreslagna modellen är direkt kränkande för vattenägare, yrkesfiskare, strand- och stugägare och innebär alltför stora risker för miljön.

Rouva puhemies! Järkeväen kompromissin malleja on olemassa ja parasta edelleen olisi antaa hallituksen esittää tällainen kompromissi. Nyt tehty työ ja täällä eduskunnassa nähty toimeliaisuus huomioon ottaen ei ole epäilystäkään siitä, etteikö hallitus tekisi asiasta omaa ehdotustaan. RKP:ssä olemme kiitollisina panneet merkille pääministerin lausuman, tahdon päästä kaikkia osapuolia tyydyttävään sopimukseen ja toivomme, että hän vielä pystyy vaikuttamaan omaan ryhmäänsä tässä asiassa ja että hän myös pystyisi toimimaan takaajana hallituksen taholta tällaisen ratkaisun syntymiseksi.

Uutta valmistelua puoltavien painavien syiden joukkoon tuli viime maanantaina kilpailuviraston päällikön alustava näkemys, jonka mukaan kaavailtu läänikohtainen maksu on ristiriidassa kilpailulainsäädännön kanssa. Niin kuin on kuultu, valtio loisi lupajärjestelmän, joka on rinnakkainen vesienomistajien lupamyynnin kanssa ja vieläpä polkuhintaan. Luulisi, että tämä viimein herättäisi harkitsemaan asiaa uudelleen.

Fru talman! Om lagförslaget trots allt skulle gå vidare, kräver det åtskilliga ändringar i detaljbehandlingen för att ens närma sig en acceptabel lösning. Vissa har regeringspartierna enats om, men flera måste göras. Det gäller bl.a. den här motortrollingen, det gäller bibehållande av pilkfiskeavgiften och det gäller minimiavståndet till nät, stränder och bryggor. Särskilt i fråga om det sistnämnda är det ofattbart, att vänsterpartierna och de gröna i förhandlingarna inte kunnat omfatta ens ett konkret avstånd på 50 meter från bebodda stränder, bryggor o.s.v. Det säger någonting om ideologin bakom det här lagförslaget.

Från vår sida kommer sådana ändringar att föreslås, och det skulle vara mycket förvånande om inte rättskänslan och omtanken om miljön hos riksdagen ger majoritet för dem.

I föreliggande form är förslaget i vilket fall som helst inte antagbart och i den grad skadligt, att vi faktiskt hellre avstår från sådana nya

väljare som vi kanske kunde få om det går igen.

Toinen varapuhemies Törnqvist merkitään läsnä olevaksi.

Ed. V i s t b a c k a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Lax tyypilliseen tapansa asiapitoisesti ja rauhallisesti perusteli näkemyksiään, mutta hieman jäin ihmettelemään sitä, että jos moottorilla vetouisteltaessa häiritään mökkiläisten koskemattomuutta, heidän rauhansa häiriintyy. Vetouisteluhan tehdään pääasiassa 1—4 hevosvoiman moottoreilla. Täällä puhutaan muskeliveneistä ja muista. Eivät ne minun mielestäni liity lainkaan vetouisteluun. Minä myönän, että varmasti moni mökkilläinen on häiriintynyt niin sisäjärvillä kuin myös rannikolla näitten suurten muskeliveneiden ja muitten nopeitten veneiden aallokosta ja melusta. Ihmetyttää vain se, että RKP, joka on myös hallituksessa, ei ole tuonut esiin sitä, että säädettäisiin tällaisille upeille veneille käyttömaksu, jos se hieman rauhoittelisi tilannetta.

Arvoisa puhemies! Myös ed. Lax toi esiin sen, että vesiä tyhjennetään ja haitataan ammattikalastajien saalismääriä. Minä en jaksa kyllä uskoa tähän, en kerta kaikkiaan.

Arvoisa puhemies! Yksi asia, jonka täällä aikaisemmin kerran jo otin esille, on se, että tässä unohtetaan se, että todellisille vetouistelijoidle, jotka käyttävät useampia vapoja, on oma lupakäytäntö tämänkin jälkeen, jolloin ne lupamaksut tulevat vesialueitten omistajille. Todelliset vetokalastajat eivät kahdella vavalla mene kalastamaan, vaan tämä on ihan tavallisten mökkiläisten ja vapaa-ajanviettäjien virkistyskalastusta ja ajankäyttöä.

Ed. V e t e l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Lax totesi, että tämän asian ainoita vastustajia eivät ole yksin RKP:n kansanedustajat ja näin todella onkin. Keskustassa on voimakas joukko, joka on tätä lakiesitystä vastaan. Kun tätä perustuslakivaliokunnassa käsiteltiin, eriävän mielipiteen allekirjoittajia olivat nimenomaan perustuslakivaliokunnan neljä keskustalaista jäsentä. Eli me lähdimme siitä, että tämä on käsiteltävä perustuslain säätämisjärjestyksessä. Myöskään virkistyskalastajat eivät ole yksimielinen ryhmä. Eli kyllä heidän intresseissään on todella vesialueitten hoi-

to ja koetaan, että se vaarantuu, jos tämä lakiesitys menee läpi. Kenellä on todella mielenkiintoa vastata tämän jälkeen niistä?

Ed. K a r h u n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Lax totesi, että vesien, vesialueiden ja mökkien omistajat kautta maan vastustavat tätä lakiesitystä. Tunnen kyllä itse myös mökkiläisiä, jotka hyvin hyvin mielellään odottavat tämän lain voimaantuloa, koska heillä ei ole välttämättä mahdollisuus kalastaa edes omalla järvellään, jos esimerkiksi ei ole tarpeeksi hyvä ystävä sen kalastuskunnan kyläpäällikön kanssa, joka niitä lupia myy tai ei vaikka suostu myymään ollenkaan.

Ed. Laxille haluaisin todeta myös sen, että hallituksella oli mahdollisuus kaksi vuotta, kun tätä lakialoitetta käsiteltiin valiokunnassa, tehdä oma ehdotuksensa, oma hyvä kompromissinsa. Hallituksella oli jopa mahdollisuus ottaa tämä asia hallitusohjelmaan. Kokoomus hallitusneuvotteluissa ilmoitti ja pyysi, että tämä asia otettaisiin hallitusohjelmaan, mutta RKP neuvotteluissa ilmoitti, että me lähemme ulos hallituksesta, jos tämmöinen esitys tuodaan.

Minun mielestäni on nyt myöhäistä huutaa sen perään. Se mahdollisuus olisi ollut jo useaan otteeseen.

Ed. K o r k e a o j a (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Lax kiinnitti hyvässä puheenvuorossaan huomiota tämän lakiesityksen kahteen keskeiseen heikkouteen. Ensinnäkin tässä on selkeästi olemassa intressiristiriita harrastajien, vapaa-ajankalastajien ja ammattikalastajien välillä. Tämä on tullut kiistatta esille. Kyllä minusta tällaisessa sivistysvaltiossa, mikä Suomi on, meidän pitäisi asiat nähdä sillä tavalla, että tällaisen vähemmistön, joka ei voi voimallaan puolustaa etujaan, edut tulisi ottaa huomioon täällä, tässä talossa tehtävässä päätöksenteossa ja asettaa nimenomaan elinkeinonharjoittaminen etusijalle suhteessa virkistystoimintaan.

Toinen näkökulma on omistusoikeus. Täällä on vilauteltu, että tässä olisi kysymys jostain jokamiehenoikeuden laajentamisesta. Näin ymmärtääkseni ei edes perustuslakivaliokunnan enemmistö asiaa nähnyt, vaan näki asian sillä tavalla, että tämä saalis on niin vähämerkityksellinen, että sen takia tässä ei ole kysymys omistusoikeuden rikkomisesta.

Minusta enemmistö perustuslakivaliokunnassa ei pystynyt täysin arvioimaan asiaa, vaan jälkeenkinpäin on tullut selville, että tässä tämän

saaliin arvo on todennäköisesti paljon suurempi eikä ole ollenkaan verrattavissa pilkkimällä saatuu saaliiseen. Sillä tavalla tämä muodostuu omistusoikeuden näkökannalta merkittävämäksi kuin perustuslakivaliokunnan enemmistö halusi nähdä, ja siksi tämä tulisi käsitellä perustuslain säätämisyjärjestyksessä omistusoikeuskysymyksenä.

Ed. I t ä l ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sen verran haluan, vaikka pian on oma puheenvuoroni, ed. Laxin puheenvuoroa kommentoida, kun hän puhui perustuslakivaliokunnasta ja sanoi, että se on huvin vuoksi tehnyt näin. Ymmärsin kyllä sen sanaleikin, joka tähän liittyy, mutta hän puhui ja vihjaisi myös oikeusmurhaan, jonka perustuslakivaliokunta on tehnyt. Perustuslakivaliokunta ei todellakaan huvin vuoksi ole mitään tehnyt, vaan on kuunnellut tässä laajasti asiantuntijoita ja pohtinut monelta kantilta tätä asiaa. Kukaan valtiosääntöasian tuntija, joita perustuslakivaliokunta kuunteli, ei todennut, että tämä olisi perustuslain vastainen. Niin kuin ed. Lax tietää, omaisuus Suomessa ei kuitenkaan ole perustuslain suojaamaa kaikkia käyttörajoituksia vastaan.

Vielä ed. Korkeaojalle, meidän valiokuntamme enemmistö, joka päätöksen teki, ei pelkästään miettinyt näitä kalasaaliita, se oikeastaan oli vähäarvoisempi kysymys. Kysymys oli siitä, että viehekalastusoikeus ei ole tämän esityksen mukaan ehdoton, vaan siihen kohdistuu monia rajoituksia. Sen takia perustuslakivaliokunnan enemmistö näin katsoi.

En pitänyt ed. Laxin tämmöisestä halventavasta puheenvuorosta, kun me kuitenkin pohdimme asiaa perusteellisesti monelta kantilta.

Ed. R i m m i (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Lax sanoi puheenvuorossaan jotenkin tähän tapaan, että vasemmistolla on ollut halu laittaa isäntiä kuriin. En voi mitenkään nähdä tätä asiaa oikeana hänen sanomanansa. Ei meillä ainakaan vasemmistoliitossa ole tällaisia tahtoja, enkä usko, että sitä on lain kannattajilla muillakaan. Meidän tavoitteemme on selkeästi se, että helpotetaan viehekalastusta, vähennetään sitä byrokratiaa, vähennetään sitä lupaviidakon sekamelskaa jne. Kun asianmukaisesti saadaan varoja kerättyä ja ohjataan ne sitten myöskin kalakantojen ja kalavesien hoitoon, niin uskoisin, että etu on kaikkien yhteinen.

Mitä tulee sitten siihen, kun hän myöskin toi puheenvuorossaan esiin sen, mitenkä perustusla-

kivaliokunnan kanta on ollut äänestyspäättös. Kyllähän valiokuntien kannanotot usein ovat äänestyspäättöksiä, ja ne ovat lain mukaisia, ne ovat aivan oikein, monessa asiassa näin tapahtuu. Haluan muistuttaa muun muassa siitä, että perustuslakivaliokunta on äänestänyt esimerkiksi tällaisista ihmisten jokapäiväiseen leipään liittyvistä kysymyksistä, kuten esimerkiksi työttömyysturvamuutoksiin tulleissa asioissa jne. Ei tämä ole, ed. Lax, mitenkään ainutkertainen asia, että perustuslakivaliokunnassa on äänestetty.

Ed. L a h t e l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itsekin aion huomauttaa tästä samasta, mitä ed. Rimmi tuossa totesi, eli ed. Laxin ajatus isäntien kuriin laittamisesta oli aika pelkistetty sanonnallisesti, koska kysymys minusta ei missään tapauksessa ole siitä. Tässä vain ajatellaan vähän lojaalimmin, laajemmin sitä, että ihmisille annetaan oikeuksia, semmoisillekin ihmisille, jotka eivät muuten voisi päästä kalastamaan meidän tuhansille järvillemme ja merialueellemme. Minusta se linja on ihan oikea ja hyvä, koska enemmänkin siinä on kysymys virkistyksestä näkökohdista, elämyksistä, kokemuksista.

Missään tapauksessa siinä ei isoista taloudellisista seikoista ole kysymys eikä siitä, että tässä tehtäisiin bisnestä, lähdetäisiin myymään. Taloudellista merkitystä ei olisi muussa mielessä kuin jollekin kalastusvälineiteollisuudelle; vapa-, viehe- ja veneteollisuudelle on kyllä merkitystä, koska tarvitaan kalustoa, tarvitaan välineitä. Siinä mielessä on päinvastoin plusmerkkistä kehitystä ja koko yhteiskunnan osalta myönteistä.

Ajatus siitä, että kaikki vesien omistajat vastustaisivat tätä, ei pidä paikkaansa. Minä ainakin lukeudun tätä kannattaviin vesien omistajiin, omistan vähän maatakin ja samalla sitten vettä, niin että ainakin yksi löytyy Suomesta, joka on sitä mieltä, että tämä on hyvä asia. En missään tapauksessa tule vastustamaan tätä.

Ed. M. K o s k i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Lax viittasi ammattikalastajien huoleen, ja eilen televisiosta näin myös terveiset, jotka nämä ammattikalastajat välittivät. Minusta siinä on kaksi semmoista asiaa, mitä pitäisi pohtia ehkä vähän enemmän.

Toinen on tämä, mitä esimerkiksi ed. Vistbacka toi vastauspuheenvuorossaan esille: Viehekalastus ei kaiken kaikkiaan tule minun järkeni mukaan vaarantamaan ammattikalastajien

asemaa ollenkaan. Suurempi vaara ovat tämmöiset ed. Lahtelan ja itseni tapaiset vesien omistajat, joilla on oikeus laittaa myös verkkoja vesiin, ja on niitäkin, jotka aktiivisesti sitä oikeutta käyttävät. Verkkokalastuksen kautta paljon enemmän sitä saalista otetaan kuin viehekalastuksen kautta.

Toinen ongelma mielestäni on siinä, että edelleen ammattikalastajat ovat väittäneet sitä, että pyydykset eivät pysy kunnossa ja verkkojen päälle ajetaan. Mielestäni ne verkot pitäisi merkitä kunnolla. Kun saaristossa liikkuu, näkee tämmöisiä mehukanistereita siellä täällä, vaikka siihenkin on ihan omat säännöt, miten verkot merkitään. Monta kertaa ammattikalastajat itse eivät noudata näitä sääntöjä.

Tässä on minun mielestäni kaksi semmoista asiaa, mitä pitäisi pohtia, kun tätä keskustelua käydään. Kaiken kaikkiaan tämä viehekalastuslupan vastustaminen on kyllä minusta saanut sellaiset mittasuhteet, että sitä on todella vaikea ymmärtää. Tulee varmaan päivittäin 20 kirjettä siitä, että tämmöistä lupaa ei pitäisi sallia.

Ed. S a a r i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Lax totesi, että kysymys läänikohtaisesta vieheluvasta on ideologinen. Suhtautuminen erilaisiin oikeuksiin on aina ideologista, olkoonkin että ideologisena kysymyksenä tämä asia on suhteellisen pieni. Sen sijaan suuria olisivat Yleisradion tai yliopistojen toimintaan liittyvät huomattavaa suuruusluokkaa olevat etuoikeudet, jotka eivät ole tänäkään päivänä oikeassa suhteellisuusluokassa. Henkilökohtaisesti olen yrittänyt suhtautua näihin asioihin hyvin ymmärtäväisesti. Olen jotenkin ymmärtänyt, että ne ovat RKP:n etupiirissä, mutta kyllä nyt on pakko retorisesti kysyä, tulisi-ko tällaiset perusteettomat etuoikeudet ottaa myös tarkastelun kohteeksi ihan vain ideologiassa mielessä.

Ed. V o k k o l a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvostamani ed. Laxin puheenvuorosta tuli kyllä selkeästi esille se argumentti, jolla näköjään oikeistopuolella perustellaan. Niin kuin ed. Saarinen sanoi, se on tämä ideologinen puoli. Muita argumentteja minä en nyt löydä sellaisia, jotka todellisia voisivat olla. On erittäin valitettavaa, että yhteisestä virkistysasiasta löytyy tämmöinen ideologinen puoli. Tämä minusta ei sovellu tähän paikkaan. Minä en millään voi uskoa, että viehekalastus lisäisi todella viehekalastajia siitä, mitä nykyään on.

Todelliset viehekalastajat kalastavat aivan muilla menetelmillä eli useammilla vavoilla, kuin mitä tämä laki koskee. Tässä on moneen kertaan puhuttu siitä, miten se asia on nytkin hoidettu.

Todelliset ongelmat sisävesillä ovat selkeät, ne kaikki tietävät. On nämä pirstoutuneet vesialueet, jotka tämä laki yhdistää. Toiseksi, sisävesillä ei ole ongelmaa isoista kalasaaliista, kun troolikalastuksella ja isoilla verkkomäärillä ja paunetilla nämä kalat hoidetaan. Voin sanoa kokemuksesta tämänkin kesän aikana kymmeniä tunteja uistelleena, että jos niillä kalansaaliilla pitäisi elää, kyllä tämä paino olisi pikkuisen pienempi kuin tällä hetkellä. Elikkä perustelut on selkeästi ideologiset, ja minusta se on valitettavaa.

Mediapelin väliaikatiedot teille, hyvät kollegat: 83 prosenttia vastanneista on sitä mieltä, että laki pitää viedä läpi.

Ed. L a x (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lyhyesti edustajille Saarinen ja Vokkolainen. Ideologiaahan tämä on, enkä minä ole ihmetellyt vasemmistopuolueiden kantaa tässä, lähinnä vihreiden ja kokoomuksen.

Ehkä tärkein asia oli se, että ed. Itälä toi perustuslakivaliokunnan näkökulman esille. Nyt ei kaikkia perustuslakivaliokunnan suositamia rajoituksia ole ollenkaan mukana tässä pelissä. Kilpailulainsäädäntöä ei ole punnittu koko asian yhteydessä perustuslakivaliokunnassa. Jos olen oikein ymmärtänyt, vertailu pilkkikysymykseen on ollut keskeinen ratkaisun peruste tässä. Silloin minä vain pyydän: Verratkaa paikallaan istuvaa pilkkijää moottoriveneeseen, johon ladataan neljä viisi ihmistä, kullakin oma vapa ja moottorilla vedetään pitkin rantoja ja ulapoita, tartutaan muiden verkkoihin jne. Minä en ihmettele ollenkaan, jos kannat ovat menneet myös perustuslakivaliokunnassa ristiin. Tämä on ehkä myös minun päällimmäinen huoleni, ei niinkään paljon moottorin häirintä, josta ed. Vistbacka puhui.

Ed. Minna Karhuselle sanoisin, että minä ymmärrän pääministerin huolen. Hän haluaa pitää hallituksensa kasassa ja välttää sitä, että kaiken näköisten kysymysten osalta herätetään tilapäisiä enemmistöjä tässä talossa.

Ed. H e l l b e r g : Arvoisa puhemies! Tässä joutuu todellakin kysymään, ajaako RKP toiminnallaan viehekalastuslain käsittelyn yhteydessä maan ruotsinkielisen väestönosan etua. Kyllä todella ihmettelee sitä vahvaa vastustusta, mitä RKP:n piirissä on tällaisen kansalaisten yleisen oikeuden parantamisen suhteen. Kun tie-

detään, että Suomessa on kalavesiä asukasta kohden ilmeisesti enemmän kuin missään muualla, kuitenkin vapaa-ajan kalastaja yllättäen törmää siihen, että viehekalastus kalavesillä ilman nimenomaista lupaa tällä hetkellä on kielletty.

Täällä puhutaan sosialisoinnista. Minusta on aika halpamaista demagogiaa puhua viehekortin yhteydessä yksityisten kalavesien sosialisoinnista, kun eduskunnan perustuslakivaliokuntakin, niin kuin täällä on todettu, on todennut, että siitä ei ole kysymys.

Minusta tässä on jatkuvasti koetettu ottaa huomioon nimenomaan se, että kalastus ei olisi täysin vapaata, vaan sitä on pyritty rajoittamaan. Haluaisin vähän toistaa näitä rajoituksia ja seureauuksia, mitä pyritään selvittämään jatkossakin.

Tähän on perustuslakivaliokuntakin todennut, että omistajan kannalta merkitystä on sillä, että viehekalastusoikeuteen kohdistetaan useita rajoituksia. Muun muassa, niin kuin tässä on tullut monta kertaa esille, valiokunta luettelee: "Sallitut kalastustavat käsittäisivät viehekalastuksen yhdellä vavalla ja vieheellä, vetouistelun kuitenkin lisäksi yhdellä painovieheellä; viehekalastusoikeus ei ulottuisi lohi- ja siikapitoisten vesistöjen koski- ja virtapaikkoihin eikä vesialueisiin, joilla kalastaminen on kielletty muun säännöksen nojalla; viehekalastuskilpailut ja muut vastaavat tilaisuudet olisivat luvanvaraisia; vesialueen omistajan ja vuokramiehen sekä alueella ammattimaisesti kalastavan mahdollisuudet käyttää kalastusoikeuttaan eivät saisi kohtuuttomasti vaikeutua; maaseutuelinkeinopiiri ja määrajaksi myös kalastusalue voisi tietyllä alueella rajoittaa viehekalastusta tai kieltää sen; viehekalastus ei saisi aiheuttaa tarpeettomasti haittaa tai häiriötä rannan omistajalle tai haltijalle; viehekalastusta olisi rajoitettu toisen pyydyksen ja asutun rannan läheisyydessä, eikä se saisi haitata muuta kalastusta. Lisäksi viehekalastusoikeudesta pääsääntöisesti suoritettavista viehekalastusmaksuista kertyneet varat jaettaisiin kalavesien omistajille heidän omistamiensa kalavesien käyttämisestä viehekalastukseen.

Tällaisen rajoitussääntelyn ja viehekalastusmaksujen käyttöjärjestelyn johdosta - - on perustuslakivaliokunnan käsittelyn mukaan ehkäisty lainsäädännön keinoin riittävästi se, että viehekalastus muodostuisi uhkaksi kalakannalle ja vesialueen pysyvälle tuotolle. Omistajan asemaa on suojattu minimioimalla viehekalastuksesta johtuvia haittoja."

Lisäksi maa- ja metsätalousvaliokuntakin on edellyttänyt seurantaa: "Valiokunta edellyttää,

että maaseutuelinkeinopiirit ja Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen kalantutkimus luovat yhdessä seurantarajestelmän, jolla seurataan koko maassa läänikohtaisen viehekorttijärjestelmän käytännön toimivuutta ja vaikutusta petokalakantoihin. Vuosiraportit tulee toimittaa maa- ja metsätalousvaliokunnalle tiedoksi.”

Kyllä tässä kuitenkin koko ajan on lähdey siitä, että pyritään ottamaan huomioon myös ne mahdolliset haittavaikutukset. Vastustus tässä ihmetyttää todella, kun tässä ei ole kyse vapaasta pyyntioikeudesta. Tämä ei ole mikään jokamiehenoikeus, vaan maksullinen, mutta se on maksullinen kuitenkin sillä lailla, että kaikilla periaatteessa on mahdollisuus lunastaa se lupa. Maksu ei ole sillä lailla korkea, että se taas olisi rajoitus yleiselle oikeudelle. Se minusta on erinomainen asia.

Kun tiedetään, että valtaosa vapaa-ajan kalastajista on kiinnostunut virvelöinnistä tai uistelusta yhden tai muutaman keskikesän lomaviikon aikana, nämä eivät varmaan uhkaa kenenkään toimeentuloa. Minusta ympäristöselvityksienkin vaatiminen tässä yhteydessä on aika haettava. Kyllä minä uskon, että suomalaiset tiedostavat entistä paremmin luonnon merkityksen, ja pohjoismaiseen elämänmuotoon kuuluvat laajat jokamiehenoikeudet. Vapaa onkiminen ja vapaa pilkkiminen ovat aiheuttaneet paljon vähemmän ongelmia, kuin on kulloinkin pelätty. Sama tulee varmaan koskemaan viehekorttia myös.

On kyllä ollut valitettavaa, että jotkut laki-aloitteen vastustajat ovat todella halunneet rakentaa tällä eripuraa ihmisten välille, ovat he sitten ranta-alueen asukkaita, luonnonsuojelijointa, kalamiehiä tai mitä. Todella on tässä vapaa-ajan kalastajat yritetty leimata, niin kuin täällä on jo todettu, luonnosta välittämättömiksi ihmisiksi, jotka eivät välitä rantarauhasta ja haluavat vain oikeastaan tehdä kiusaa rantamökkien omistajille. Tosin täälläkin on useampi mökinomistaja jo todennut, että tervetuloa vain. En minä usko, että tällaiset hiljaa menevät veneet voivat aiheuttaa esimerkiksi sillä lailla haittaa kuin erilaiset muskeliveneet, jotka pörräävät saarissa tällä hetkellä.

Viehekortin lunastavat kalastuksen harrastajat ovat ihan tavallisia ihmisiä, joille kalastus merkitsee mukavia kokemuksia ja parhaimmillaan toivottavasti saalista ruokapöytään. Ongelma tässä monta kertaa on — itse olen sen kokenut, vaikka niin usein en kalassa käy, tai ehkä siitä johtuen juuri — että usein on kyllä tullut eteen se, että täytyy kotiinpaluumatkalla poiketa

ostamaan se kala jostain, kun itse sitä ei ole saanut pyydystettyä.

Sehän tässä on ihan selvä asia, että sellaiset ihmiset, jotka eivät tälläkään hetkellä piittaa luonnosta eivätkä lähimmäisistään, voivat rälästää edelleen ihan niin kuin aikaisemminkin. Tätä valitettavaa tilannetta tämä lakialoite ei muuta, vaan viehekorttia tarvitsevat lainkuuliais-
set, vastuunsa tuntevat kalastuksen harrastajat.

Täällä on monta kertaa tullut esille se, että edelleen kalastusalueella ja vesien omistajille jää oikeus myydä kalastusoikeutta ihmisille, jotka haluavat laajemmin kalastaa. Jos halutaan tosiaan käyttää useampia vieheitä jne., on mahdollista tehdä se sopimalla kalastusalueen omistajien kanssa.

Toivon todella, että tämä asia nyt menisi eteenpäin ja päästäisiin sellaiseen tilanteeseen tässä, että ihmiset, jotka haluavat vähän kalastaa ja nauttia merelläolosta, pystyisivät sen paljon helpommin tekemään kuin tällä hetkellä ja voisivat yhden läänikohtaisen viehekortin lunastamalla käyttäjä vapaita vesialueita hyväkseen.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Lax edellisessä puheenvuorossa ja ed. Hellberg tässä puheenvuorossa kiinnittivät omistusoikeuteen mielenkiintoisesti valistuneisuutta eri tavalla osoittamalla huomiota, ja pidän tätä hyvin merkittävänä erona nimittäin, kun esimerkiksi monissa akuuteissa ympäristökysymyksissä varsin monelle näkemyssuuntaani edustavalle henkilölle on tullut mieleen, että voi, kun tästä pyhästä omistusoikeudesta pääsisi vähän väljempään järjestelmään, niin siitä huolimatta aina meikälaiset ovat katsoneet, että tässä pitää olla hyvinkin tarkka ja jos siihen puututaan, niin korvaus tulee. Mutta sitten jos tällaisessa asiassa lyödään vahvasti yli, niin kuin tässä on nyt valitettavasti erään puolueen taholta tehty toistuvasti, niin sillä kyllä yleisessä katsannossa tehdään hallaa tälle asialle.

On nimittäin sillä tavalla, että silloin kun tehdään jopa naurunalaisiksi nämä perustelut, niin tämä on tämän maailmankatsomuksen kannalta tosi vaarallinen tilanne. Sen takia tämmöiset ed. Hellbergin valistuneen puheenvuoron kaltaiset puheenvuorot, joissa osataan laittaa asiat oikeaan lokeroon, ovat erittäin arvokkaita tässä yhteydessä. Myöhemmät RKP:n puhujat ehkä ottavat tämän huomioon.

Ed. M. Markkula: Arvoisa puhemies! Myös minä tyyntytelin tätä keskustelua mah-

dollisimman paljon: Jäitä hattuun, kun talvikin on tulossa! Tämä asia ei todellakaan ole ideologinen. Tämä lakialoite ei ole ideologinen linjanveto, vaan tämä on hyvin käytännöllinen asia.

Kokoomuksessa useat meidän kansanedustajistamme ovat lähteneet yksinkertaisesti siitä, että me haluamme tarjota luonnossa luontevalla tavalla liikkuville elämyksiä, harrastusmahdollisuuksia, mahdollisuuksia oppia tuntemaan luontoa ja nauttia luonnosta. Siitä mielestäni tässä mitä suurimmassa määrin on koko ajan kysymys.

Tämä eduskuntakeskustelu on eräiltä osilta saanut muotoja, joilla ei ole käsittääkseni mitään tekemistä kansanedustajien enemmistön harkitusti vaalikauden alussa tekemän lakialoitteen kanssa eikä myöskään tällä keskustelulla eräiltä osilta ole mitään tekemistä kalavesillä vallitsevan todellisuuden kanssa. Kiihkeimmät aloitteen vastustajat ovat unohtaneet, että kyseessä on koko ajan ollut sellainen virvelöinti, sellainen uistelu, jossa saisi käyttää kerrallaan vain yhtä vapaa ja viehettä ja vetouistelussa lisäksi yhtä syväjää tai painoviehettä. Tässä yhteydessä useat puheenvuorot, joissa on maalattu uhkakuvia muskeliveneistä ja useista, jopa kymmenistä vavoista, ovat epäasiallisia ja harhaanjohtavia.

Miten tahansa me mietimme itse asiaa, niin me kaikki tiedämme, että on aina kaikkialla häiriöitä, jotka eivät piittaa omista lähimmäisistään tai luonnosta, ja heidän toimintaansa ei tämä laki eikä mikään muukaan laki muuksi muuta. Tämä laki selkeyttää käytäntöä, jotta jokainen kansalainen voi liikkua luonnossa, pitää virvelivapaa mukanaan, mennä katsomaan ja kokeilemaan, saisiko pienen tai vähän isomman kalan, opettaa lähimmäisilleen, omille lapsilleen luontevia luonnossa liikkumisen muotoja. Ylilyönneillä tehdään todella hallaa, niin kuin myös ed. Pulliainen äsken totesi.

Ylilyönnejä lievässä muodossa kuvasi myös ed. Laxin äskeinen puheenvuoro, kun hän aivan asiallisesti sinänsä lähestyi asiaa mutta totesi sitten, että kun moottoriveneessä on neljä vapaa ja viehe ja sitten näillä tartutaan muiden verkkoihin. Eihän tästä ole kyse. Jokainen voi, joka moottoriveneellä vetää perässään vetouistinta, tietenkin tarttua muiden verkkoihin, jos hän haluaa eikä pidä huolta siitä, mitä hän siellä todella tekee.

Laki sinänsä toteaa mielestäni riittävän selkeästi lakitasolla sen, että kalastusta harjoitettaessa on vältettävä kaikkea sellaista, joka voi

aiheuttaa rannan omistajalle tai haltijalle tarpeettomasti haittaa tai häiriötä. Tätä pitää toki alemman tasoilla säädöksillä, määräyksillä ja toimintaohjeilla täsmentää siten, että tarpeettomia häiriöitä ei ilmene eikä tapahdu.

En pidä itse mielekkäänä sitä, että lakiin laitetaisiin jokin tietty metrimäärä, miten etäällä rannasta voisi virvelöintiä harrastaa, koska jokainen ranta on oma erityinen tilanteensa ja jokainen tilanne on erilainen, liikkuu siellä sitten virvelöimässä, veneellä soudellen, moottorin kanssa tai vaikkapa rannalta virvelöiden. Kaikissa tilanteissa pitää kyllä toiminta perustaa terveeseen järkeen ja hyviin luonnossaliikkumistapoihin. Tältä osin parempi kuin säätää laissa jokin metrimäärä, jota yritettäisiin sitten epätoivoisesti noudattaa ja valvoa, on, että alemman tasoilla säädöksillä seurataan tämän lain käytännöllisyyttä, niitä mahdollisia ongelmia, joita eräissä tapauksissa voi ilmetä, ja hoidetaan sitten säädöksillä ja niiden korjaamisilla ja täsmentämisellä, että ongelmat minimoituvat.

Se, että asia käsitellään nyt lakialoitteen pohjalta, on tietenkin, niin kuin täällä on todettu ja kuten itsekin aikaisemmin repliikissäni totesin, seurausta siitä, että näinkin laajapohjaista hallitusta muodostettaessa ei hallitusohjelmaan suosituttu yksimielisyysvaatimuksen takia ottamaan kohtaa, että tämä viehelaki säädetään. Tässä valossa on erittäin mielenkiintoista sinänsä se, että nyt tehdään lakia, jolla halutaan muuttaa vallitsevaa käytäntöä ja halutaan katsoa eteenpäin.

Normaalissa tapauksessahan laki useimmiten säätää juridisesti lain mukaiseksi sellaisen tilanteen, joka hiljalleen ihmisten käyttäytymisen kautta on muotoutunut. Toki näitäkin piirteitä tässä on, koska itsekin aina silloin tällöin kalastavana olen kyllä todennut, miten vaikeata kalastus on, kun ei täsmälleen millään tiedä, missä järvellä tai merellä se kalastusalueen raja menee, ja tuntuisi järjettömältä, että koko ajan joutuu todella miettimään, etsimään kartoista tai muualta tietoa, onko raja tässä vai sata metriä itään tai länteen.

Tässä mielessä liian moni normaalisti ja hyvin rauhallisesti liikkuva virvelöijä on tahtomattaan tai ainakin tarkemmin ajattelemattaan suorastaan joutunut rikkomaan lakia. Nyt me haluamme saattaa tältä osin kaikki takaisin lainkuuliaisiksi kansalaisiksi ja viedä positiivisella tavalla eteenpäin arvoihin perustuvaa keskustelua siitä, että luonto on meidän kaikkien yhteistä omaisuutta ja sitä pitää vaalia. Toki omistuskysymykset aina on myös otettava huomioon, mutta tässä

ei ole miltään osilta mielestäni kyse siitä, että tässä sosialisoidaisiin joidenkin omaisuutta.

Keskustelussa on myös tuotu useaan kertaan esille, että tämä laki jopa moninkertaistaisi kalastajien määrät, ja tämä väite on varmasti täysin mahdoton. Meillä kaikilla on oma rajallinen aikamme, jota voimme luonnossa käyttää, ja toisaalta, kun arvioimme myös faktoihin perustuen sitä, mistä ja millä tavalla ihmiset kalastavat, niin yhden lukusarjan haluaisin tähän todeta, eli yksinkertaistaen ja pelkistäen, että Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen vapaa-ajankalastustilaston mukaan vuoden 94 tiedot vapaa-ajan kalastajien saaliista ovat seuraavat. Sen mukaisesti pilkkivavalla saatiin 11 prosenttia, ongella 9 prosenttia, heittovavalla 8 prosenttia, vetoustinkeillä 4 prosenttia, perhovavalla 1 prosentti, ja sitten ne vähän suuremmat luvut tulevat tietenkin kiinteistä tai muuten vain passiivisista kalastusvälineistä eli katiskalla, merralla tai rysällä saatiin 14 prosenttia ja verkolla runsaat 50 prosenttia. Eikä tämä suhde oleellisesti toisenlaiseksi tule muuttumaan.

Tältä osilta on aika selkeää mielestäni se, että kaikki se, millä me aktivoimme ihmisten liikkuamista luonnossa oleellisesti luonnon rauhaa muuksi muuttamatta, vie eteenpäin niitä meidän yhteiskuntamme perusarvoja, joita nyt pitäisi voimistaa. Luonto on meidän rikkautemme ja siinä mielessä sitä tulee todella vaalia.

Tähänkin liittyen on tietenkin niin valtioneuvoston kuin asianomaisten ministeriöiden tehtävänä huolehtia asetustasolla ja asianomaisilla säädöksillä sellaiset käytännön kysymykset, että esimerkiksi lintujen pesimistä ei häiritä jne., mutta ei niistäkään voida lakitasolla säätää tiettyjä päivämääriä, minä aikana koko maassa pitäisi niin sanotusti käyttäytyä samalla yhtenäisellä tavalla.

Otan vielä loppuun yhden esimerkin, kun toimin Uudenmaan virkistysalueyhdistyksen hallituksen puheenjohtajana. Tämä yhdistys on kuntien omistama yhdistys. Olemme viime vuosien aikana hankkineet omistukseemme tai hallintaamme liki 20 aluetta, joista valtaosa on meren rannikolla ja saaristossa. Kaikissa niissä tilanteissa, missä meillä on vesialueita, olemme säätäneet, että valtion normaalilla kalastuskortilla siellä saa harrastaa myös viehekalastusta. Yhtään ongelmaa ei varsinaisesti tämän oman ratkaisumme seurauksena ole tullut.

Kyllä tämäkin omalta osaltaan osoittaa todella sitä, että jos tässä mennään hyvässä yhteisymmärryksessä eteenpäin, kun nyt poliittinen pää-

tösratkaisu täällä saadaan aikaiseksi, niin uskon, että tämän jälkeen itse asia etenee ja kaikki kansalaiset, nekin, jotka ehkä joskus ovat hieman häiriötäkin aiheuttaneet, harkitsevat asiaa ja tulevat yhä positiivisemmin mielin kalastukseen suhtautuviksi ja ottavat huomioon myös lähimäisensä vesillä ja rannikoilla liikkueensa.

Ed. K a r h u n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. M. Markkula totesi erittäin hyvin, että tämä ei ole ideologinen kysymys. Olen hänen kanssaan samaa mieltä. Tässä on ilmeisesti tapahtunut nyt siten, että kun porvareille sanoo samassa lauseessa sanat yksityinen omistusoikeus ja sosialisointi, niin porvari poistaa varmistimen ja sokaistuu kaikelle uudelle informaatiolle, jota on tarjolla.

Eli kuten ed. Markkula toi esiin, tässä on kyse toisen tyyppisistä arvoista, siitä, että luonto on yhteistä omaisuutta, jota yhteisesti vaalitaan, ja voidaan myös yhteisesti sovittujen pelisääntöjen mukaisesti sen antamista nauttia. Sosialisointia tässä ei myöskään ole, koska omistussuhteet säilyvät ennallaan ja kalastusalueille, vesialueiden omistajille, maksetaan korvausta. Itse asiassa läänikohtaisesta viehekortista kerätyt varat palautetaan vesialueiden omistajille lähes täysimääräisesti. Pidätettävät hallintokulut tuskin nousevat yhtä korkeiksi kuin esimerkiksi Kirkkonummen ja Porkkalan merialueilla, joilla kalastuskorteista kerättiin vuonna 1994 noin 160 000 markkaa. Tästä summasta hukattiin hallintoon ja valvontaan peräti 150 000 markkaa ja vain 10 000 markkaa päätyi loppujen lopuksi kirjolohien istutuksiin tälle alueelle. Tuskin ainaakaan tätä huonompaan tulokseen päädytään läänikohtaisessa järjestelmässä.

Ed. I t ä l ä : Arvoisa rouva puhemies! Minä en itse allekirjoittanut ed. Rajamäen aloitetta. Se mielestäni oli sellaisenaan liian kategorinen, se ei riittävästi suojannut vesialueiden omistajien asemaa. Minusta ammattikalastajien ja vesialueiden omistajien oikeudet on huomioitava, kun tällaista lakia tehdään.

Nyt, kun lakialoitetta on käsitelty valiokunnissa, on siihen tullut mielestäni riittävästi rajoituksia ja se on selkiytynyt. Enää ei voida puhua täysin vapaasta kalastusoikeudesta. Nyt, kun on tullut varsin paljon kannanottoja ja kirjoituksia, joissa puhutaan, että pitää vastustaa vapaata kalastusoikeutta, niin siitä tuskin enää on kysymykään, kun lakiehdotuksen tarkkaan lukee. Omistajan asema on suojattu minimoimalla vieheka-

lastuksesta johtuvia haittoja. Omistajan todellisen aseman kannalta merkitystä on myös sillä, että viehekalastusoikeuteen kohdistuu useita edellä mainittuja rajoituksia.

Suurimmat ongelmat näyttävät liittyvän ammattikalastajien, vesialueiden omistajien, rannan omistajien ja mökkiläisten asemaan ja oikeuksiin. On tänäänkin puhuttu vesialueiden sosiaalisoinimisesta. On käyty kalliita kampanjoita ja väitetty, että vieheet lentävät saunan ovesta sisään. On myös väitetty, että ammattikalastajille aiheutetaan kohtuutonta haittaa ja ylimääräisiä kustannuksia lähinnä pyydysten merkinnästä ja repimisestä.

Lakiehdotuksessa on kuitenkin tarkkaan säädelty, että viehekalastus ei saa aiheuttaa rannan omistajalle tai -haltijalle tarpeettomasti haittaa tai häiriötä. Viehekalastusoikeuden harjoittamista toisen pyydyksen tai asutun rannan tai muun vastaavan alueen läheisyydessä on niin ikään rajoitettu. Viehekalastus ei saa myöskään haitata muuta kalastusta.

Nykyisenkin kalastuslain 39 §:n mukaan onkimista ja pilkkimistä ei saa ilman erityistä oikeutta harjoittaa 50 metriä lähempänä selvällä merkillä varustettua pyynnissä olevaa kiinteää tai verkko-pyydystä eikä niin lähellä toisen asuttua rantaa, laituria, uimarantaa, jäätietä tai muuta niihin verrattavaa aluetta, että siitä aiheutuisi edellä tarkoitettu seuraus. Nämä pilkkimiseen ja onkimiseen liittyvät rajoitukset ehdotetaan ulotettavaksi myös viehekalastukseen.

Etäisyyttä toisen rannasta on vaikea määritellä metrimääräisesti. Olen samaa mieltä kuin ed. M. Markkula, että tähän ei pitäisi metrimäärää laittaa. Kun laista selvästi ilmenee, että 50 metriä on nyt ainakin vähin metrimäärä, niin se ehkä riittää. Joskus se on liian vähän, joskus liian paljon. Joskus voi olla tarpeen jopa 100 metriä. Käytännössä on mielestäni huomioitava paikalliset olosuhteet ja yleinen elämäkokemus siitä, milloin häiriötä voidaan rannan omistajalle aiheuttaa.

Maa- ja metsätalousvaliokunta on kiinnittänyt huomiota myös siihen väitteeseen, että läänikohtainen viehekorttijärjestelmä voisi lisätä pysyvälle asetukselle ja kesäasunnoille vapaa-aikaansa viettäviin kohdistuvaa häiriötä sekä tuotaisi samalla lisääntyviä ympäristöongelmia. Valiokunta on mielestäni oikein todennut, että kalastus tulee kohdistumaan nyt laajemmille alueille ja se tulee vähentämään häiriötä niillä alueille, joihin kalastus on nykyisin keskittynyt lupakäytännöstä johtuen. On selvää, että kalastuspaine

tasaantuu, koska kalastajat hajaantuvat eri vesille, kun he pääsevät harjoittamaan vapaa-ajanlastusta alueille, joilla sitä ei aiemmin ole ollut. Tästä johtuen myös luonnon kuluminen vähentyy.

Maa- ja metsätalousvaliokunnassa oli myös käynyt ilmi huoli siitä, että vapaa-ajan kalastajat ja muut vesillä liikkujat suhtautuvat välinpitämättömästi kalanpyydysten paikkaa ilmaiseviin poijuihin ja muihin merkkeihin. Huoli oli myös siitä, että vetouistelijat ajavat pyydysmerkeistä huolimatta pyydysten päälle ja rikkovat ne. On selvää, että tällainen tuottamatta toiminta ei voi olla riippuvainen hankitun kalastusluvan laadusta, mutta valiokunta on silti pitänyt tärkeänä, että mahdolliset haittavaikutukset selvitetään. Valiokunta on edellyttänytkin, että maa- ja metsätalousministeriön toimesta selvitetään viehekalastusuudistuksen muille kalanyyntimuodoille aiheuttamien kielteisten vaikutusten laajuus ja taloudellinen merkitys. Mielestäni on muutenkin tärkeää, jos tämä lakiehdotus menee läpi, että seurataan tilannetta ja katsotaan, mitä ongelmia mahdollisesti siitä aiheutuu ja mitä toimenpiteitä sen jälkeen täytyy tehdä.

Ed. Hellberg kävi jo läpi niitä perustuslakivaliokunnan asettamia rajoituksia, joita lakiehdotukseen on varsin paljon tehty. Ottaisin vielä kaksi merkittävää rajoitusta esiin, sen, että viehekalastuskilpailut ja muut vastaavat isot tilaisuudet olisivat luvanvaraisia, sekä sen, että maaseutuelinkeinopiiri ja määräajaksi myös kalastusalue voivat tietyillä alueilla rajoittaa viehekalastusta tai jopa kieltää sen kokonaan.

Yksi asia, josta tänään ei ole paljon keskusteltu, on väite valvonnan heikkoudesta. On väitetty, että vaikka rajoituksia on paljon, niin kukaan ei vesialueilla valvo niitä. Valvonta säilyy kuitenkin nykyisellään, ja on huomioitava, että näiden säännösten rikkomisesta on määrätty rangaistus, jonka maksimi on peräti 6 kuukautta vankeutta. Asiantuntijalausunnoissa on tullut esiin, että tämä on ylimitoitettu, mutta se tietysti kertoo lainsäätäjän tahdon siitä, että näihin asioihin ja rikkomuksiin täytyy suhtautua erittäin vakavasti.

Mielestäni virkistyskalastus on suosittu vapaa-ajanharrastus ja liikuntamuoto ja sillä on erittäin tärkeä virkistyskykyarvo. Mielestäni esitetty lakiehdotus läänikohtaisesta viehekortista kuitenkin selkeyttää nykyistä monimutkaista lupajärjestelmää, ja näillä rajoituksilla sen takana voi olla.

Arvoisa rouva puhemies! Ed. Lax viimeisessä vastauspuheenvuorossaan totesi, että perustuslakivaliokunta on verrannut tätä lakiehdotusta ja viehekalastuslupaa pilkkioikeuteen. Voisi sanoa hänelle niin kuin monelle muullekin täällä puhuneelle, että nämä valiokunnan mietinnöt pitäisi lukea tarkkaan läpi. Perustuslakivaliokunnan lausunnossa selkeästi lukee, että yleinen kalastusoikeus laajenisi ja vesialueisiin kohdistuisi tehokkuudeltaan nykyistä yleistä onkimis- ja pilkkimisoikeutta jonkin verran merkittävämpi uusi ulkopuolinen rasitus. Tämä on otettu huomioon ja perustuslakivaliokunnassa tarkkaan harkittu. Minusta on tärkeää, että vesialueen omistajien edut on otettu huomioon, mutta silti haluan näillä rajoituksilla olla lakiehdotuksen takana.

Ed. R a s k : Arvoisa rouva puhemies! Lammilainen sananparsi sanoo seuraavasti: Tukka pystyssä kuin pommin purkajalla. Pomminpurkajan tukka on pelosta pystyssä, niin kuin nyt näyttää olevan hiukset pystyssä läänikohtaisen viehekalastuskortin vastustajilla, mutta aivan suotta.

Mekin kansanedustajat, jotka emme kuulu maa- ja metsätalousvaliokuntaan, olemme saaneet tavattoman paljon postia. Itse asiassa tulee mieleen viime eduskuntakaudelta iso kysymys, ydinvoimakeskustelu. Silloin tuli myös paljon postia, ja niin on tullut nytkin.

Kommentoin yhtä Sipoon kalastusalueen puheenjohtajan viestiä. Hän aloittaa näin: "Sekä ammatti-, kotitarve- että virkistyskalastuksen pyrkimyksenä lieene hyvä saalis". Ammatti- ja kotitarvekalastuksen pyrkimys toki voi olla mahdollisimman hyvä kalansaalis, mutta tuskin se on virkistyskalastajien tärkein pyrkimys, vaan pyrkimykset ovat aivan muunlaiset. Virkistyskalastajan tavoitteet ovat aivan muuta kuin runsaat saaliit. Kyse on luonnossa liikkumisesta, lomanvietosta, terveydenhoidosta, kyse on harrastuksesta ja monesti ihan puhtaasta yhdessäolosta, siitä, että äiti ja poika lähtevät yökalalle tai isä ja lapset lähtevät yhdessä kalalle. Virkistyskalastaminen on myös hyvin puhtaasti mielenterveyden hoitamista.

Minun isäni, joka on eläkkeellä oleva muurari, kertoi eräästä työkaveristaan. Tämä oli hyvin monien vaivojen vaivaama ja meni lääkärille. Hän ei saanut lääkäriltä lääkeresepiä, vaan yksinkertaisen hoito-ohjeen: viikko ongintaa. Hoito auttoi. Silloin ei vielä stressistä tiedetty mitään eikä siitä puhuttu.

Virkistyskalastus antaa ihmisille tilaisuuden olla rauhassa ja ajatella asioita. Minulle on pienestä pitäen opetettu, että kun ollaan kalalla, niin siellä pitää olla hiljaa, muuten ei kala nappaa. En siis usko, että virkistyskalastajien tarkoitus on ketään häiritä. Ne, jotka mölisevät ja häiriköivät vesillä ja rannoilla, eivät varmastikaan ole lunastaneet valtion kalastuksenhoitomaksua eivätkä mitään muitakaan kalastuslupia ja aiheuttavat häiriöitä.

On ollut erinomaisen ikävä huomata, että läänikohtaista viehekorttia vastustavien monissa perusteluissa on ihan selvä pelon ja uhan tuntu. Monet viestit, joita meille kansanedustajillekin on tullut, sisältävät myös jonkinlaista halveksuntaakin meitä kohtaan, jotka olemme nyt tällaista puuhastelemassa. Niistä nyt luen yhden esimerkin, joka on tämän Sipoon kalastusalueen puheenjohtajan tekstiä, jossa muuten ei ole edes päivämäärää, koska se on kirjoitettu. Hän ehdottaa muun muassa, että liikuntakalastusta toki voisi harrastaa kumipunttia heittämällä esimerkiksi Kaisaniemen lammikossa, saalista kun ei muuallakaan saa. Tämän tyylistäkin vaikuttamista meidän kansanedustajien taholle on ollut.

Tyhjenevätkö nyt sitten kalavedet, jos tällainen kortti lailla säädettäisiin? Eivät varmaankaan kalavedet tyhjene virvelöimällä, eivät onkimalla eivätkä pilkkimällä. Suunnitellulla läänikohtaisella viehekortilla tultaisiin kalastamaan lähinnä luontaisesti lisääntyviä kaloja kuten haukea ja ahventa. Yhdessä paperissa oli, että noin 75 prosenttia saaliista on juuri tätä luontaisesti lisääntyvää kalakantaa, istutuksin ylläpidettäviä kalalajeja vain noin neljännes.

Tänään on paljon puhuttu omistamisesta. Kun valkoinen mies meni Amerikkaan, niin intiaanit ihmettelivät kovasti, miten joku voi omistaa maan. Vähintään yhtä lailla voi ihmetellä, kuinka joku voi omistaa veden, vapaana virtaavan veden ja vielä siellä uiskentelevat kalat, joista aika monet on sinne tulleet istutusten kautta tai ihan luontaisesti siellä lisääntyneet.

Arvoisa rouva puhemies! Minä kannatan lämpimästi ed. Rajamäen tekemän lakialoitteen hyväksymistä monestakin syystä. Tässä totean vain kolme. Ensinnäkin sen tähden, että se mahdollistaa kaupunkilaisten, maattomien ja vedettömien kansalaisten oikeuksia virkistäytyä kalastamalla. Toiseksi senkin tähden, että kalastuslupan hankkiminen tulee yksinkertaisemmaksi, kun tiedetään, mistä sen voi saada, ja uskon, että sen kautta maksukertymäkin lisääntynee nykyisestään.

Kolmanneksi kannatan tätä sen tähden, että kyse on kansanedustajan tekemästä lakialoitteesta, joka on hyvä. Minusta ihan eduskunnan arvovallankin kannalta on hyvä, että joskus eduskunta hyväksyy lakialoitteen pohjalta jonkun esityksen, kun meillä kuitenkin on lakialoitteen tekemisen oikeus. Tässä nyt näyttää olevan sellainen lakialoite, joka on minusta hyvillä perusteilla hyväksyttävissä.

Ed. R e h n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on erilaisia viestejä mainittu moneen kertaan. Minä haluan yhden viestin tuoda myös tähän keskusteluun. Se on Järvi-Suomen matkailualan yrittäjiltä. Järvi-Suomessa on paljon sellaisia maatiloja, jotka eivät enää maataloudella pysty elantonsa hankkimaan vaan tarvitsevat siihen oheiselinkeinoja, ja hyvin monilla maatiloilla ratkaisuksi on tullut matkailu. Sieltä kirjoitetaan, että nykyoloissa pirstoutuneiden vesialueiden kalastuslupien myynti, lupahallinto ja valvonta yksinkertaistuisi. Tämä pitänee paikkansa. He kaipaavat yksinkertaistamista lupa käytännössä, toivovat sitä kautta saavansa myös matkailijoita lisää sinne.

Totta kai meille jää nyt suuri huoli siitä, että rahoista, joita kerätään viehekalastusmaksuina, saadaan kalavesien hoitoon riittävästi rahaa. Tämän velvoitteen haluaisin meille kaikille jättää yhteiseksi hoidettavaksi asiaksi. Kalavedet tarvitsevat hoitoa, ja tämä koskeekoon niin järvi- kuin meren rannikkoalueitakin.

Ed. K a r h u n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin halunnut kiittää ed. Raschia hyvin tasapainoisesta ja kiihottomasta, hyvin maijamaisesta puheenvuorosta, jollaiseen en itse aina yllä oman kiihkeän luonteenlaatuni vuoksi.

Ed. Maija Rask totesi, että on tullut hyvin paljon postia, ja se on ihan totta. Sen tyyppinen asia on tämän keskustelun ja prosessin aikana tullut esille, että tämä on hyvin konkreettinen, läheinen ja ihmisille helppo mieltää kysymyksenä ja monelle ihmiselle hyvin tärkeäkin kysymys. Sen takia on hyvin loukkaavaa se, että useat edustajat ovat todenneet, että ei pitäisi näin turhanpäiväisten, joutavien asioiden kanssa edustajan puuhailla.

Näitä viestejä todellakin on tullut erilaisia. Eräässä viestissä, joka oli hyvin loukkaava, epäiltiin, että tässä on ensimmäinen askel kohti sitä, että seuraavaksi sosialisoidaan yksityiset puutarhat ja annetaan ihmisille oikeus mennä

muiden istuttamilta kasvimailta keräämään viljelykset jokamiehenoikeudella. Tämän tyyppiset kysymykset ja puheenvuorot ovat olleet hyvin outoja.

Ed. Maija Rask totesi myös, että virkistyskalastus antaa tilaisuuden olla rauhassa, ja se on totta. Sitä paitsi, kun on puhuttu siitä, että mennään kalastamaan mökkilaitureitten viereen, niin eivätpä ne kalatkaan taida mökkilaitureitten vieressä viihtyä, vaan vähän rauhallisemmilla vesillä.

Mielestäni olisi erittäin hyvä nyt eduskunnan osoittaa, että eduskunta pystyy päättämään itsenäisesti, ei ole vain hallituksen talutusnuorassa ja että me voimme ottaa kantaa ja tätä kautta ehkä joiltain osin palauttaa ihmisten uskoa politiikkaan ja poliittikkoihin.

P u h e m i e s : Muistutan arvoisia edustajia vastauspuheenvuoron ominaisuuksista tässä kohtaa.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yritän pysyä tällä kaidalla tiellä.

Kuunneltuani nyt kolme viimeistä puheenvuoroa totean, että mietinnön tekstin olisi voinut kirjoittaa erältä osiltaan paljon paremmin, sillä tässä on tullut aivan uudella tavalla esille asioita, joita en itse tullut ajatelleeksi ollenkaan sitä kirjoitettaessa. Nimittäin tässä on kysymys investoinnista sekä mielenterveyteen että nuorison kehittämiseen ja samalla tulevaisuuteen ja erittäin halvalla tavalla. Kun olisin nämä puheenvuorot kuullut ennen, niin olisinpa kirjoittanut toisella tavalla. Mutta tämän takia nyt ei perusteluja tarvitse uudelleen kirjoittaa ja tuoda tänne äänestykseen, mutta kaikkea sitä nyt tässä oppii.

Ed. L a h t e l a : Arvoisa rouva puhemies! Aikoinaan, kun intiaanit ihmettelivät sitä valkoisen miehen käyttäytymistä, että he halusivat ostaa ja myydä maita, hallita näitä, jopa ilmaa ja vettä, silloin se tuntui ihan luontaiselta niistä intiaaneista, jotka elivät luonnon varassa. Nyt Suomessa ja eräissä länsimaissa on menty tämän omistusoikeuteen, ja joillakin on ilmeisesti ajatus siitä, että omistusoikeus pitäisi rajata hyvinkin tiukaksi, sillä tavalla, ettei sitä saisi missään tapauksessa ainakaan väljentää, eliikkä tehtäisiin semmoinen olotila, että ei saa astua toisen maalle, jos ei omista maata.

Tässä tulee jopa niinkin pitkälle ajateltua tätä systeemiä, että jos vertaa metsän puolelle, niin

siellähän on jokamiehenoikeutena marjojen ja sienten poiminta, kun ei mene toisen puutarhaan eikä kesämökkkitontille. Loogisena seurauksena odottaisi porvaripuolen taholta sitä, että sieltä tulisi esitys, että tällainen jokamiehenoikeus pitäisi ehdottomasti kieltää, koska nehen ovat kiinteästi maassa olevia; kalat uivat rajojen toiselle puolelle eikä niitä voi vahtia, mutta sienet ja marjat ovat jokaisen maalla. Missään tapauksessa en toivo, että semmoista lakialoitetta tulee tai vielä vähemmän, että se menee läpi, mutta jos vertaa maanpäällisiin asioihin, nämä ovat veden varassa olevia asioita.

Ahdasmielinen ajattelu johtaisi semmoiseen tilanteeseen, että se ei ainakaan olisi mielenterveyden kannalta hyvä asia, mitä ed. Pulliainenkin juuri totesi, että hän olisi kirjoittanut mientöä vähän toisella tavalla. Sehän olisi suppeimmillaan sillä tavalla, että jos täällä kaupungissa olevat ihmiset eivät omistaisi maata, heillä ei olisi mitään asiaa mennä maaseudulle muuta kuin pikiteitä pitkin, kun yksityisteillekin kuulemma kohta puomit laitetaan, ja he enintään näkisivät sieltä maisemaa, mutta eivät voisi astua jalallaan tai vielä vähemmän lähteä vesille tai rantaan. Sen takia tultaisiin sinne intiaanien suuntaan vähän tässä, eli jokamiehenoikeuden suuntaan siinä, että tunnustettaisiin kuitenkin ihmisille se oikeus, että niillä on vapaus liikkua, liikkua vesilläkin, tässä tapauksessa hyvin rajattu oikeus sillä tavalla, että he joutuisivat vielä maksamaan, kun saavat jotain metalliläpyskää vetää tai puusta tehtyä uistinta tai mistä se tehdäänkin. Minä en usko sillä olevan taloudellista vaikutusta missään mielessä, ei ammattikalastajien suhteen, sillä ei ryöstetä niitä kaloja, mitkä mahdollisesti ammattikalastajien elinkeinon vaikuttaisivat.

Kun itse olen intohimoinen kalastaja ja kaikki vapaa-ajat vesillä olen ollut, niin tiedän sen ihan kokemuksesta, että yhdellä verkolla, takaan, minä saan huomattavasti kesässä enemmän kuin uistellen ja virvelillä. Joskus olen laskenut kyllä useammankin verkon. Jos tarve on kalasta enemmän, niin olen syyllistynyt sellaiseen ryöstökalastukseen, että lasken jopa viisikin verkkoa veteen ja olen saanut ihan riittävästi kalaa.

Lobbauksesta sen verran, kun tässä paperia on tullut valtavan paljon, että tänä päivänä viimeksi postilaatikkoon jysähti nippu paperia, joka on Kalatalouden Keskusliiton lobbauspapereita, ja kauhukuvia siitä, mitä tässä voisi pahimmillaan tapahtua. Tässä on hyvä pilapiirros kannessa, jossa kaverit ovat veneensä ajaneet jonkun

rantasaunan luokse ja tyttö katsoo saunan ovesta ja rintsikoita vedetään virvelillä sieltä saunan edestä ja toisella puolen venettä sitten kaveri on kii sorsaa, jolla on koukku jo suussa. Tämä on pahimmillaan sitä kuvausta, mitä läänikohtainen viehekortti voisi aiheuttaa. Tässähän on kaikki kauhukuvat kuvattu samalla tavalla kuin aikanaan läänikohtaisessa pilkkikortissa eli rantarauhan menemisestä, siitä että kaikki häiriintyy, kaikki särjetään, kukaan ei enää voi rauhasa olla omilla tonteillaan. Näistä viehekalastajista on tehty tihutyön tekijöitä ja luotu semmoinen mielikuva, joka ei pidä yhtään paikkaansa. Minä en usko, että kukaan todellisuudessa tässäkin salissa uskoo siihen, vaikka joskus aina puheissa vilahtaa tällaisia asioita.

Yleensä kalojen loppumisen ja kalakantojen hoidon suhteen kyllä me aika junteja olemme, jos emme tekisi sitä sillä tavalla, kun pääsevät jotkut sivulliset meidän kalavesillemme kalastamaan ja me saamme tuloja tähän yhteiskuntaan, kuten täällä kuvattiin, että Pietarista 5 miljoonaa heti ryntää tänne kalastamaan ja me otamme kalastuksenhoitomaksut, niin kuin tämä jalo ajatus on, että se maksu palautetaan kalavesien omistajille, että he voivat istuttaa kaloja sinne takaisin. Päinvastoin tähän olisi meidän kansallinen etumme kokonaisuutena, jos me saisimme mahdollisimman paljon viehekortin myötä tänne ihmisiä liikkumaan ja mahdollisesti saisimme turistejakin. Siihen suuntaanhan me olemme toimineet ja satsanneet valtion ja kuntien varoja ja yksityisiä varoja ja koetettu houkutella ihmisiä tänne, koska ne jättävät sitten paljon muutakin tienvarsille ja majoituspaikkoihin, syövät, juovat ja tarvitsevat erinäköisiä palveluita. Jos autuus tätä kautta löytyisi, niin se olisi hyvä, mutta en minä usko, että se tästä löytyy. Kyllä me joudumme siitä huolimatta vielä markkinoimaan muitakin asioita kuin sitä, miten Pohjola on hieno virvelöintipaikka.

Sitten ympäristöongelmien kuvaaminen ja kauhukuvat siitä, että nyt tässä alkaa hirveä ralli ja se sitten häiritسی ihmisiä, tekisi ympäristöongelmia, muutenkin, linnut häiriintyvät siitä. Se on jo monta kertaa todistettu täältä korokkeelta monien toimesta, samaten vastauspuheenvuoroissa. Ne ihmiset, jotka ovat itse olleet kalastamassa, ovat itse virvelöineet, ovat uistelleet, tietävät, että siihen ei sovi kovaaäninen metelöinti eikä sellainen ralliajo, että ajetaan täysillä. Kyllä se on hiljaisen miehen puuhaa ja nättiä hommaa, jos aikoo kaloja saada. Minä olen kokenut tässä keskustelussa, että täällä on hyvin paljon asian-

tuntemattomuutta. Itse todennäköisesti ei ole hyvin paljon osallistuttu kalastamiseen. Sellainen mielikuva on ainakin syntynyt puheenvuoroista.

Etäisyyksistä sitten, pitääkö olla jokin raja rannasta, kun voi heittää virveliä. Minusta ed. Pulliainen hyvin kuvasi sen ongelmatiikan, jos käydään mittakepeillä tai metrimitoilla mittaamaan, mikä on oikea matka. Siinä on omat ongelmansa. Kyllä minä luotan vielä suomalaisen ihmiseen ja siihen, millä tavalla tehdään herrasmiessopimus. En minä usko, että kukaan tahallaan menee toisen laiturinpään virvelinheitoon. Laiturille ei voi mennäkään, se on jo rajattu eri tavoin. Siitä ilmeisesti voi jo sanoakin. Jos sattuu ärhäkempi ja kovin omistushaluinen ihminen, se voi sanoa, että mene vähän edemmäksi tuosta, älä siihen tule. Sitä meidän ei tarvitse sanoakaan. Mietinnössähän todetaan kyllä nämä määrättyt häiriötekijät ja sillä perusteella ne on rajattu pois, että sellaista vaaraa ei ole olemassa, jota pelottelussa on esitetty, että nyt kaikki mökkien rannat ovat virvelinheittäjiä täynnä.

Toivon, että nyt nekin, jotka ovat vastaan hanganneet tässä, lähtisivät hyvin asialliselle pohjalle sillä tavalla, että jos vaikka valiokunnassa, kun käsiteltiin ja äänestettiin, on selkeä enemmistö olemassa, jarrutusjutuilta ja jippoiluilta kokeiltaisiin välttää tässä hommassa. Minusta enemmistöpäätöksellä kun tämä tehdään, tehdään näitesti tämä. Toivon mukaan kenellekään ei jää hampaankoloon, kun jossain vaiheessa tunteet ovat olleet aika kuumia valiokunnassakin. Tämä on asioita. Asioista ollaan eri mieltä ja ne tappelevat, ei miehet eikä naiset.

Ed. R o s e n d a h l (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koska ed. Lahtela yleensä kommentoi asioita, hänenkin puheenvuoroaan täytyy kommentoida. Hän puhui hiljaisen miehen puuhasta. Tämä on tietenkin oikein, että näin pitää olla, ja niin on tällä hetkellä. Mutta me pelkäämme sitä, että tämä loppuu nyt, koska kalastusoikeuden omistaja ei voi enää ohjailla kalastusta ja taata hiljaisuutta vesialueilla, mitkä hän on ehkä vuokrannut jollekin järjestölle, esimerkiksi jollekin SAK:n liitolle. Sinne voivat mennä koko kylän isännät kalastamaan. Tämä on juuri ongelma. Hiljaisuus uhkaa loppua nyt. Tämä on ongelma varsinkin vesialueilla, joissa on istutettu kalaa, joka alue on hoidettu ja joka houkuttaa kalastajia.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan toinen varapuhemies Törnqvist.

Ed. T i i l i k a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse sen paremmin innokkaana esityksen puoltajana — sen sijaan innokkaana kalastajana — kuin sen vastustajanakaan haluaisin ed. Lahtelalle esittää muutamia asioita.

Hän asetti täällä olevien asiantuntemuksen vapaa-ajan kalastuksessa kyseenalaiseksi. Asetan hänen puheenvuoronsa jälkeen hänen asiantuntemuksensa kyseenalaiseksi. Se ei kovin tarkkaa analyysia sisältänyt niistä asioista, joita hän yleisti, joten sen perusteella ei ainakaan suoria johtopäätöksiä voi tehdä. Kalastaminen sisävesillä ja merialueilla on täysin erilainen asia, mikä varmaan on puolin ja toisin meille kummallekin vähän vierasta.

Sitten marjastus ja sienestys, miksi ei ole tehty esitystä sen kieltämiseksi? Se ei ole rinnastettavissa tähän asiaan siinä mielessä, että metsiin ei metsien omistaja yleensä niitä marjoja ja sienia kylvä, istuta eikä vaali. Sen sijaan hyvin paljon kalavesillä tätä tapahtuu. Itse ainakin peräisin keskustelussa enemmän tosiasioiden perustuvaa kiihкотonta analyysia kuin kiihkoilua puolesta tai vastaan. En ole toistaiseksi vielä kummankaan esityksen ehdoton kannattaja.

Ed. N u r m i : Rouva puhemies! Hyvät kansanedustajat! Kotimaassamme on jokamiehen oikeus, joka oikeuttaa muun muassa vapaaseen maastossa liikkumiseen, marjojen ja sienien poimintaan. Nyt olemme luomassa uutta kalastuslakia, jolla luotaisiin 150 markalla jokamiehen oikeus viehekalastukseen moottoriveneellä ja heitoustimella. Varmasti kalastuslaissa on parantamisen varaa ja korjattavaa, mutta näin kevyesti valmisteltu lakialoite ei ole pohja kestäväälle kehitykselle viehekalastuksen ja siihen liittyvien asioiden suhteen.

Missään muualla maailmassa ei valtio myy kalastuslupia yksityisille vesille. Liikkuminen kalastusalueelta toiselle halutaan helpommaksi. Ympäristövaikutuksia ei ole tutkittu. Miten vedet samentuvat matalissa vesissä uisteltaessa? Entä meluhaitat? Entä mökkilaisten rauha, kun rantavesissä saa uistella? Pyydyksiinhän matkaa on oltava 50 metriä.

Kuinka luonnonsuojelua ja kestäviä arvoja kannattavat kansanedustajat voivat olla ajamassa tätä lakia läpi? Lintulahdille ja lintuluodoille sekä erämaajärville sekä hylkeiden lepopaikoille

ollaan sysäämässä ankara paine. Kuikat ja rantojen alueella pesivät petolinnut tulevat harvemaan.

Hangon vesillä on hyvä esimerkki. Hangon kaupunki on myöntänyt kalastuslupia entisen merilintuhydyskunnan vesille, ja seurauksena siitä luodoilta ovat hävinneet sekä merikihu että tavallisimmat linnut tiiroja myöten. Luodot ovat autioituneet.

Kuka tulee jatkossa valvomaan kansallispuistojen ja rauhoitusalueiden luotoja ja rantoja? Mistä vieheilijät tietävät, missä voi kalastaa? Kuka kustantaa valvonnan aiheuttamat lisäkustannukset? Kun kalastuksesta tulee jokamiehen oikeus — tarkoitan tässä siis viehekalastusta — onko sosialisoinnin seuraava askel, että metsästyksestä tulee jokamiehen oikeus ja sen jälkeen puiden ja soran otosta?

Tämä lakiehdotus on sosialisointia. Se lisää muiden oikeutta toisen omaisuuteen. Kalastajien ammatinharjoittamista häiritään. Kuinka silloin enää kannattaa tienata rahaa, säästää ja rakentaa kesämökkejä, jotta kaupunkilainen voisi nauttia rantarauhasta, puhumattakaan maanomistajista, siis niin kaupungissa kuin maalla asuvista ja heidän oikeuksistaan? On kummallista, että porvarienemmistöinen eduskunta on tällaisen takana.

Kaikki kaikille vain ihan vapaasti, eikös niin? Ajan kuluessa näemme poliittisten päättäjien todelliset vaikuttimet tekoihinsa. Ettei takana vain ole äänten kalastelu eikä kalojen tai rahan onginta onnen onginnan lisäksi. Haluan vain sanoa näin, että varmasti tiedätte, että on olemassa sellainen uusi elektroninen superviehe, jolla on kymmenkertainen kalastusteho nykyisiin vieheisiin verrattuna, ja sillä voi saada muun muassa 15 kalaa kymmenessä minuutissa. Kun lakia muutetaan, myös tiede tuo esille tehokkaampia kalastuskeinoja, niin kuin varmasti tässä salissa istuvat asiantuntijat ja kalastuksen harrastajat varsin hyvin sen tietävät, kun sen tietää meikäläinenkin.

Tämä politiikka, jota on nyt tehty, ei ole kestäväää tai rakentavaa politiikkaa. Läänikohtaista kalastusoikeutta en vastusta vaan moitin menettelytapaa, jota on käytetty. Kompromissina tähän riittäisään käsittelyyn voisi olla, että läänikohtaista viehekalastuslupaa kokeiltaisiin esimerkiksi ed. Rajamäen läänissä määräaika. Lopullinen päätös tehtäisiin saatujen tulosten pohjalta.

En usko, että on reaalista, että kaupunkilaiset, jotka tulevat maaseudulle, ottavat selvää, missä

ovat kalojen kutu- ja rauhoitusalueet. Käytäntö tulee olemaan se, että siellä kalastetaan, missä halutaan, ja harvempi ottaa selvän kutu- ja rauhoitusalueista, mikä on hyvin valitettavaa.

Ed. L a h t e l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Tuija Nurmi puhui ympäristövaikutusten selvittämisestä ja siitä, miten rantavedet samentuvat. Rannalla koko ikäni eläneenä olen todennut sen, että eniten vesi samentuu aina myrskyn jälkeen, kun sattuu tuulemaan kovasti rantaan. Sellaista mylläystä ei ihminen pysty aiheuttamaan. Silloin siellä ovat kaikki kaislat sekaisin, siellä ovat pohjamudat sekaisin, enkä tiedä, millä tavalla se voitaisiin estää, että rantavesi ei samentuisi sitten.

Tämä sama vanha juttu taas toistuu, eikä pitäisi näissäkään provosoitua, mutta ed. Nurmi puhui siitä, miten sosialismi etenee rajusti ja että seuraava vaihe ovat sorakuopat ja kaikki on kohta yhteistä omistusta. Toivoisin jo tästä lähtien siinä mielessä asiallisempaa keskustelua, että eihän tässä missään tapauksessa ole sellaisiin omistusoikeuden lajeihin puututtu. Perustuslakivaliokuntakin toteaa, että kalakannat ovat sen tyyppinen omaisuuden laji, että se ei ole sama kuin sorakuoppa tai metsä tai muu maaomaisuus ja se on vaikutuksiltaan vähäinen. Sen verran pitäisi kuitenkin yhteisvastuuta tuntea, että ei tehtäisi hirveän tiukkoja, ahtaita kujia vaan että ihmiset voisivat liikkua. Miksi ei anneta sen verran vapautta, kun meillä on olemassa kuitenkin säätelykeinot? Niin kuin mietinnössä todetaan, jos aiheuttaa häiriötä, haittaa, sellainen ihminen joutuu siitä vastuuseen. Aikanaan tulevat tietysti rajat siihen, mitä tarkoittaa häiriön ja haitan aiheutus, ja viisaat ihmiset pohtivat sitä.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan lyhyesti ed. Nurmen lähes käsittämättömään puheenvuoroon:

Ensinnäkin, mikä koskee rauhoitusalueitten merkintää, meidän tulee siirtyä Norjan mallin mukaiseen käytäntöön, että silloin, kun lunastaa läänikohtaisen vieheluvan, saa myös sellaisen kartan, johon on kauniisti painettu punaisella ne alueet, joilla joko määräaikana taikka yleisesti ei saa kalastaa. Näinhän se on ilman muuta välttämätöntä.

Samalla tavalla tulee hoitaa myös merilintu-ongelmat ja hyljeasiat, ja niin ne tullaan nyt hoitamaan, jos vain kontrahdit pitävät loppuun saakka, mutta se katsotaan nyt sitten suuren va-

liokunnan jäsenen allekirjoituksella, käykö näin.

Mikä koskee taas lainsäädännön menettelytapoja, puolentoista vuoden ähräys ja miltei kymmenen vuoden kokemus takanapäin ovat osoittaneet, että tässä ei ole potkittu yhdenkään ainoan aisan yli, ed. Nurmi. Uskokaa nyt vihdoin ja viimein se!

Ed. R a j a m ä k i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Nurmi on ollut erittäin keskeinen oikea käsi ed. Rosendahlille vastustessaan ja kaikin tavoin hidastaessaan asian käsittelyä ja etenemistä. Suuri yleisö ei ymmärrä, että tässä talossa pitää märehtiä näin pitkään uudistusta, jota on valmisteltu hyvin pitkään. En puutu myöskään niihin kupliin, joita hän puhalteli jopa ylittäen RKP:n suorituskyvyn tässä yhteydessä.

Tärkeätä ympäristövaikutusten arviointia on vähätelty ja loattu vaatimalla tässä yhteydessä sen kaltaisia järjestelyjä, kilpailulainsäädännöllä on sotkettu viime hetkellä viimeisen taiston tuoksinassa, YK:n peruskirja ja sen vastaisuus vielä puuttuvat, mutta kai te keksitte vielä senkin viimeiseen täysistuntoon.

Sanoisin, että ed. Pulliainen toi esille 11 §:n rajaukset. Ne ovat hyvin tärkeitä. Niissä mielestäni lähetetään eräiden kalamiesten mukaan jo liikaakin rajuusmahdollisuuksia. Voi tulla jopa epäkohtia ja virkistyskalastukselle haittaa erilaisella tulkinnalla. Mutta tämä osoittaa vain, että näihin pelkotiloihin on oltu täällä valmiita vastaamaan, vaikka ei periaatteessa tarvitsisi tehdä näin, koska RKP ei osoita minkäänlaista joustavuutta edes käsittelyn tässä vaiheessa.

Ed. Nurmi voisi tutustua kalastuslainsäädännön käyttöoikeuksien ja järjestelmän kehittämisen pitkään historiaan. Siinä on monia vaiheita. On tultu lähes kivikaudesta sivistynyttä lupajärjestelmää kohti, jossa vesioikeuden omistaja maksullisen käyttöoikeuden piirissä vesialueitaan pitää ja joka alkaa nyt olla aika lailla toimiva. Vuoden 1982 pilkkilain yhteydessäkin puhuttiin kaikista uhista, ja niin ei käynyt. Näin tulee käymään jatkossakin. Erittäin hyvin toimiva järjestelmä tästä kaikesta huolimatta tulee. Toivoisin, että ed. Nurmi — en tiedä, onko siitä hyötyä — käyttäisi ryhmässään olevaa asiantuntemusta Kalatalouden Keskusliiton propagandakirjeiden sijasta.

Ed. I t ä l ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Nurmen puheenvuorossa puhut-

tiin jokamiehen oikeudesta, josta käytiin jo aikaisemmin keskustelua. Siihen vielä toteaisin, että perustuslakivaliokunnassa ainakaan ei puhuttu siitä eikä siitä ollut erimielisyyttäkään, että viehekalastusoikeus olisi jokamiehen oikeus.

Lisäksi vielä sosialisointiin. Tässä ei olla sosialisoinnissa mitään, mutta on selvää, että viehekalastusoikeuden laajentaminen merkitsee omistajan käyttöoikeuden rajoittamista ja tietysti samassa suhteessa kuin muiden yleistä kalastusoikeutta vesialueella lisätään. Kysymys on vain siitä, onko tähän olemassa hyväksyttävä peruste, ja vanhasta lauseesta, loukkaako tämä rajoitus omistajan oikeutta omaisuutensa normaaliin, kohtuulliseen ja järkevään käyttöön. Nyt on katsottu, kun tässä on niin paljon rajoituksia, että näin ei tule tapahtumaan. Tästä on kysymys, ei sosialisoinnista.

Ed. R i m m i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Nurmi näki todella hirvittäviä pöpöjä koko viehekalastuslakiasiaassa. Kun hän kertoi siitä, kuinka rantavedet samentuvat, kommentoisin ed. Nurmen puheenvuoroa siltäkin osin, että eivätkö huvineet, vesiskootterit ja muut, jotka mökkien ranta-alueilla ja lähialueilla ajelevat, sitten ollenkaan saastuta ja samennuta rantavesiä, jos näin on? Puutuitte edelleen lintuluotoihin ja hylkeisiin, kuten myös omassa puheenvuorossani toin esiin, että tällaisia kauhukuvia on maalailtu.

Ed. Pulliainen toi erittäin selkeästi esiin Norjan mallin, jota on suunniteltu, että silloin, kun rajoitusalueita tehdään, laitetaan karttoja. Joka osaa uistella ja kalastaa, osaa varmasti myös lukea karttoja.

Sitten puhuimme sosialisoinnista. Perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja Itälä ihan oikein ja ansiokkaasti asian korjasi niin kuin se onkin. Ed. Nurmi, aikaisemmin sanoitte, että kansanedustajat varmaan osaavat lukea mutta ymmärtävätkö lukemansa. Voisi heittää nyt tämän saman tekstin sinnepäin.

Ed. N u r m i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluaisin sanoa ed. Rajamälle, kun hän kehottaa minua tutustumaan kalastuslain historiaan, että minä kehotan häntä tutustumaan ympäristötterveydenhuollon faktoihin ja melu on selkeä haitta.

Ed. Pulliaiselle sanon, että meidän käsityksemme sivistyneestä demokratiasta varmasti ovat hyvin kaukana toisistaan.

Ed. Itälää kehotan pesemään korvansa ja kuuntelemaan, mitä minä sanoin. Minä sanoin, että viehekalastuksen jokamiehenoikeus on ostettavissa 150 markalla.

Sitten ed. Rimmille, että en minä kyllä ole vesiskoottereita nähnyt. Kyllä tuo väite, että vesiskoottereita on siellä rannoilla, kyllä se on ihan selkeää kalastusajelua tai ajelua kalastuspaikalle eikä mitään skootteriajelua pohjoisessa Suomessa. (Välihuutoja) Kyllä sen verran kylmää on, että vesiskoottereilla ei tuolla mennä, vaan kalastamaan lähdetään ihan selvästi veneellä, ja se kalastaminen moottoriveneillä on isompi häirtä kuin vesiskootteriajelu. Me olemme nyt Suomessa emmekä Keski-Euroopassa. Palataan näihin realiteetteihin!

Minähän sanoin, että minä en vastusta läänikohtaista kalastusoikeutta vaan sitä menettelytapaa, miten tässä on menetelty, ja sitä ei kukaan muu voi tietää kuin se, joka on istunut siellä valiokunnassa ja kokenut sen omakohtaisesti. Minä olen kovin pettynyt siihen tapaan, miten tätä asiaa on siellä meidän valiokunnassamme käsitelty.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Minä olen ollut harvinaisen mieltäväisen näköinen, kun olen yrittänyt muistella, miten rikosoikeutemme isä Brynolf Honkasalo on käsitellyt särjen rikosoikeudellista olemusta nimenomaan omistuksen suhteen eli toisin sanoen sitä, missä vaiheessa vapaana kulkeva särki joutuu jonkun omistukseen. Se saattaa olla siellä katiskan nielun vaiheilla mutta minä en lähde nyt kuitenkaan tarkemmin tähän asiaan perehtymään, koska täällä on ansiokkaita juristeja, muun muassa edustajat Itälä ja Jansson, jotka saattavat hyvin helposti minua näpäyttää tiedon puutteesta ja siihenhän politiikassa ei ole varaa.

Mutta, rouva puhemies, tämä on ollut erittäin virkistävä keskustelu. Täällä eduskunnassa on ollut niin kovin tuuletonta ja sellaista, että täällä ei oikein enää viihdykään, mutta tänä iltana ja iltpäivänä on luotu todella värikkäitä visioita täällä tästä asiasta. Parhaita ovat mielestäni olleet ne, joissa muskeliveneillä 40 solmun nopeudella vedetään puisia uistimia ilmassa lentokalojen saamiseksi niihin kiinni, ja tämä sitten, rouva puhemies, tämä viimeinen tässä, joka taisi tulla oliko se nyt ed. Lahtelan puheenvuorossa, missä lauantai-iltana, kun apuhoitaja on tullut pikku mökillen saunomaan, niin siellä sitten virvelin koukulla kiskotaan rintsikoita pukuhuoneen ovesta ulos ja toisella puolella venettä joku tarjoi-

lee pullan sisään piilotettua pikku professoria pienelle sorsalle. Nämä ovat olleet niitä parhaita mutta on täällä ollut tietysti paljon muitakin tällaisia visioita, jotka ovat olleet aika huvittavia mutta tarkoitettu kuitenkin tietyllä tavalla peloteluksi.

Loppujen lopuksi olen tässä asiassa, kun olen sitä miettinyt tarkkaan ja pitkäänkin, vuosikautia, ollut tässä asiassa mukana samalla linjalla, millä ed. Rajamäki. Ei tässä asiassa tapahdu yhtään mitään uutta, joka näkyisi järvikuvassa, huvilarannoissa ja muussa, sellaisia visioita, mitä on esitetty. Tähänkin saakka on saanut ja saa lupia, joilla voi kalastaa vesialueilla, eikä siellä ole suurempia häiriöitä ollut.

Tämä laki, joka nyt varmasti eduskunnassa hyväksytään, vain selkeyttää tätä tilannetta. Tämä kokoaa lupakysymykset suurempiin kuvioidiin, ettei käy sillä tavalla, niin kuin monelle kalastuksesta innostuneelle on käynyt: Yrittää ostaa kalastusluvan joka kioskilta, mikä vastaan tulee, mutta siitä huolimatta on kylmä rinki takapuolen ympärillä, kun virveliä heittelee, että tokkapahan sittenkään on oikealla alueella, etteikö tästä vaan sakot tule, ettei tule pikku-Puran tapaukset, niin kuin tälle mainiolle kansanedustajalle kävi pohjoisessa. Ilta-Sanomien sitten keksi asian ja osoitti asianomaista huomiota tälle keskustalaiselle Puralle.

Itselleni kävi näin Lapissa viime kesänä, ja tämä on totinen tosi. Mentiin Oulusta eteenpäin, vai oliko se Kemistä, ja vähän joka paikassa ostelin, kun siellä on eräillä kunnilla pohjoisessa sillä tavalla, että saa ostaa niille yhteisen luvan ja tuolla tavalla, näitä lupia ja hyvillä mielin menin Kaamasjoelle. Niin vain kävi, että poika oli ihan väärässä paikassa väärään aikaan. Tämän asian välttämiseksi tällainen, että selkeytetään läänikohtainen viehelupa, on ihan ihmisten oikeusturvan kannalta välttämätöntä. Mutta minkäänlaisia kalojen ryöstökalastusta ei näillä vieheillä tehdä, eikä myöskään minkäänlaista rantahäirintää tulla aiheuttamaan, tämä on aivan turhaa pelkoa.

Kyllä minä olen miettinyt tätä asiaa joka puolelta, koska tiesin, että minäkin olen varmasti keskustan eduskuntaryhmässä ehkä vähemmistössä tässä asiassa. Joka tapauksessa kuulun niiden harvojen joukkoon, jotka keskustassa ovat esityksen allekirjoittaneet, joten siinäkin mielessä olen tätä asiaa mietiskellyt. Keskustelun aikana olen tullut entistä vakuuttuneemmaksi siitä, että laki on aivan oikea, eikä aiheuta minkäänlaisia harmeja eikä häiriöitä, päinvastoin suuntaus on positiivinen.

Rouva puhemies! Mutta sen verran lopuksi totean, kun ajattelee miten ennakkoluuloisesti tällaisiin muutoksiin suhtaudutaan. Ajatellaan, että meillä ei olisi jokamiehenoikeutta, josta täällä on paljon puhuttu. Toisin sanoen meillä suomalaisilla maattomilla ihmisillä ei olisi oikeutta mennä metsään ja keräillä sieltä sienia, marjoja ja risuja, niin kuin laki sanoo, tarpeeseensa toisen maa-alueelta. Jos näissä tunnelmissa tällaista lakia yritettäisiin nyt saada, missä ihmisille annettaisiin oikeus tähän olemassa olevaan jokamiehenoikeuteen marjojen ja sienien osalta, silloin täällä vasta mekkala olisi ja nähtäisiin, mitä hirmuisempia kauhukuvia siitä, mitä tulee tapahtumaan, kun valtava jätkäsakki tulee pihaan ja vie retiisit ja kaikki emännän kukkapenkistä mukamas sieninä ja tällä tavalla esiteltäisiin.

Kuitenkaan jokamiehenoikeudesta, kun olen tuolla metsäperien asukkaita kuunnellut, minäkin pienen tilan omistaja, ei ole koskaan edes kuulunut, että olisi minkäänlaista harmia ollut jokamiehenoikeudesta. Ainut, että kyläkunnan eukot hieman riitelevät siitä, jos on ollut vuosikautia yhteinen marjapaikka, missä kasvaa marjoja, ja toinen on mennyt päivää ennen ja vienyt marjat ennen kuin toinen Maija sinne menee paikalle, niin siitä nyt on saattanut pientä kalapaaliikkia tulla, mutta tähän ei taas sitten liity jokamiehenoikeuteen.

Hyvä laki, vaikka hieman on tietysti kateutta, kun ed. Rajamäki on näin hyvän asian saanut täällä läpi. Mutta täytyy vain niellä katkeruutensa ja onnitella miestä. Luulisin, että tämä täällä kuitenkin läpi menee, on tämä niin hyvä esitys.

Ed. L ä m s ä : Arvoisa puhemies! Kun työhuoneessani olen kuunnellut keskustelua, mitä on käyty, niin kyllä se kirjo on hyvin laaja. Tietysti tällaiseen asiaan, mikä esillä on, voi soveltaa kyllä vaikka minkä näköistä ajatusta ja näkemystä. Postiakin on tullut todella valtavat määrät ja sekin kirjo, mikä laatikkoon on tullut, on hyvin laaja kaiken kaikkiaan.

Otin mukaani yhden kirjeen, jossa kuvataan sitä, mikä merkitys tällaisella viehekalastuksella on, kun täällä nyt on myös tullut esille, että sen merkitys kalastuksellisesti olisi varsin vähäinen. On myös tuotu esille, että täällä hyvin jyrkästi ne, jotka vastustavat, yleensäkin vastustaisivat tällaisen viehelupajärjestelmän kehittämistä. Itse olen kyllä käsittänyt näin, että kalavesien omistajien taholla kyllä oltaisiin valmiita tällaiseen lakimuutokseen, jossa vieheluvan käyttöä lisät-

täisiin ja mahdollisuuksia vieheen käyttöön yleensäkin mahdollistettaisiin, mutta kuitenkin niin, että otettaisiin huomioon kalavesien omistajien näkökannat paremmin.

Siinä mielessä minusta tämä lakiesitys on huono. Ja niin kuin monessa puheenvuorossa on tullut esille, että jos tämä menisi uudelleen käsittelyyn, tai olisi pitänyt jo aikaisemmassa vaiheessa vetää pois ja tutkia tarkemmin ja ottaa vielä huomioon muitakin näkökantoja, tästä olisi syntynyt sitten parempi. Itsekin näen, että tämä on tietyllä tavalla keskeneräinen ja siinä mielessä en tule asiaa äänestyksessä hyväksymään.

Viehekalastus on merkittävä osa kalavesien hyödyntämisestä. Pilkkikalastuksesta se eroaa siinä, että se kohdistuu nimenomaan istutuksilla hoidettuihin kalakantoihin. Tämä on tullut hyvin monistakin kalastuskuntien näkemyksissä esille.

Mikä sitten on viehekalastuksen osuus kalakantojen talteenotossa, niin tässä on esimerkki. Kuopion maaseutuelinkeinopiirin tekemän selvityksen mukaan vuonna 1990 Pohjois-Kallaveden taimensaalista saatiin heittouistimilla 21 prosenttia ja vetouistimilla 22 prosenttia. Vastaavasti Etelä-Kallavedellä heittouistimilla 19 prosenttia ja vetouistimilla 10 prosenttia. Yhteisluvan ja ilmeisesti myös parantuneiden saaliiden vuoksi on viehelupien määrä Etelä-Kallaveden kalastusalueen keräämien tietojen mukaan lisääntynyt vuodesta 1990 viime vuoteen mennessä 60 prosenttia. Kun taimenistutusten arvo oli Etelä-Kallavedellä viime vuonna 251 000 markkaa, on viehekalastuksella ainakin paikallisesti melkoinen merkitys pelkästään taimenistutusten hyödyntäjänä.

Hyvin useat kalastuskunnat, kun ovat postia lähittäneet, ovat lähteneet ajatuksesta, että oltaisiin valmiit sellaiseen menettelyyn, joka on kirjattu muotoon: "Kalastusalueet velvoitetaan lakisääteisesti järjestämään viehekalastus alueiltaan". Nythän on paljon alueita, esimerkiksi meillä Savossa, joissa kalastuskunnat jo nyt järjestävät viehelupia ja siellä todella viehekalastusta voidaan harjoittaa, olen käsittänyt, niin paljon kuin halutaan. Tässä sanotaan myös näin, että lupa-alueeseen on kuuluttava vähintään 75 prosenttia vesialueesta ja perusluvan on käsitettävä vähintään nyt esitetty yksi viehe. Neljäntenä tässä on mainittu, että kalastusalue voi kokouksessaan päättää, että lupa-alue on yli 75 prosenttia ja lupa voi sisältää useampia vieheitä ja vapoja. Eli tällaista määräysvaltaa tulisi kalastuskunnille.

Näin toteutettuna sama lupajärjestelmä palvelisi sekä heittokalastajia mutta myös vetouistelijoi-
ta, joille nyt suunniteltu korttimalli ei sovellu tämän näkemyksen mukaan. Mikäli läänikohtainen viehekortti toteutuu, osa vetouistelijoi-
sta lu-
keutuu läänikortin käyttäjiksi ja kalastus-
aluekohtaiset lupajärjestelmät kaikkine kului-
neen on pidettävä yllä vetouistelijoi-
ta varten. Toisaalta paikallisella asiantuntemuksella voi-
taisiin tarvittaessa rajata myös viehekalastusta
herkiltä alueilta esimerkiksi kalojen luontaisen
lisääntymisen tai rantarauhan turvaamiseksi.

Kalastusaluekohtaisessa luvassa maksut voi-
taisiin porrastaa vesistön kalataloudellisen arvon
mukaisesti ja lupamaksu tulee kalastusalueen ti-
lille ennen kalastuksen aloittamista. Läänikohtai-
sen viehekortin maksut kiertävät omistajakor-
vauksista saatujen kokemusten mukaan byro-
kratian rattaissa kaksi vuotta ja vasta sitten ne
ovat käytettävissä kalavesien hoitoon, eikä sen
byrokratiantaan pyörittäminen ilmaista ole
maksetaanpa se viehekortti- vai verovaroista.
Ainakin aikaisemmin tästä on tullut paljon on-
gelmiä, kun kalastuskunnille on varoja palautet-
tu.

Myös hyvin monen kalastuskunnan näkemys
on, että viehelupajärjestelmää tulisi kehittää ole-
massa olevien ja vapaaehtoisesti luotujen lupa-
järjestelmien pohjalta. Viehekalastukseen oike-
uttavan luvan voi jo nykyisin saada joko kalas-
tuskunnalta tai useiden kalastuskuntien vesi-
alueille kalastusalueen viehelupana.

Arvoisa puhemies! Minusta hyvin monta tär-
keää näkemystä on jätetty ottamatta huomioon
lakia valmisteltaessa, ja niin kuin jo aikaisemmin
sanoin, siinä mielessä minusta lakia ei tulisi hy-
väksyä, vaan tulisi rakentaa uusi lakiesitys, jossa
paremmin otettaisiin huomioon eri puutteet ja
näkökannat, mitä tässäkin salissa on tänä päivä-
nä esille tullut.

Ed. R i m m i (vastauspuheenvuoro): Rouva
puhemies! Ed. Lämsä totesi, että viehekalastajat
pääsääntöisesti kalastavat kalalajeja, jotka on
istutuksin hoidettu. Kuitenkin monissa selvityk-
sissä on todettu, että tilanne on päinvastoin, ni-
menomaan pääsääntöisesti he kalastavat haukea
ja ahventa. Sen sijaan istutuskalat ovat aivan
muilla pyydyksillä pyydyttäviä kaloja.

Lisäksi hän puuttui myös maanomistajien
mahdollisuuteen myydä lupia ja kertoi näistä eri-
laisista mahdollisuuksista, mitä maanomistajat
ovat esittäneet. Eihän tämä lakiesitys, ed. Lämsä,
mitenkään poista tätä mahdollisuutta, vaan se

täydentää sitä nimenomaan vetouistelijoiden
osalta, joille yhden vieheen ja yhden painovie-
heen käyttö on liian vähäistä vetouistelussa.
Tämä on enemmän mökkiläisten ja vähemmän
kalastavien mahdollisuus, ja niin kuin sanoin, se
täydentää tätä, antaa edelleen maanomistajalle
mahdollisuuksia lupien lisämyyntiin niin kuin
tänäkin päivänä.

Ed. I t ä l ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa
rouva puhemies! Olisin ed. Lämsältä vielä tar-
kentanut sitä, kun hän sanoi, että tämä on kes-
keneräinen ja pitäisi ammattikalastajien näke-
mys ottaa paremmin esiin. Olen itsekin saanut
erittäin monta soittoa ja yhteydenottoa ammatti-
kalastajilta, kun he ovat olleet huolissaan tästä
laista. Ne ovat olleet asiallisia kannanottoja, jois-
ta moni asia on varmasti perustuslakivaliokun-
nan lausuntoonkin tullut.

Minulle jäi hieman epäselväksi, kun ed. Läm-
sä sanoi, että tämä on keskeneräinen. Täällä on
kuitenkin kuultu erittäin paljon asiantuntijoita ja
keskusteltu asiasta paljon. Jos hän voisi lyhyesti
täsmentää, mitkä ovat ne oleelliset ammattika-
lastajien etuudet, joita ei ole otettu huomioon,
kun tänne on kuitenkin rajauksia hyvin paljon
tehty, mikä vielä puuttuu, joka mukaan haluttai-
siin. Tiedän, että suuri osa ammattikalastajista
vastustaa tätä. Ne vaihtoehdot on, että tämä
hylätään tai tulee hyväksytyksi, mutta mitä tänne
voisi vielä ottaa, sen haluaisin lyhyesti vielä kuul-
la.

Ed. L ä m s ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa
puhemies! Ed. Itälälle. En varsinaisesti puhunut
ammattikalastajien puolesta, vaan tarkoitin lähin-
nä harrastekalastusta ja nimenomaan kalas-
tuskuntien viestejä, jotka eivät ole vähäisiä, vaan
on kymmeniä ja kymmeniä kalastuskuntia, jotka
ovat tästä huolestuneita, nimenomaan siitä, että
heillä ei ole mahdollisuutta valvoa kalastusvesien
hoitoa ja rajoittaa lupien määrää. Siellä koetaan,
että kun tähän asti viehelupia on myönnetty ka-
lastuskuntien toimesta, samalla on pystytty
kontrolloimaan, minkä verran kalastetaan ja
missä. Nyt tämä mahdollisuus hyvin selkeästi
heikkenee.

Ed. Rimmi sanoi, että tämä kohdistuisi lähin-
nä petokaloihin eikä niinkään arvokaloihin. Täs-
sä kuitenkin tulee esille se, että tietyille alueille on
arvokaloja istutettu. Jos tällainen läänikohtai-
nen viehelupa on, se tietysti johtaa siihen, että
tällaiselle alueelle saattaa tulla hyvinkin paljon
kalastajia. Kyllä tällainen kiinnostaa kalasta-

jia, ja tullaan hyvinkin etäältä heittämään uistin-ta. Silloin siinä voi käydä näin, että ei voida pitää hallinnassa kalaveden hoitoa. Tässä on monia tällaisia asioita.

Minä haluan korostaa sitä, että kalavesien omistajat haluavat mennä eteenpäin siinä, että mahdollistetaan yhä enemmän sitä, että on ihmisillä mahdollisuus viehekalastusta harjoittaa. Ollaan valmiit menemään ...

Toinen varapuhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia, ed. Lämsä!

Ed. Jari Koskinen: Arvoisa rouva puhemies! Ed. Pulliainen, joka on jo ehtinyt lähteä pois salista, äsken totesi vastauspuheenvuorosaan, että pitäisi olla niin, että kun maksaa läänikohtaisen viehekortin, sen jälkeen saa karttakirjan tai kartat siitä, mitkä alueet on rauhoitettu, missä ei saa kalastaa. Tietysti voisi ajatella myös niinpäin, että maksamalla valtiolle kalastuksenhoitomaksun, on se markkamäärä ihan mikä tahansa, saisi karttakirjan, mihin on merkattu kaikki ne alueet, missä voi kalastaa, mistä voi ostaa lupia ja millä tavalla. Rauhoitettuja alueita Suomessa on yli 400 ja kalastusalueita yli 200. Minä luulen, että niistä tulisi ehkä samanpaksuiset kirjat. Joka tapauksessa kehitystä tarvitaan varmasti siinä suhteessa, että ihmiset tietävät, millä tavalla ostetaan lupia ja mistä ostetaan ja missä kalastetaan.

Mutta tässä voi todeta vähän sillä tavalla kuin lasten suosikkiyhtye Fröbelin palikat, joilla on yksi hauska kappale, joka käsittelee kalastamista. Siinä lauletaan — alkää pelätkö, en aio laulaa, en tiedä, olisiko se sallittuakaan, joka tapauksessa siinä sanotaan — että ”hankala kala kävi koukkuun ja siitäkö syntyi soppa”. Vähän selaisissa tunnelmissa olen seurannut tämänkin lakialoitteen kulkua täällä eduskunnassa sen ajan, mitä täällä olen ollut. Siimat ovat menneet ristiin rastiin koko ruljanssin aikana eikä niistä tunnu vielääkään tulevan selkoa.

Suomi on kuitenkin tuhansien järvien maa ja järvet ja vesistöt merkitsevät suomalaisille paljon. Kalastus on aina ollut tärkeää rantojen asukkaille, ja kalastuksesta on tullut myös erittäin suosittu harrastus. Ammattikalastuksellakin on edelleen oma merkityksensä. Suomen rannoilla on satojatuhansia kesämökkejä, missä suomalaiset viettävät vapaa-aikaansa. Osa kalastaa, ja osa ei välitä siitä vähääkään. Veneilyn suosio on lisääntynyt, ja muutakin vesiurheilutoimintaa tapahtuu järvillä paljon.

Koska kuitenkin kiistatta järvien merkitys on tärkeä monessakin mielessä, olisin toivonut, että kalastuslakejakin voitaisiin säätää hyvässä yhteisymmärryksessä ja toisten näkökantoja kuunnellen. Koko tämän prosessin aikana kokoomuksesta on haluttu ojentaa sovun ja keskustelun kättä, jotta laista ei tulisi yksipuolista. Käteemme ei kuitenkaan ole haluttu tarttua. Niinpä aallot ovat nousseet turhan korkeiksi ja myrskyn taitumisesta ei ole merkkejä näkyvissä. Se on valitettavaa.

Arvoisa rouva puhemies! Tämän keskustelun aikana on tullut käydyksi tätä asiaa jo monelta kantilta läpi. Haluan kuitenkin lyhyesti kerrata muutamia asioita, minkä vuoksi minä en kannata tämän lakialoitteen hyväksymistä siinä muodossa, kuin se maa- ja metsätalousvaliokunnasta lähti eteenpäin.

Ensinnäkin, mielestäni päätöksenteon pitäisi olla aina mahdollisimman lähellä yksittäistä ihmistä. Niinpä jokaisella vesialueella jatkuvasti oleskelevien tai siellä toimivien pitäisi päättää sen vesialueen asioista. Lupamahdollisuudet ovat viimeisten kymmenen vuoden aikana moninkertaistuneet ja kalastusmatkailumahdollisuudet on huomattu. Uskon, että parempaa ja kaikki osapuolet huomioon ottavaa päätöksentekoa syntyy paikallisella tasolla helpommin ja paikalliset olosuhteet paremmin huomioiden kuin millään valtakunnallisilla päätöksillä. Naapurisovullakin on oma tärkeä merkityksensä ihmisten kanssakäymisessä.

Toiseksi, minua ihmetyttää se, että kalastus olisi jotenkin poikkeavaa harrastamista siinä mielessä, että joku ikäryhmä pitäisi vapauttaa harrastuksen maksuista. Kalastuksenhoitomaksulla kerätään rahoja kalakantojen hoitamiseen, ja se työ on arvokasta kaikkien kalastajienkin kannalta, harrastaa sitä missä muodossa tahansa. Esimerkiksi metsästyksessä kaikki maksavat vaaditut lupamaksut iästä riippumatta. Ei ole väliä, onko 10-vuotias vai 80-vuotias. Jos kerran harrastaa metsästämistä, niin maksaa siitä säädetty maksut. Jos harrastaa liikuntaa, minkä mielestäni aika hyvin tunnen, oli liikunnan muoto mikä tahansa, hän ymmärtää, että pelivuorosta tai uintiajasta pitää jotain maksaa, vaikka pienempikin hinta. Usein tämä hinta kunnallisissa laitoksissa on myös subventoitu ja siinä mielessä se ei ole ollenkaan korkea. (Ed. Saarinen: Eläkeläiset ilmaiseksi!) Eikä 80 markan kalastuksenhoitomaksukaan hirveän korkea ole. Tämä linja on mielestäni oikeata tasa-arvoa maksupolitiikankin osalta.

Maakunnissa on menossa monenlaisia projekteja kalastusmatkailun parantamiseksi. Erilaisia oppaita, kalastusesitteitä, lupamyyntijärjestelmiä jne. löytyy vaikka kuinka paljon. Yrittäjät ovat olleet idearikkaita, ja heillä on käsitys sekä paikallisista olosuhteista että matkailun markkinoinnista. Minä uskon, että on parempi paikallisille yrittäjille, että myös luvat hankitaan paikalliselta tasolta. Näin samalla tehtäisiin myös muita ostoksia, kuten elintarvikkeita, vaatteita, bensaa, vieheitä jne.

Hyvä ja kannatettava asia on järjestää myös lyhyemmän ajan lupamaksuja, kuten parin päivän, viikon tai kuukauden. Joka tapauksessa joustavampia järjestelmiä tarvitaan kuin tällä hetkellä.

Kuitenkin lopuksi haluaisin visioida myös sellaisen kalastusmallin, mikä minun mielestäni olisi ehkä nykypäivää tai ainakin lähitulevaisuutta. Suomeen pitäisi perustaa esimerkiksi noin sata järvi- tai allasaluetta. Jokaisen vedenomistajan olisi pakko liittyä kyseiseen vesialueeseen, ja jokaisella vesialueella olisi oma hallintonsa, joka päättäisi kalastusmaksuista, rauhoitettavista alueista, kalastukseen käytettävistä vesialueista, veneiden laskupaikoista jne. Nämä alueet keräisivät kaikki maksut, joilla edelleen rahoitettaisiin kalankasvatusta ja -istutusta ja järvien hoitoa. Kalatalouspiirit ja maa- ja metsätalousministeriö valvoisivat toimintaa. Tällä tavalla syntyisi todellista kilpailua alueiden välillä ja varmasti tulisi myös jokaista jollakin tavalla kalastavaa tai vesillä liikkuvaa palvelevia toimintoja. Ideoita maailmassa on varmasti muitakin, ehkä parempiakin, ja niiden esittämiseen ja niistä keskustelemiseen tarvitaan runsaasti uusia tuulahduksia ja vanhojen lukkiutuneiden asenteiden muuttamista.

Ed. Holopainen: Arvoisa rouva puemies! Nyt käsiteltävänä oleva ed. Kari Rajamäen lakialoite kalastuslain muuttamisesta on erinomaisen hyvä ja kannatettava. Pidän myös erityisen hyvänä sitä, että tämä lakialoite tulee nimenomaan edustajan tekemänä. Mielestäni kaiken ei välttämättä tarvitse tulla hallituksen esittämänä, vaan tällainen edustajan lakialoite korostaa kansanvaltaa, etenkin kun tämä koskee näinkin laajoja kalastuksen harrastajapiirejä.

Minua on kiusannut se, että julkisuudessa on puhuttu paljon aivan muista asioista, kuin mitä tämä lakialoite käsittää. Jotenkin on pannut miettimään puhe muskeliveneistä. On puhuttu, että ne häiritsevät ranta-asukkaita ja nämä mus-

keliveneessä istuvat kalastajat sitten kalastavat runsaslukuisilla vavoilla. Näin ei varmasti tule tapahtumaan tänäkään lakiesityksen toteututtua, vaan useammalla vavalla kalastavat ja uistelevat joutuvat hankkimaan luvat aivan nykyisen kaltaisesti jatkossakin. Tuskin noihin muskeliveneisiin jatkossakaan pakataan kymmenittäin uistelihoita vapoineen.

On puhuttu myös, että lakiuudistus aiheuttaa kalakantojen ryöstökalastusta. Esimerkkinä haluaisin mainita Pielisellä joka kesä järjestettävät useatkin uistelukisat. Nostan esiin yhden jo monta vuotta jatkuneen uistelukisan. Parhaimmillaan tuossa uistelukisassa oli veneitä jopa 600. Viime kesänä veneitten määrä oli parisensataa, ja kun jokaisella uistelijalla on 5–7, 8:nkin, vapaa, siitä kertyy melkoinen määrä uistimia eli 1 000–2 000, ja noita uistimia uitetaan vuorokauden ajan. Kuitenkin kalasaalis vuorokauden ajalta on vain 70–130 kiloa. Jos se lasketaan noille tuhannelle tai kahdelletuhannelle vavalle, niin taitaapa liikkua kymmenissä grammoissa kalasaalis, korkeintaan sadoissa. Uskon, etteivät yksittäiset vapakalastajat aiheuta jatkossakaan tämän lain voimaan tultua mitään ihmeellistä kalakannan vähenemistä.

Käsitän, että virkistyskalastaja on aivan tavallinen ihminen, joku meistä, joka ei välttämättä tavoittele sen kalasaaliin runsautta, vaan jo se nykäisykin saattaa olla ihan virkistävä kokemus. Kuten aiemmin ed. Virtanen totesi, korostaisin nimenomaan virkistysnäkökulmaa tämän lakiesityksen myötä. Kyllähän vavoilla ja vieheillä kalastavat hakevat enempihenkistä virkistäytymistä, psyykkistä virkistäytymistä ja psyykkistä hyvinvointia. Jos vesille saataisiin vielä työttömätkin, heillä tuskin muskeliveneitä on, varmaankin tällä olisi hyvin positiivinen merkitys.

Luvan saatavuuden parantaminen edistää ihmisten tasa-arvon toteutumista ja myös kalastusmatkailua. Tämän lakiesityksen seurauksena, jos se tulee hyväksytyksi, matkailijalla on mahdollisuus hankkia esimerkiksi viikon lupa.

Kun pilkkilakia aikanaan säädettiin, oli myös silloin vastustus vertaansa vailla. Pilkkilainkin vastustajat maalailivat uhkakuvia, mutta nyt saadut kokemukset osoittavat aivan muuta, eivät uhkakuvat ole toteutuneetkaan. Näin tulee käymään varmasti myös nyt käsiteltävänä olevan kalastuslain uudistuksen kohdalla.

Tämän lakialoitteen käsittely maa- ja metsätalousvaliokunnassa on toden totta ollut mielenkiintoinen ja vaiherikas. Me kuulumme valiokun-

nassa erittäin paljon asiantuntijoita, joista osa edusti tätä lakialoitetta puoltavaa kantaa ja osa vastustavaa. Viimeksi olemme saaneet tänä päivänä kirjeitse valistusta myös Kalatalouden Keskusliitolta ja siinä mielenkiintoisena osana on tämä Suomen Gallupin tutkimus. Siinä kysymyksenasettelu oli sellainen, joka panee epäilemään tai jopa toteamaan, että nuo kannanotot, että lupia olisi riittävästi saatavilla, eivät varmasti pidä paikkaansa. Nämä lukemat heittävät hurjan paljon, enemmän kuin vaaligallupit, jotka nekään eivät aina näytä toteutuvan.

Lakialoitteen alkukäsittely sujui joskus tuskallisestikin, ja vaikeuksia oli matkan varrella aika tavalla. Arvostan kyllä erityisen paljon valiokunnan puheenjohtajan Timo Kallin asiallisuutta lakialoitteen käsittelyssä, vaikka hän edustikin enemmistön kannasta poikkeavaa kantaa. Henkilökohtaisesti ajattelin valiokunnassa, ovatkohan kaikki lakialoitteet yhtä kinkkisiä käsiteltäviä. Toivottavasti eivät, sillä energiaa siinä tahtoo palaa hukkaan.

Tämän illan aikana on puhuttu paljon siitä, että lakiuudistuksessa olisi kysymyksessä sosialisointi. Tuo kalskahti todella kovalta väittämältä. Ihmettelen myös sitä, miten ihmiset voivat omistaa vedet ja sen kalat. Kyllä vesialueita omistamattomillakin ihmisillä tulee olla nykyistä parempi ja helpompi oikeus harrastaa kalastamista virkistäytyäkseen.

Ed. Rosendahl mainitsi aiemmin illalla, että ed. Rajamäki olisi yllättänyt edustajat lakialoitteellaan ja että he liian vähän asiaan paneutuneina olisivat laittaneet nimensä lakialoitteeseen. Uskon, että viimeistään täällä eduskunnassa kaikki lakialoitteen allekirjoittajat ja osa edustajista, joiden nimi puuttuu tuosta aloitteesta, huomaavat, mistä todellakin on kyse. On puhuttu paljon enemmän aidan seipäistä kuin itse aidasta. Minä uskon, että lakialoite tulee hyväksytyksi ja useimmat kansanedustajista painavat lakialoitteesta äänestettäessä vihreää jaa-nappia.

Ed. N u r m i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Holopainen puhui siitä, että on hyvä, että yksittäinen kansanedustaja voi tehdä aloitteen. Olen siinä suhteessa ihan samaa mieltä periaatteessa. Itse olen vain ollut närkästynyt en tämän aloitteen sisällöstä niinkään vaan sen käsittelytavasta valiokunnassa, sillä se, mitä olisin itse toivonut käsittelyltä valiokunnassa, on tasapuolinen käsittely, sivistynyt demokraattinen normaali käytäntö, jota olisi noudatettu,

mutta sitä ei ole valiokuntakäsittelyssä noudatettu. Siksi lakialoitteesta varmasti on noussut niin suuri kohu, kuin siitä on noussut.

Sovittelua on tarjottu ja sitä, että olisi yhtä aikaa käsitelty muita samaa asiaa koskevia lakialoitteita, mutta siihen vastapuoli ei ole halunnut ryhtyä. Silloin olisi saatu tästä asiasta vieläkin parempi. Näin ollen tilanne tällä hetkellä on, että hyvästä asiasta tehdään hirveä riita, kun me olimme voineet saada tästä lakialoitteesta erinomaisen rakentavan, kannustavan ja todella hyvän. Nyt tästä jää vain ikävä jälkimaku ja kamala riita jäljelle.

Minusta on hurskastelua puhua tämän lakialoitteen yhteydessä työttömyydestä. Jos joku haluaa viehekalastuksen yhteydessä puhua työttömyydestä, sitten me varmasti voisimme päätyä siihen, että lopetamme viehekalastuksesta keskustelun ja rupeamme tekemään lakeja, joilla voimme työllistää ihmisiä, ja tartumme itse siihen asiaan emmekä puhu asian vierestä. Minusta työllisyydestä puhuminen tämän lakialoitteen yhteydessä on vähän asian viereen menoa.

Ed. R o s e n d a h l (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Holopainen korosti virkistysten merkitystä. Minä ymmärrän hyvin tämän. Mielestäni onkiminen ja pilkkiminen ovat jo vapaita yleisoikeuksia ja ne tyydyttävät aika pitkälle virkistystarpeita. Myös viehekalastusoikeutta voidaan ostaa kolmelta miljoonalta hehtaarilta, jos haluaa virkistyä sillä tavalla.

Minä en voi ymmärtää, miksi pitää virkistäytyä moottoriuistelulla yksityisvesillä 100 markalla koko läänissä. Sitä virkistystä minä en ymmärrä. Ne ajavat 8—15 tuntia moottoreilla jopa 50—80 kilometriä vuorokaudessa virkistystä varten. Tätä on vähän vaikea jo ymmärtää, että virkistykseen voidaan vedota.

Sitten siitä, että vesi olisi jokin outo omaisuus. Se ei pidä paikkaansa, koska sodan jälkeen muodostettiin kalastustiloja ja valtio edellytti, että ihmiset hankkivat elatustaan kalastustiloista. Kun ei ollut metsää eikä maata annettavana, annettiin vesitiloja. Se oli niiden peltoa. Sinne istutettiin kalaa ja ihmiset elivät saaristossa näistä. Nyt se on yhtäkkiä jotain ihmeellistä omistusoikeutta.

Myös vesilain mukaan korvauksia maksetaan vesien omistajille, jos teollisuus pilaa vesiä. Korvaukset maksetaan vesien omistajille. Tästä omistamisesta maksetaan omaisuusveroa ja kiinteistöveroa. On leimavero ja perintövero ja tulovero, jos myydään ...

Toinen varapuhemies (koputtaa):
Kaksi minuuttia!

Ed. H. Koskinen (vastauspuheenvuoro):
Arvoisa rouva puhemies! Yhteen ed. Holopaisen väitteeseen otan kantaa. Se oli oikeastaan sama, mitä ed. Rosendahl viimeksi käsitteli.

Maamme maat ja vedet joko omistaa valtio tai ne ovat yhteisiä, jakokuntien yhteisiä, ja vesialueista kyseen ollen myös sellaiset vedet, jotka on jaettu, omistaa yksityiset. Kyllä niillä jokaisella, sekä maa-alueilla että vesialueilla, on omistaja. (Ed. Aittoniemi: Kaloilla ei ole!) — Minä en kaloista puhukaan. Pysyn vesialueissa vain.

Totean samalla tähän, että kaloja ei kyllä omista kukaan, mutta vesialueet omistaa.

Ed. Holopainen (vastauspuheenvuoro):
Arvoisa puhemies! Olen ed. Nurmen kanssa täysin samaa mieltä, että jos olisi ollut mahdollisuus sovitteluvampaan käsittelyyn, se olisi ollut suotavin. Jokainen meistä valiokunnan jäsenistä varmasti tätä mieltä on. Mutta ilmeisesti siinä matkan varrella sukset olivat jo aiemmin menneet ristiin niin, että siihen ei sitten hyvällä tahdollakaan löytynyt mahdollisuutta.

Työttömyydestä puhuminen olisi paljon paljon isompi ja tärkeämpi asia. Toivon, että siitä puhutaan, vaikka tämäkin asia on tärkeä. On saatavilla tavattoman paljon paikkoja, mistä luvat on mahdollisuus hankkia, mutta on todettu olennaiseksi se, että tämä on liian vaikeaa vielä ja tämän lakiesityksen toteutuessa tämä helpottuu.

Minä en ymmärrä ilmeisesti, mitä tekemistä tällä moottoriuistelun kanssa on, koska edelleen kalastaja saa pyytää yhdellä vavalla ja lisäksi painovieheellä. Tietenkin jos siinä veneessä on useampia kalastajia, niin sitten on mahdollisuus useammalla, mutta oletanpa, että kumminkaan tässä ei tule mitään ongelmaa moottorivenekalastuksen suhteen. En kyseenalaistanut vesien omistusta tai tavallaan kyseenalaistin, mutta totean myös, että tällä ei poisteta omistusoikeutta edelleenkaan, ihmettelin vain tätä asiaa.

Ed. Tiilikainen: Arvoisa puhemies!
Kuulun itse niihin, jotka hyvin mielellään harrastavat virkistyskalastusta. Olen harrastanut viehekalastusta heittouistimella yli 35 vuotta eri puolilla rannikkoa ja jonkin verran myös järvi-alueilla. Olen itse huomannut, että lupakäytäntö eri puolilla vaihtelee hyvin paljon. Toisin paikoin on helppo saada lupia. Myös tieto siitä, mistä lupia on saatavissa, on toisin paikoin helposti

löydettävissä. Toisin paikoin taas on erittäin vaikea saada lupia ja tieto on kovin hajallaan, ei välttämättä edes samassa paikassa, jossa lupia myydään. Olen havainnut senkin, että ne alueet, joihin helpoimmin saa luvat, eivät ole niitä, joissa heittouistinkalastusta mieluiten harrastaisi. Varsinkin nuorempana, kun en omannut suhteita, ne ovat olleet lähinnä joidenkin muiden hallinnassa ja mihin ei lupia myönnetty. Kieltämättä tässä on tapahtunut hyvin paljon myös muutoksia.

Heittouistelun kannaltahan nämä paikat ovat lähinnä rannikko, sisäsaaristo, karikot ja kaislikkorannat sekä ne rannat, joissa on leväkasvillisuutta, jotka tulevat kyseeseen. Kalat, joita pyydetään, ovat lähinnä hauki ja jonkin verran ahven. Nämä ovat ne alueet, joissa tätä kalastusta harrastetaan.

Vetouistelu on poikkeavaa. Sitä harrastetaan heittouistelusta poiketen pelkästään veneestä käsin. Heittouisteluahan harrastetaan sekä rannalta että veneestä. Alueet ovat myös erilaiset. Ne ovat useimmiten saariston suuret selät. Korkeintaan silloin, kun rannan läheisyydessä veden syvyys on laajalla alueella suurehko, harrastetaan rannan läheisyydessä vetouistelua. Ulkosaaristo ja avomeri ovat myös näitä alueita, joissa vetoistelua harrastetaan.

Mitä tulee saalismääriin, yksittäisen heittäjän tai vetäjän saalis kummallakaan tavalla, sen paremmin vetouistelussa kuin heittouistelussaakaan, ei kovin hääppöinen ole: välillä tullaan ilman saalista, välillä saadaan muutama kala.

Tämä maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö, josta nyt on kyse, ei kuitenkaan kaikilta osiltaan täytä minusta niitä vaatimuksia, joilla pystyttäisiin poistamaan kaikki ne haitat, joita vapaa viehekalastus tämän esityksen mukaan antaisi. Ensinnäkin täällä on paljon sivuttu keskustelussa ehkä vaikeinta asiaa, joka tässä tulee esiin: Miten kohdistetaan tästä kerätyt tulot oikein?

Viehekalastuksessa suuri merkitys tässä on heittouistelulla. Kalat eivät siinä ole suinkaan levinneet tasaisesti pinta-alan mukaan, eivät luonnollisesti myöskään vetouistelussa. Vetouistelussa saadaan myös kuhaa, lohea ja taimenta, haukea ja ahventa lähinnä heittouistelussa saariston sisävesillä, ulkoalueilla tyrskykalastuksessa myös jonkin verran taimenta ja lohta. Miten saadut tulot kohdistetaan näiden alueiden omistajille, jotka eniten kantavat vastuuta kalakanasta? Se on ehkä yksi vaikeimpia kysymyksiä.

Nykyisin kalastuskunnat hoitavat hyvin paljon istutuksia ja itse saavat tulot myytyjen lupien

mukaan ja sen mukaan voivat käyttää näitä istutuksia.

Heittokalastuksessa alueet ovat hyvin rajallisia. Itselläni on ympäri Suomea ehkä tusinan verran mielipaikkoja, joissa kalastan ja tiedän olevan haukea ja ahventakin. Ulkosaaristossa ja avomerialueilla kylärajojen ulkopuolella, joissa on vapaa kalastusoikeus, sellaisia alueita juuri-kaan ei ole. Siellä on pelkästään lohien ja taimenen tyrskykalastusmahdollisuus.

Miten varat kohdistetaan oikein, sen mietintö jättää auki. Se ei voi olla läänikohtainen, omistus- ja pinta-alaan kohdennettu jako, mikä tulee kyseeseen. Joka tapauksessa tämä uudistus romuttaa entisen käytännön ja tilalle on luotava uusi, joka olisi toimiva myös siltä kannalta, mitä nyt vesienomistajat ja kalastuskunnat tekevät kalakantojen eteen.

Tiettyllä alueella on myös aikaisemmassa järjestelmässä voitu kalakantojen pyytämistä rajoitetusti rauhoittaa juuri myöntämällä lupia vain rajoitetusti, jolloin rasitus ei kohdistu johonkin tiettyyn paikkaan kohtuuttomasti. Nykyisessä järjestelmässä lupa myydään keskitetysti koko läänin. Sen jälkeen suosikkipaikat kuormittavat varmasti enemmän kuin toiset.

Ed. Pulliainen mainitsi täällä myös turismin ja kertoi, miten hän itse ostaa luvan ja menee kalastamaan ja asia on ihan okei. Tällä on kyllä luonnonsuojelullisiakin haittoja. Ehdotetun järjestelmän mukaan myös turismimielessä voi myydä kalamatkoja, hankkia keskitetysti henkilökohdattaisivat luvat, viedä ihmisiä autolla taikka veneellä suosittuun kalapaikkaan ja lähinnä rantoihin, jolloin suuren ryhmän rasitus on paljon isompi kuin se, että lähdetään yksittäin kalastamaan rannoille. Myös sen luontoon aiheuttama kuormitus ja rasitus on huomattavasti isompi kuin se, miten usein ajatellaan, että lähdetään itse vain kaverin kanssa. Näitä selvityksiä ja puheita näistä on ole täällä salissa juurikaan kuullut. Nämä ovat myös sellaisia asioita, joista tulee keskustella ja jotka tulisi selvittää.

Täällä on myös puhuttu haittavaikutuksista asuajamistolle saaristossa. Olen itsekin vastauspuheenvuorossani käyttänyt tätä etäisyyttä 50 metriä, joka on pilkinnässä ja onginnassa. Se on aivan paikallaan siinä, koska siinä tapahtuu onkiminen pystysuorassa tasossa yhdessä pisteessä kerrallaan. On kovin helppo itsekin säädellä, ettei se haitta aiheudu lähemmäksi. En mene sanomaan, mikä etäisyys olisi haitan kannalta. Sitä ei ole lakiehdotuksessa edes esitetty, mikä sen pitäisi olla asuajamistoon, mökkirantoihin nähden.

Mutta mielestäni tässä suhteessa 50 metrin etäisyys ei ehkä ole yhtä hyvä tässä yhteydessä kuin se on pilkinnässä ja onginnassa. 50 metrin etäisyys vetouistelussa, jossa on ehkä 100—200 metrin letka perässä, aiheuttaa jo aikamoisia vaikeuksia navigoinnissakin pyydysten turvallisuuden suhteen.

Olen saanut hyvin paljon palautetta sekä puolesta että vastaan. Kalastajat, vesien omistajat, saariston ja rannikon asukkaat ovat kääntyneet puoleeni, myös huvikalastajat, ne, jotka haluavat omaksi virkistyksekseen liikkua ja kalastaa nykyisiä ehtoja helpommin ehdoin.

Olen havainnut, että rannikon ja saariston asukkaat kokevat hyvin suurta epävarmuutta ja pelkoa tämän lakiehdotuksen edessä. Heillä on pelko oman elinkeinon harjoittamisen huonontumisesta. Täällä on paljon käytetty siitä puheen- vuoroja. Saalismäärien suhteen en suoranaisesti näe yhteyttä siihen. Vetouistelulla tuskin saadaan saaliita, jotka ammattikalastuksen mahdollisuuksia rajoittavat. Viehekalastuksen heittokalastuspuolella sen sijaan tämä mahdollisuus on, jos ei pystytä huolehtimaan siitä, että niillä tiettyillä suosikkialueilla, joissa hauki ja ahven viihtyvät ja jotka ovat rajoitettuja, ei tapahdu liian suurta kalastuskeskittymää. Myös aika ajoin tulisi luonnonsuojelumielessä näitä alueita rauhoittaa esimerkiksi lintujen pesinnän aikaan samoin kuin Ahvenanmaalla tehdään, että ei kalastettaisi rannalta.

Pelko on myös istutusten vähenemisestä. Tämä pelko varmasti on myös aiheellinen syystä, että mietinnössä on ainoastaan ponsi, joka viittaa tähän. Tilalle ei ole uutta järjestelmää, joka saisi samat resurssit kuin aikaisempi järjestelmä oikeudenmukaisesti jaettuna. Pelko myös omistusoikeuden arvon alenemisesta on eräs, joka on vesien omistajilla ja rannikon ja saariston mökkien omistajilla ja maanomistajilla yleensä. Itse en heihin kuulu. Niin ikään on pelko rauhattomuuden lisääntymisestä mökkirannoilla. Se on varmasti aiheellinen pelko tiheään asutuilla mökkirannoilla, joista pääsee kalastamaan rannalta. En kiellä sitä.

Kaikkiin näihin pelkoihin lakiesitys kyllä antaa myös aihetta niille, jotka tätä lakia vastustavat.

Mietintö tuo paljon parannuksia nykyiseen käytäntöön. Se helpottaa lupamenettelyä. Siihen jää haittoja, joita olen tuonut esiin, kalakantojen alueellisen paikallisen säilymisen turvaaminen kohdentamalla varat sinne, missä tätä työtä tehdään. Asumiselle aiheutetut haitat siihen myös

jäävät, ja luonnonsuojelumääräysten, rauhoitusmääräysten puuttuminen, joihin viitataan vain ponnella.

Henkilökohtaisesti olen valmis helpottamaan viehekalastuslupan saantia. Uskon, että toisessa käsittelyssä maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintöön on mahdollisuus saada varsin pienin muutoksin aikaan sellainen kompromissi, joka tyydyttää kaikkia osapuolia ja joka voisi saada hyvin suuren enemmistön, jonka lakiesitys varmasti ansaitsee. Olen näillä edellytyksillä valmis puoltamaan läänikohtaista viehekalastusta.

Ed. Kallis merkitään läsnä olevaksi.

Ed. L a h t e l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Tiilikainen kantoi huolta varojen jaosta ja miten se kohdistuu oikein. Mietinnössä todetaan monessa kohdassa valvontajärjestelmästä, millä tavalla seuranta pitäisi harastaa, jotta kohdentuminen saataisiin oikein. Mietinnön monessa kohdassa on todettu, että edellytetään maaseutuelinkeinoireiltilä ja Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen kalantutkimusosastolta sitä, että näiden seuranta harastetaan. Minusta alkuvaiheessa voi ollakin se pelko aiheellinen, että heti ei varmasti tapahdu, että oikeat rahat sattuvat oikeaan kohtaan. Mutta eiköhän siinä opita pikkuhiljaa, kun järjestelmä ajetaan sisälle.

Ed. Tiilikaisella oli pelko siitä, että kalat ja istutukset vähenisivät. Koko ajan ainakin valiokuntakäsittelyssä, kun käytiin asiantuntijakuuleminen läpi, oli se kuva, joka näkyy mietinnössäkin, että päinvastoin pitäisi olla enemmän varoja kokonaisuutena jakoon, jolloin tietysti edellytettäisiin sitä, kun sinne varoja palautuu vielä oikein kohdennettunakin, että nehen käytetään istutuksiin. Eivät kai kalavesien omistajat ja kalastuskunnat muuhun niitä rahoja käytä, ja todettaisiin myönteisenä seikkana, että tällä on mahdollisuuksia myös matkailun edistämisen kannalta, jotta saataisiin saalista. Eivät ihmiset nimittäin tule kalastamaan, jos ei ole saalista.

Ed. R i m m i (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Tiilikainen pohdiskeli nimenomaan sitä, miten korvauksia vesien omistajille jaetaan. Ed. Lahtela osittain puuttuikin tähän. Asia on kohtuullisen selkeästi mielestäni sanottu lakiehdotuksen 91 a §:ssä. Sitten on tietenkin mahdollista, jos on hivenenkin ongelmia, kuten

varmasti ed. Tiilikainenkin hyvin tietää, että ministeriö voi asetuksilla myös ohjata näitä asioita oikeaan suuntaan, jos joitakin ongelmia tulee.

Lisäksi ed. Tiilikainen toi moneen kertaan esiin pelkoja. Kaipa tietysti uudistuksien yhteydessä on aina pelkoja. Niitä oli myös pilkkilain yhteydessä silloin aikanaan, kuten täällä on useaan otteeseen tänäänkin kerrottu. Mutta kylä näitä pelkoja on myös tällä epämääräisellä ja väärällä informaatiolla ihmisille kovastikin paljon lisätty. Toivon, että nämä pelokkaat ihmiset, jotka nyt pelkäävät tätä lakia, saisivat nopeasti vähintään tämän mietinnön käsiinsä. Kun mietinnön lukee asiallisesti ja järkevästi, varmaan ainakin suuri osa peloista jo silloin kaikkoo.

Ed. H. K o s k i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Tiilikainen pohti etäisyyttä rannasta, jolla viehekalastus tulisi sallia. Hän mainitsi 50 metriä eräänä mahdollisena etäisyytenä, joka ei häiritsisi ranta-asutusta.

Aikaisemmissa puheenvuoroissa on sanottu, että jos laki tulee voimaan, mitään metrimäärää, jota tietysti on aika vaikea määritellä eksaktisti, ei olisi syytä asettaa sen vuoksi, että varsinkin matalilla rannoilla korkean ja matalan veden aikana ranta on eri paikoissa. Mutta kalastamisenhan tapahtuu aina määrättyllä hetkellä ja silloin etäisyyden voi arvioida.

Metrimäärää on tietysti hyvin vaikea arvioida tarkkaan, mutta meren rannalla lomaa viettävänä pidän kyllä, että 50 metriä on varsin pieni matka. 100 metriä olisi mielestäni jo huomattavasti parempi ja turvaksi paremmin ranta-asukkaan itsenäisyyden ja lomanviettomahdollisuuden. Ehdotan todella vakavasti harkittavaksi, voitaisiinko tähän panna metrimäärä, ja nimenomaan 100 metriä olisi mielestäni aivan oikeaan osunut etäisyys.

Ed. T i i l i k a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Lahtela ja ed. Rimmi esittivät, että on selkeästi sanottu, miten lupavarat voidaan jakaa ja kohdentaa. Mielestäni esityksessä ei suinkaan ole selkeästi sitä sanottu. Siellä vain todetaan, että maa- ja metsätalospuirit suorittavat jaon vesien omistajille, ja jos ne jäävät alle 200 markan, sitten ne menevät kalastusalueelle. Näissä luvan myöntämisissä ja maksuissa, mihin luvat lunastetaan lääneittäin, ei puhuta, mihin mennään kalastamaan. Sen vuoksi on kovin vaikea todeta, ellei mennä tarkastuksiin katsomaan joka päivä, missä kalastus on tapahtunut, kenen vesillä on eniten tapahtunut kalastus-

ta ja verotusta, ja missä tapahtuu eniten istutusta. Näin ollen lupamaksut saattavat kohdentua väärin, eli ne kohdentuvat niiden vesialueiden omistajille, jotka eivät ole koskaan istuttaneet yhtään kalaa eivätkä ehkä tule istuttamaan alkuvaiheessa. Siinä mielessä tarkoitin kohdentamista.

Jälkimmäiseen puheenvuoroon toteaisin, etten sanonut, että 50 metriä olisi se raja, vaan että sen ehkä tulisi olla enemmän kuin 50 metriä, niin että voin yhtyä 100 metriin.

Ed. S a a r i n e n : Arvoisa rouva puhemies! Asian käsittelyn yhteydessä on hyvin paljon myös keskitytty menettelytapojen arvosteluun ja arviointiin. Kun aikamani suoritin Tampereen yliopistossa vähäisiä opintoja yksityisoikeuden alalla, silloinen opettajani sanoi, että älä tee koskaan prosessiväitettä. Jos sinut haastetaan oikeuteen ja sinua syytetään jostakin, niin jos havaitset, että oikeudenkäyntiprosessi on laitettu virheellisellä tavalla käyntiin, älä moiti prosessia, jos olet syytön, vaan mene oikeuteen ja todista syyttömyytesi, mutta jos olet syyllinen, niin moiti prosessia, pelaa aikaa ja koeta jotenkin venkoilla.

Ymmärrän tässä asiassa tilanteen sellaiseksi, että ne, jotka kaikkein voimakkaimmin ovat arvostelleet menettelytapoja, todellisuudessa tähtäävät ajanpeluuseen ja aikatekijä vesittäisi tämän hyvän asian. Tässä mielessä menettelytapoja ei varmastikaan kannata ylipäänsä lähteä moittimaan, jos jauhot muutoin ovat puhtaat.

Eräistä väitteistä muutama kommentti.

On sanottu, että liikenne vesialueilla lisääntyy, jos lakialoite hyväksytään. Siinä hiljaisesti myös samalla sanotaan, että tämänhetkisen tilanteen mukaan on yritettykin rajoittaa vesillä liikkumista, ja sehän onkin totta. Ei niinkään vesillä liikkumista, vaan viehekalastusta, koska, niin kuin on moneen kertaan todettu, käytännön tilanteet ovat ihan mahdottomia, jotta voisi laillisesti harrastaa viehekalastusta. Voi yhtä perustellusti väittää, että jos lakialoite tulee hyväksytyksi, niin viehekalastajien aiheuttama häiriö vähenee sillä olettamuksella, että uutta kalastusalueutta tulee huomattavasti lisää. Sen sijaan voidaan arvioida, että viehekalastajien lukumäärä ei kasva enää kovinkaan merkittävästi. Jos tämä olettamus toteutuu, niin tilannehan muuttuu parempaan suuntaan.

Tässä on yksi riskitekijä, ja se on se kala, vai pitäisikö sanoa: ne kalat. Jos ne päättävät koontua johonkin tiettyyn paikkaan suurina

määrinä, niin sinne tietysti jollakin viiveellä myös tulee kalastajia veneineen suurina määrinä. Toivotaan, että kalat eivät muuta käyttäytymistään tämän lakialoitteen käsittelyn yhteydessä.

On myös viitattu siihen ja arvosteltu, että ihmiset istuvat tuntitolkulla moottoriveneessä. Mitä veneessä istumiseen tulee, niin ihmisillä on, hyvät ystävät, erilaisia harrastuksia. Jotkut voivat meistä tuntua aika pöljiltäkin harrastuksilta. Jotkut voivat juhlia laivalla 24 tuntia. Tuhannet istuvat numeroiduissa veneissä kerran vuodessa Sulkavan souduissa. Siihenkin liittyy monta kasua, millä perusteilla jotkut numeroidaan, mutta kuitenkin 65 kilometriä, oli keli mikä tahansa, ja siinä menee koko päivä aika rankassa ympäristössä. Sitten on niitä, jotka harrastavat uistelua hissunkissun moottoriveneellä putputtaen. Yhteiskunnan kannalta heidän kaikkien harrastukset ovat yhtä arvokkaita. Tärkeintähän yhteiskunnan kannalta on se, että ihmisillä on hyviä harrastuksia.

Murheellista tämän asian käsittelyssä on ollut havaita se, miten karulla tavalla tämä sinänsä pieni asia mittaa sen kuilun leveyttä ja syvyyttä, joka yhä on maata ja vettä omistavien tahojen ja omistamattomien kansanryhmien välillä.

Läänikohtaista viehelupaa vastustavat edustajat ovat kertakaikkiaan hahmotelleet uskomattomia uhkakuvia. Voisiko joku teistä vastata, miksi? Esimerkiksi miksi asiallinen kalastuskulttuurimme romahtaisi, miksi viehekalastusta tänä päivänä harrastavat muuttaisivat yhtäkkiä käyttäytymistään ja pistäisivät ihan ranttaliksi heti tämän lakialoitteen tultua hyväksytyksi? Kiusan ja ilkeiden tekijät toimivat kaikissa olosuhteissa lainsäädännöstä riippumatta, tänä päivänäkin.

Uhkana on jopa pidetty sitä, että yli 65-vuotiaat ryntäävät ilmaisille kalavesille. Olisiko liikaa, jos nuo sotiemme veteraanit saisivat vapaan viehekalastuslupan, jotta voisivat nauttia sen isänmaan vesistä ja kaloista, minkä maan puolesta he aikanaan maata ja vesiä omistamattomina, useimmat heistä, olivat kuitenkin valmiit uhraamaan henkensäkin? Nyt heidän voimiensa hiiptuessa olisi erittäin kaunis kädenojennus sallia yli 65-vuotiaille vapaa viehekalastusoikeus. Varmaa on myöskin se, että nämä yli 65-vuotiaat eivät ryntää suurina, häiritsevinä joukkoina kenenkään kiusaksi, ei muuten missään asiassa.

Nykyinen käytäntö on käsitykseni mukaan tullut tiensä päähän, pitäisikö sanoa vesitiensä päähän. Minä ymmärrän ne luonnolliset pelkotilat, joihin esimerkiksi ed. Tiilikainen hyvin perusteellisesti ja kauniilla tavalla viittasi. Uudet asiat,

oudot asiat aina pelottavat, olkoot ne minkä tyyppisiä tahansa, ja ymmärrän sen inhimillisen puolen myös tässä asiassa. Jos ne uhkakuvat jostakin syystä kerta kaikkiaan alkavat toteutua, niin henkilökohtaisesti olen aivan valmis myös tilanteen uudelleenarviointiin ja sen tilanteen vaatimiin uusiin päätöksiinkin.

Tänään ja tältä paikalta totean vielä lopuksi, että minun mielestäni pelkotilat ovat ylimitoitettuja, ja haluan todeta senkin, että Suomen ongelmat ovat aivan muualla kuin viehekalastuksen suunnalla.

Ed. Tiilikainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Saarinen mainitsi, että jos kalat päättävät keskittyä tiettyyn paikkaan. Kyllä hauki ja ahven ovat periaatteessa semmoisia revierikaloja, että ne tahtovat olla samoilla paikoilla eivätkä sitä päätöstä tee. Sen mukaanhan mieltiipaikat on juuri kalastajille niitä, joissa halutaan kalastaa, ja ne tulevat nyt entistä laajempien joukkojen luvallisiksi alueille. Siinä mielessä nämä vaarat, joihin viittasin edellisessä puheenvuorossani, ovat kyllä todellisia.

Yhtyisin ed. Saarisen mielipiteeseen täällä jo vastustetustakin eläkeläisten vapaasta kalastus-oikeudesta. Se on minusta kyllä ihan kohtuullista, kun ajattelee sitä, kuinka paljon tämäkin eduskunta on eläkeläisten etuuksia kaventanut ja antanut jopa takaisin muille etuuksia verohelpotusten muodossa, mutta eläkeläisille taas ei vastaavasti. Siinä mielessä heidän kukkarossaan kalastusmaksu vapaasta viehekalastus-oikeudesta on ehkä kohtuuton, ja heillä on kuitenkin virkistykseen eniten aikaa sitä hyödyntää.

Ed. Rosendahl (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Saarinen kysyi, miksi asiallinen kalastuskulttuuri romahtaisi tämän johdosta. En usko, että se ehkä romahtaa, mutta on selvää, että kun kalastus vapautuu tällä tavalla kaikkialla, niin rynnätään tietysti ensiksi sinne, mistä kalaa saa, ja sitten seuraavaan paikkaan ja seuraavaan paikkaan ja kalastetaan ne tyhjiin. Näin on tapahtunut Ruotsissa, ja nyt ne tunkeutuvat Ahvenanmaalle ja maksavat siitä, että saisivat kalastaa siellä, kun Tukholmasta etelään on tyhjä vedet.

Tietenkään vesienomistajat eivät voi tulevaisuudessa olla kiinnostuneita kalakantojen ja -vesien hoidosta ulkopuolisten urheilukalastajien tarpeita silmällä pitäen. Tässä on ongelma juuri, kukaan ei niitä viitsi hoitaa ja istuttaa, ja valtio joutuu sitten tähän hommaan.

Toinen asia, eläkeläisten ja veteraanien tarpeet saada kalastaa ilmaiseksi. Minusta yhtä hyvin voitaisiin eläkkeitä nostaa eikä panna saariston ihmisiä maksamaan tästä. Se ei ole oikeudenmukaista. Kaikkien täytyy osallistua tietenkin veteraanien ylläpitoon eikä panna jonkin vedenomistaja tätä maksamaan.

Ed. Lahtela (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Saarinen on vähän pessimistinen ajatuksessaan, että nyt kun kalastusalueita tulee lisää, ei tulisikaan kalastajia lisää. Minä toivoisin, että etenkin tuo ed. Rosendahlin uhakuva toteutuisi, että kalastajia tulisi lisää tänne, koska se olisi meille kaikille eduksi.

Kyllä tämä jotenkin tuntuu aika hassulta. Jos meillä olisi yksi järvi Suomessa, me tappelisimme hirveästi siitä, miten me siinä järven ympärillä pyörimme. Nyt meillä on lampia, järviä, jokia, merialuetta. Minä luulen, että sisävesiä on eniten maailmassa asukasta kohti. Me tappelemme tämmöisestä jutusta, voiko siellä vetää semmoista koukulla olevaa kapistusta ja tulee maailmanloppu koko hommelissa. Meidän pitäisi osata nähdä se niinkin päin, että meillä on hirveän paljon vettä, käytetään sitä hyödyksi, kun siitä ei ole puutetta, ei ole niukkuutta näistä asioista, suhtautua siihen, että suomalaiset voivat tehdä tällä tavalla nästisti, kokea elämyksiä siellä eikä olla niin pahoillaan, vaikka ne ulkomaalaisetkin tulee. Eivät ne käy täällä myymään niitä kaloja, jos sattuvat hauen saamaan tai lohenkin. Eivät ne mene niitä torille myymään ja ottamaan jonkun elinkeinoa siitä. Todennäköisesti paistavat sen nästisti ja kertovat kotona, miten hieno elämys oli käydä Pohjolassa ja syödä savusiikaa tai lohta nuotiolla.

Ed. Nurmi (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Saarille haluaisin todeta, että varmasti nyt on sumentunut, mistä puhutaan. Me olemme nyt kansanedustuslaitoksessa, jossa säädetään lakeja, emmekä oikeusistuimessa lukemassa tuomioita tai käymässä oikeutta.

Toiseksi, kun puhuttiin sotaveteraaneista, tuli mieleeni erään siniverisen vallassapitäjän lause, kun ihmisillä ei ollut leipää ruoaksi. Hän sanoi: "Syökööt leivoksia!" Tuntuu vähän siltä, kun puhutaan nyt sotaveteraaneista, että tarjoamme heille huvituksia sen sijaan, että tarjoaisimme heille konkreettista helpotusta, kunniavelkamme maksua siitä, että he ovat antaneet meille tämän vapaan isänmaan. Olisi paljon parempi antaa arkielämään selkeitä konkreettisia helpotuksia ja

tekoja kuin huvituksia. Varmasti monet heistäkään eivät enää pysty lähtemään kalaan. Olisi paljon tärkeämpää auttaa heitä kotiin, missä he haluavat olla ja asua, joten tämä ei varmasti kuulu tähän keskusteluun ihan näin vakavalla mielellä.

Ed. S a a r i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täytyy ensin tunnustaa, että kuulun niihin numeroituihin Sulkavan sou-tajiin, joilla kalastukseen liittyvät kokemukset ovat erittäin vähäiset. Kun joku laittaa madon koukkuun ja ottaa kalan pois koukusta, siinä välissä voin jollakin lailla toimia.

Ensinnäkin ed. Tiilikaisen puheenvuoron johdosta totean sen, jos olen oikein lukenut mietinnön ja lakialoitteen, että erityisolosuhteisiin aina vesialueen omistaja voi reagoida ja hakea tilanteen vaatimaa ratkaisua, että jos kalat päättävät kokoontua johonkin ja tulee kalastajaruuhkia, voidaan rauhoittaa ja haittaa ei saa aiheuttaa. Tässä on koko ajan tämä puoli mukana. Mielestäni se on tehty hyvin joustavaksi ja tarkoituksemukaiseksi.

Ed. Nurmelle: Varmaan tässä hämärtää, sen minä tunnustan, vuonna 1947 syntyneenä tässä vaiheessa alkaa jo kummasti hämärtää. Mutta kun on nimenomaan ed. Nurmen toimesta voimakkaasti moitittu menettelytapaa ja olen ymmärtänyt, että hän voisi asian muuten hyväksyä, jos olisi oikein sammutettu, mutta menettelytapa on jotenkin närästännyt ed. Nurmea, tämän vuoksi rohkenin aloittaa puheenvuoroni sillä tavalla.

Mitä tulee veteraaneihin, toteaisin vielä sen, että heistä ei varmaan tule ruuhkaa, ei vesialueilla eikä missään muuallakaan. Asia on niin, kuten ed. Nurmi totesi, että heidän voimansa eivät kovin kauan riitä omien asioiden hoitamiseen. Tämä olisi tällainen symbolinen käden ojennus tässä yhteydessä.

Ed. P e h k o n e n : Arvoisa rouva puhemies! Mitä menettelytapaan tulee, tämä on mahdottoman hyvä asia, että näin on menetelty. Toivon, että myös opposition hyvät lakialoitteet menestyisivät samalla lailla. Olisi ihan toivottavaa, ettei tällä perusteella myöskään karsittaisi lakialoitteita.

Mutta itse asiaan. Kuinkahan moni tuntee käytännössä viehekalastuksen? Kuinkahan moni edustaja on ollut mukana veneessä? Esimerkiksi, kun nyt on puhuttu paljon moottoriveneestä, kuinka moni teistä on nähnyt, millaista se touhu on ja mitä kalaa sieltä nousee? (Ed. Aitto-

niemi: Ei sieltä mitään nouse!) — Kylläpä nousee, minä palaan tuohon asiaan. — Sitten, kuinka moni meistä asuu rannalla tai on sitten mökissä tai muuten asuu siellä, tai kuinka moni meistä omistaa vesialueita? Puheenvuoroista ainakin minulle on selvinnyt hyvin monen asema, missä hän on näissä kolmessa kysymyksessä, eli puheenvuorot ovat sen kertoneet.

Palaan aloitteeseen. Siis nykyhetken käytännön suurimmat puutteethan ovat luvan saanti ja kalastusalueen tarkka tietäminen. Näitähän tämä aloite tulisi poistamaan. Siinä mielessä tämä laki on erittäin hyvä. Sen takia silloin huh-tikuussa heti, kun uusi eduskunta tuli, panin mineni tähän aloitteeseen. Silloin minä kävin suullisen keskustelun ed. Rajamäen kanssa tästä asiasta, mitä tämä merkitsee, ja se oli minusta hyvän tuntuinen, ja minä olen yksi 104 allekirjoittaneesta. Loppupäätelmä tulee minulla kuitenkin olemaan, että olen vastustanut maa- ja metsätalousvaliokunnassa mietintöä, koska aloite on niin paljon muuttunut. Tällä hetkellä näyttää, jos sinne ei tule parempia muutoksia, että tulen myös lopullisesti vastustamaan tätä lakialoitetta.

On sanottu, kuinka merkittäviä — olen pohtinut — ovat juuri tällaiset, sekä luvan saanti että alueet, kuinka merkittäviä nämä ovat. Minulle on joku tullut sanomaan, että on niin hirveän vaikeata saada lupia ja tietää alueita. Minä sanoin, että tulkaa meidän kalavesillemme eikä maksa mitään. Ei ole ollut ruuhkaa. Toisin sanoen tämä kuvaa sitä, että ei se ole niin tärkeätä ollutkaan vaan on pitänyt päästä valittamaan. Olen havainnut, että ne, jotka valittavat, tarvitsevat isoja alueita ja he ovat juuri moottoriveneen käyttäjiä. Eivät soutumiehet tai rannalta heittäjät tarvitse niitä, he kerkiävät rajat katsella. He kerkiävät luvat käydä hakemassa, jos heillä halua on. Ainakin provinssista, jota minä edustan eli Mikkelin alueita, luvat löytyvät.

Toiseksi, miten paljon prosenteissa kalavesistä on sellaisia, joista ei voi lupia saada? Siellä on niin pieniä vesiä suurin osa Mikkelin läänissäkin, että eihän niille tarvitse viehelupaa, eihän pystytä tekemään sitä hommaa siellä, ne ovat sellaisia vesiä.

Toiseksi, mitä kalaa nousee? Ainakin, kun itse olen ollut mukana meidän alueillamme, se on kuha, jota sieltä nousee, istutuskalaa. Kuha on sellainen merkillinen kala, että se alkaa syödä vasta yöllä. Sitten ainakin, kun minä olen ollut mukana — itse en ole viehekalastaja muuta kuin mukana olevana, lapset kylläkin harrastavat —

siellä alkaa veneitä tulla vähän väliä, kun hämärtyy iltä. Samalla, kun ilma tyyntyy, siellä muskeliveneitä ajaa hurauttelee ja kun ne rannan läheltä pistelevät kapeilla vesillä menemään, yörauhakin kärsii siitä.

Kun on mielenrauhasta puhuttu, kysynkin, mikä on muiden ranta-asukkaiden mielenrauha, jotka tulivat lepoa hakemaan ja haluavat levätä. Ehkä siinä joku rauhoittuu moottoriveneellä hurahtellessa, kun ajatukset ovat siinä ajamisessa, mutta ajatteleeko hän rannalla olevaa kesäasukasta tai ehkä vakinaistakin asukasta? (Ed. Aittoniemi: Ei ainakaan muskeliveneettä sitä varten osteta, että sillä uistellaan!) — Minä en ole sitä sanonutkaan, vaan siellä on myös muskeliveneitä, ed. Aittoniemi. Minä tiedän, sellaista noin kolmen solmun kahta puolta ajellaan veneellä silloin, kun vedetään näitä vieheitä.

Tällä hetkellähän tämä viehekalastus on sellaista, että siellähän kavereilla oli kahdeksan viehettä vedessä plus uistimet perässä eli kymmenen koukkuja haroi kalaa. Veneissä on nykyisin hienot luotaimet, kun oli kalaparvista puhe, missä ne majaan pitää. Nehän löytyvät, kun veneellä ajalee siellä pikkuisen kovemmallalla vauhdilla, ensin käy katselemassa, mitä luotain näyttää, missä parvi on siellä, sitten mennäänkin sinne kohdalle. Tällaistaahan tämä tänä päivänä on. Hirmu hienot veneet, tuhansia markkoja, tuhansia markkoja laitteet, ja sitten ollaan jostakin luvan hinnasta ihmeissään, miten se noin paljon maksaa. Tällaista tämä on siellä.

Olenkin ihmetellyt toiseksi, missä luonnon-suojelijat ovat olleet tämän lain käsittelyn aikana. Kun eläinsuojelulaki oli aikaisemmin, kaiken maailman eläinsuojelijat ryntäilivät silloin. Olen miettinyt, missä ovat veden elävät, rannoilla olevat eläimet, eivätkö ne olekaan arvokkaita, eikö ole mitään hyötyä niistä eläimistä. Olen ihmetellyt tätä puolta. Mutta ehkä tällaista tämä meidän ihmisten arvostaminen on.

Rajoituksista. Aikaisemmin ed. Bremerille heiteltiin kovasti ja sanottiin, että ilmakin rajoitukseen. Minä ihmettelen tuollaisia välihuutoja. Ilmatilahan on lentämisessä erittäin tarkkaan säänneltyä aluetta, siellä on hyvin tarkat lento- korkeudet. Esimerkiksi Helsingin yläpuolella se on 2 000 jalkaa qnh-asetuksella lukuun ottamatta nousua ja laskua, lähtö- ja tuloreitit on hyvin selvästi säännelty ja siinä on huomioitu hyvin asumatiloihin niin paljon kuin se on mahdollista. On hirveän tarkkaan rajattua hommaa tuo ilma-tila. (Eduskunnasta: Mikä katto on?) — Se on 500 jalkaa esteistä ja 1 000 jalkaa, jos on asutus-

keskuksia, korkeammista esteistä. Tämä sattuu olemaan sellaista alaa, josta on joutunut väkisin ottamaan säännöt selville. Se on erikoisen tarkkaan rajattua aluetta.

Ne viehekalastajat, jotka haluavat laajempaa lupaa, olen havainnut, juuri käyttävät moottoriveneitä. Hirveän vähän on enää soutamalla vetäjiä, ja rannalta heittäjiä tietysti on, mutta ne ovat yleensä mökkiläisiä, ja heillä ovat alueet ja luvat kunnossa.

Puheenvuoroissa on sivuttu valtiollistamista. Jotkut ovat käyttäneet sanaa ”sosialismi”, minä käytän sanaa ”valtiollistaminen”. Tämä aloite taitaa vähän sivuta näitä asioita. Nimittäin valtio saa maksun, jos aloite toteutuu, myös niistä vesistä, joista se ei ole vaivaa nähnyt. On sellaisia alueita, joita kalastus- tai muut yhteisöt ovat hoitaneet ja kantaneet vastuun. Ainakin meillä päin on sellaisia asioita. Nyt, jos tällainen läänilupa tulee, silloinhan päästään tulemaan myös tällaisille alueille. Toiset sitten sanovat, että valtion maksaa takaisin, mutta valtiolta rahan saanti saattaa olla vähän ongelmallinen asia. Kyllä sitä tulee, mutta minne sitä tulee?

Aloite on vienyt erittäin paljon aikaa eduskunnalta, ja olen ajatellut, mistä syystä, kun se ei ole ainakaan työllisyyttä parantanut mutta se saattaa toteutuessaan viedä muutamia työpaikkoja. Se saattaa viedä, en minä väitä, ei minulla ole kokemusta. (Ed. Aittoniemi: Ei yhtään!) — Niin, no ken näkee, hän elää. Minä nimittäin pelkään, että tämä laki menee läpi. — Syyn täytyy olla jossakin muualla, kun on siihen ollut aikaa ja ollut kiihkoakin. Meillä olisi kyllä ollut siellä tärkeämpiäkin asioita, muita hommia hoidettavana. Mielestäni olisi parempi säätää kerralla kunnan laki, jota ei tarvitsisi välillä uusia. Minä nimittäin epäilen, että tätä joudutaan uusimaan, mutta se, antaako hallituksen tai nykyisen eduskunnan kantti uusia, on sitten eri asia. Pitäisi huomioida vastalauseissa esitetyt asiat. Pitäisi sovittaa paremmin yhteen niin omistajien, asukkaiden kuin kalastajienkin tarpeet.

On myös heitetty sellainen ajatus, voiko yksityinen omistaa kalavesiä. Näinhän kuitenkin asia on, ja täällä tuli minusta hyvin seikkaperäinen vastauskin tähän asiaan, mistä nämä ovat syntyneet. Kun laki on mennyt läpi, luulen, että täällä ehkä alkaakin kohta keskustelu, mitä yleensä yksityinen ihminen voi tämän jälkeen omistaa.

Ed. R i m m i (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Minä en nyt oikein ymmärtänyt ed.

Pehkosen logiikkaa, kun hän sanoi, että hän allekirjoitti esityksen, kun hän oli keskustellut ed. Rajamäen kanssa, mutta sitten hän ei enää voikaan tätä hyväksyä, kun tämä on niin paljon muuttunut. Ed. Pehkonen maa- ja metsätalousvaliokunnan jäsenenä varmasti varsin hyvin tietää, että lakiesityksessä olleita puutteellisuuksia korjattiin parempaan suuntaan nimenomaan maa- ja metsätalousministeriön toimesta. Ne ovat ministeriössä tehtyjä parannusesityksiä lakiesitykseen, joten en oikein tiedä, miten se olisi siitä alkuperäisyydestä huonontunut.

Kun sanoitte siitä vielä, että viehekalastuspaa haluavat vain ne vetouistelijat, jotka uistelevat usealla vavalla ja useilla vieheillä, ei se näin ole. Hekin haluaisivat tämän ja tulevat olemaan kovin pettyneitä siihen, että tästä tulee heidän näkökulmastaan erittäin huono laki, mutta onhan toki paljon muuta heittouistelua, viehekalastusta kuin vetouistelu. Näille kalastajille laki on tervetullut ja välttämätön. Todella toivon, kun käytetään tällaisia puheenvuoroja, että tästä ei olla kiinnostuneita, että tutustutaan niihin asiapapereihin, joita valiokunnan jäsenillekin on erittäin runsaasti lähetetty.

Ed. Holopainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihmettelen koko ajan sitä, miten muskeliveneet useissa puheenvuoroissa tulevat esille, että jotenkin lakialoitteen yhteydessä muskeliveneet lisääntyisivät tai niiden käyttö. Ed. Pehkonen kiinnitti huomiota siihen, että muskeliveneet painelevat illan hämyssä ja häiritsevät ranta-asukkaita ja muita vesillä liikkuji. Olen ihan varma, että huolimatta siitä, tuleeko lakiesitys hyväksytyksi vai hylätyksi, muskeliveneiden liikkuminen jatkuu. Veikkaanpa, että useimmiten muskeliveneiden perässä ei ole mitään uistimia vaan se saattaa olla ihan muuta ajelua.

Ed. Lahtela (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Pehkosen puheenvuoro sisälsi monta sellaista väittämää, mitkä eivät pidä paikkaansa tässä laissa ja mietinnössä.

Yksi väittämä oli se, että rahansaanti valtiolta on vähän niin ja näin ja miten ne palautetaan. Lakiesityksessähän ja mietinnössä sanotaan ihan selkeästi, että rahat palautetaan kokonaisuutena kalavesien hoitoon vähennettynä niillä käsittelykustannuksilla, eli ei tästä maksusta, mitä kerätään, mitään yleiskatteita valtiontalouteen oteta.

Toinen juttu. Nyt ne moottoriveneilijät kyllä

pettyvät pahan kerran, koska ed. Pehkonen toteasi, että tätä ajavat nimenomaan moottoriveneillä uistelijat. Minä en tiedä, onko ed. Pehkonen luenut huonosti tämän lain tai käsittänyt jotain väärin tässä, mutta sellainen iso vene, missä on kymmenen vavan telineet, kaikki systeemit, se joutuu hankkimaan kyllä ihan samalla tavalla luvat niin kuin tälläkin hetkellä. Eihän tässä vähene yhtään se ajaminen. Niillä on oikeus tähän tänäkin päivänä. Ei tässä lakialoitteessa niiden oikeutta vähennetä eikä lisätä. Ne joutuvat sen lupansa hakemaan sieltä, ei se sillä satasella hoidu, vaan kalavesien omistaja myy sille luvan tai on myymättä.

Siinä mielessä nämä väitteet ovat hyvin nurinkurisia. Toivoisin, että ed. Pehkonen voisi sen alkuperäisen kantansa mukaan, kun on lakialoitteen allekirjoittanut, äänestyksessä tulla mukaan tähän. Tämä on nimittäin hyvä juttu. Ainakin minä kumosin kaikki nämä väitteet. Jos löytää jotain, voi väittää vastaan.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Pehkosen äskeinen puheenvuoro oli suoraan sanottuna käsittämätön.

Ensinnäkin hän antoi ymmärtää, että maa- ja metsätalousvaliokunnassa, joka tämän mietinnön on laatinut, olisi joitakin asioita jäänyt käsittelemättä tai viivästynyt tämän takia. Ei ainuttakaan, ei mitään! Siis toisin sanoen me olemme pystyneet kaikki asiat hoitamaan, vaikka hän sanoi, että on tärkeämpiäkin asioita. On hoidettu kaikki asiat. Tuommoisen huulen heittäminen täällä, ed. Pehkonen, se on vakava asia.

Sitten olisi saatettu parempi laki aikaiseksi. Jos jotakin, niin tätä asiaa on valmisteltu niin, että asiantuntijoita on kuunneltu, ministeriötä on konsultoitu viimeiseen saakka, toistuvasti käytetty oikeusministeriössä tarkistuttamassa, että muotoilut ovat kohdallansa, otettu perustuslakivaliokunnan kannanotot huomioon, niin kuin täällä on käyty ja niin pois päin. Ja vielä ed. Pehkoselle toimitin ulkomaillekin kirjoittamani mietintötekstin luettavaksi, että hän saattoi, special service vielä oli oikein ed. Pehkoselle, reissussakin tutustua ja vaikuttaa siihen sisältöön.

Ja lisäksi vielä totean sen, kun hän sanoi, että on muutettu. Totta, kun on paranneltu viimeiseen saakka ja otettu kaikki mahdolliset vaikutteet huomioon tässä asiassa. En olisi uskonut, että nuoruuden ystävältäni, ed. Pehkoselta, samasta kylästä kotoisin olevalta näin limboja tähän salin pöytäkirjaan tulee.

Ed. P e h k o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä, kyllä professori, veljeni, kansanedustaja Pulliainen Erkinkin on näköjään oppia ikä kaikki, kyllä näin tyhmiä naapureita sinulla on, ei siitä pääse mihinkään.

Minä en ole ensinkään väittänyt sitä, etteikö asioita olisi käyty läpi, en missään tapauksessa, vaan tarkoitin sitä, kun minä panin nimeni tähän lakiin ed. Rajamäen kanssa käymän keskustelun jälkeen. Hänhän on kokenut valtiopäivämies. Minä olin ihan noviisi täällä silloin, kun tulin huhtikuun alussa. Tästä johtui, minkä takia minä panin nimeni tähän alle. Siis minä halusin nämä parannukset näistä alueista sekä kalastuskuntien saaliista. Edelleenkin haluan sitä.

Kiitos kansanedustaja Erkki Pulliainen, että olette antanut erikoispalvelua. Se on totta! Minä olen hirmu kiitollinen, että näin paljon olette vaivaa nähnyt. Mutta asiaan on sitten tullut parempia ehdotuksia. Minä aina tähtään siihen, että tehtäisiin kerralla kunnon laki, jota ei tarvitsisi välleen parannella. Se on kai meidän jokaisenkin tarkoitus, mutta sille ei mahda mitään, että meillä nämä mielipiteet eroavat tietyistä asioista.

Sitten rahan palautuksesta. Tämä on kyllä uskon asia siinä mielessä, että siinä on ensin jo tiettyjä seikkoja, että pieniä summia ei palautella. Ne menevät jonnekin kalastusalueille. Kyllä varmaan saavat, mutta sitten se, että kuka ne pystyy sitten hoitamaan. Jos omat alueet saisivat hoitaa ja saisivat rauhassa kalastaa, niin ei vähän ne tarvitsisi valtiolta mitään näissä asioissa.

Sitten tämä, että moottorilla viehekalastusta tehdään. Ne ovat niitä, jotka ovat minuun ottaneet yhteyttä. Ei ole yksikään soutuvenemies minulta vielä pyytänyt sitä asiaa. Minun mielipiteeni perustui siihen tässä asiassa, ystäväni ed. Esa Lahtela.

Ed. A i t t o n i e m i: Rouva puhemies! Ed. Pehkonen on ilmoittanut, että hän äänestää allekirjoittamaansa aloitetta vastaan. Tämä on tietysti huono homma, mutta ei tämä mitenkään erikoista ole, kun otetaan huomioon, että ed. Pehkonen on sentään tietynlainen riviallekirjoittaja. Tässä salissa on nähty monta kertaa tapaus, jossa ensimmäinen allekirjoittaja, jonka nimissä lakialoite kulkee, on äänestänyt omaa ehdotustaan vastaan. Se se vasta häpeällistä on. Täällä ed. Pehkonen saa vielä tietynlaisen synninpäästön ainakin minun puoleltani tässä tapauksessa.

Mitä tulee sitten varsinaiseen puheenvuoropyyntöni, minun piti varsinaisessa puheenvuorossani puuttua lyhyesti erääseen asiaan, jonka ed. Pulliainen täällä aikaisemmin toi esille. Siis tämä laki toteutuneena selkeyttää asioita selkeästi läänin alueella yhdellä kortilla. Mutta ed. Pulliainen totesi aivan oikein, että on välttämättömyyksiä, että tällaisen maksun suorittamisen, luvan saamisen yhteydessä luvan lunastaneelle annetaan selkeä esite siitä, mitkä alueet läänin alueella ovat kalastuksesta kiellettyjä, jolloin se on selvästi nähtävissä. Jos vähän on suunnistajan taitoja, niin osaa sitten sen mukaan mennä. Silloin tämä homma on selkeä, mutta jos tällaista esitettä ei ole mukana, niin se on yhtä hullua kuin ennenkin. Huonolla tuurilla ihminen menee aina kalastamaan sille paikalle, joka on kielletty. Kun keran selkeytetään, selkeytetään sitten lopullisesti. Tämä oli ihan hyvä ajatus ed. Pulliaiselta.

Täällä ed. Pehkonen viittasi luonnonsuojelijoihin ja tällaisiin ihmisiin. Ihan hyvä, mutta tällainen luonnonsuojelija kuin Linkola tuolla josakin Tampereen suunnassa, hänellä taisi olla 300 verkkoa aina kerralla järvessä, niin että luonnonsuojelut ovat vähän niitä sun näitä. En tiedä, onko 300 vai 60, mutta sanotaan nyt 300. Pannaan nyt vähän oraitten päälle. Tiedetään, mitä nämä tämmöiset linkolat ja luonnonsuojelijat, yleensä vihreät, ovat luonnonsuojelusta sanoneet. Puheet ovat puheita, toimet toimia!

Ed. J a n s s o n: Arvoisa rouva puhemies! Hämmästyneenä olen seurannut tätä keskustelua. Hyvin vähän on puhuttu siitä, että tämä mahdollinen lakimuutos on voimassa ainoastaan siellä ja niillä alueilla tätä maata, missä kalastuslaki on voimassa. Näin se vain on. Tämä voisi olla perustuslakikysymys, mutta tuskinpa kuitenkaan. Kun nyt Lapin pohjoisissa kunnissa vuonna 51 säädetty kalastuslaki on voimassa, niin tämä muutos ei tule voimaan siellä. Toiseksi kun Ahvenanmaan itsehallintojärjestelmien mukaan lainsäädäntövalta kalastuksen alalla kuuluu maakunnille, niin tällainen osa Suomea jää myös tämän lain soveltamisalueen ulkopuolelle.

Kerron tämän nyt vain varmuuden vuoksi ja järjestyksen ylläpitämiseksi, koska Ahvenanmaalla ovat asiat ihan päinvastoin kuin mistä nyt täällä puhutaan. Siellä eletään sovussa. Siellä on yllin kyllin maita ja vesialueita aluerajan laajentumisen myötä. Ne laajenivat mittavasti eli kylien vedet ovat jakamattomia ja siellä ihmiset kalastavat. No ei nyt milloin ja miten vain, totta kai

lakien alla. Toiseksi aktiivisesti houkuttelemme ihmisiä sinne kalastamaan. Odotimme muun muassa ed. Aittoniemeä ahkerasti tänä kesänä sinne, mutta jostain syystä se jäi väliin. Siihen palataan.

Eli nyt kun turismi, kuten tiedämme, on maailman nopeimmin kasvava business, niin totta kai ahvenanmaalaiset, kuten muutkin, ovat huomanneet, että kalaturismi, kalastusmatkailu on erittäin lupaava ala. On väitetty tänään, että tämä on askel siihen suuntaan, että kalamatkailu edistyisi tästä, ja päinvastainen kanta on myös kuultu. Ahvenanmaalta voin kokemusten perusteella todeta, että tällaista lainsäädäntöä ei ikinä säädetä sinne. Ei ole tarvetta. Tarvitsemme lisää kalastajia, jotka kalastelevat jollakin järjestetyllä tavalla, ja kuten sanottu, tähän asti on kaikki mennyt hyvin.

Vielä lisäksi vain perustuslakivaliokunnan jäsenenä, ja sen huomaa myös vastalauseesta, olen ollut sitä mieltä, että nyt kun on puhuttu aukko-teoriasta, kun se aukko tehtiin perustuslain säätämisyjärjestyksessä vuonna 1982 pilkkimistä varten, niin tämä ei mahdu, näin se vain on, siihen aukkoon. Kun perustuslakivaliokunnassa tutkiskeltiin tätä ja mietimme ja tutkimme ihan tarkoin, niin minulla oli esimerkiksi tällainen kysymys, että kenellä on todistustaakka siitä, että tämä viehekalastus mahtuu tuohon aukkoon, mikä tehtiin perustuslain säätämisyjärjestyksessä. Asiantuntijoiden, valtiotieteilijöiden vastaus oli se, että todistustaakka on perustuslakivaliokunnalla, ja perustuslakivaliokunta on äänestyspäätöksen jälkeen sanonut, mitä on sanonut. Eli en ole mitenkään varma, että presidentti vahvistaa tällaista lakimuutosta näiden asianhaarojen perusteella.

Omasta puolestani totta kai kannatan ed. Rosendahlin lakialoitetta, mikä voi näyttää epäloogiselta, okei, siinä juuri vakaumuksessa ja todellisuudessa, ettei tämä laki koske vaalipiiriäni — eikä voikaan koskea.

Ed. Manninen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Kallio: Arvoisa rouva puhemies! Kuten käydyistä puheenvuoroista on käynyt ilmi, vallitsee todella hyvin erilainen käsitys tästä asiasta ja käsitykset poikkeavat varsin voimakkaasti toisistaan. Perustuslakivaliokunnassa ollaan eri mieltä siitä, mikä on säätämisyjärjestys. Valiokunnassa oli äänestystulos. Tässäkin salis-

sa on esitetty hyvin voimakkaita mielipiteitä puolesta ja vastaan, ja ihmettelen kyllä, miten ed. Pulliainen voi sanoa, että kaikki on otettu huomioon, kun valiokunta on tähän päätenyt. Miten on sitten mahdollista, että mielipiteet niin voimakkaasti poikkeavat toisistaan?

Minun mielestäni eduskunnan pitäisi säätää sellaisia lakeja, jotka eivät aiheuta erimielisyyttä ja kitkaa yhteiskuntaryhmien välille, ja tämä tulee ilman muuta sen tekemään.

Paljon on myös muuttunut sen jälkeen, kun tämä lakialoite tehtiin. Silloin meillä oli voimassa ja on edelleenkin tietenkin voimassa oleva läänijako, mutta kun tämä laki astuu voimaan, niin meillä on todennäköisesti vähemmän läänejä ja kalastusalueet siinä mielessä myös laajenevat huomattavasti.

Se, mikä minua eniten ihmetyttää, on se, että kun oli vastakkaiset mielipiteet, niin haettiin kompromissia ja minä ymmärsin, että sellainen oli myös löytymässä. Oli keskustelua siitä, että laajennetaan kalastusoikeus koskemaan kalastusalueita, joita olisi noin 200, ja se olisi huomattava parannus voimassa olevaan järjestelmään. Ymmärsin myös, että ne, jotka nyt tätä voimakkaasti vastustavat, olisivat sen hyväksyneet. Se olisi myös tarkoittanut sitä, että ei olisi syntynyt mitään erimielisyyttä yhteiskuntaryhmien välillä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Hallituksen esitys Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan kanssa tullen ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen sekä veron kiertämisen estämiseksi tehdyn sopimuksen muuttamista koskevan pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 152/1996 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 25/1996 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 25.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Hallituksen esitys laiksi sotilasvammalain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 176/1996 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö 22/1996 vp
Lakialoite 50/1995 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 22.

Keskustelu:

Ed. Rask: Rouva puhemies! Esitys sotilasvammalain muuttamisesta on myönteinen asia. Ensi vuonnahan vietämme itsenäisyyden juhluvuotta ja sen johdosta on tarkoitus parantaa veteraanien asemaa ns. veteraaniprojektin nimissä, ja tässä on kaksi siihen kuuluvaa muutosta.

Ensinnäkin on tarkoitus muuttaa sotilasvammalain siten, että korvauksen saajilla olisi sukupuolesta riippumatta yhdenmukainen oikeus lain nojalla myönnettäviin korvauksiin.

Toinen muutos liittyy asunnon muutostöihin. Nimittäin asuntoon kuuluvien laitteiden, välineiden sekä asunnon muutostöiden korvaamiseen oikeuttavan työkyvyttömyysasteen prosenttia esitetään alennettavaksi 30:stä 20 prosenttiin, ja näillä asunnon muutostöillä turvataan se, että veteraaneilla olisi mahdollisuus asua pitempään omassa kodissaan ja täten vältetään turhaakin laitosasumista.

Näiden muutosten valtion menoja lisäävä vaikutus on 8 miljoonaa markkaa, joka on pieni summa, kun ajatellaan sitä työtä, mitä veteraanit ovat maamme hyväksi aikoinaan tehneet.

Ed. Rimi: Rouva puhemies! Kun havaitsin sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnön n:o 22 pöydälläni, saatoinkin olla hyvin iloinen siitä, että esitys on tässä muodossa hallitukselta tullut ja sosiaali- ja terveysvaliokunta on yhtynyt yksimielisesti hallituksen esitykseen.

Kuten ed. Rask edellä kertoi, tässä on todella hyvistä, myönteisistä asioista kysymys. Peräti on kaksi asiaa, joilla voidaan nyt veteraanien tilannetta parantaa, heidän ansionsa huomioida näin myös juhluvuonna. Haluan todeta, että on hauskaa, että eduskunnassa voimme monien ikävien asioiden ohella tehdä myös tällaista myönteistä lainsäädäntöä.

Ed. Alaranta: Arvoisa puhemies! Esitys ja asia on tietysti hyvä ja myönteinen, niin kuin täällä jo todettiin. Minusta huomionarvoista on myös se, että hallituksen esitys myös toteuttaa ed. Tiurin lakialoitteen, ja tämäkin on syytä pöytäkirjoihin kertoa, kun täällä on monta tuntia keskusteltu erästä toisesta lakialoitteesta tässä edellä. On hyvä, että sukupuolesta riippumatta voidaan tällaisiin korvauksiin päästä.

Pidän kuitenkin jonkinlaisena kauneusvirheenä asiassa sitä, että prosentilla täytyy vielä leikitellä, tai että prosentit ovat esityksessä mukana. Koska korvauksen saajat ovat kaikki sotavammaisia, sotainvalideja, tuntuisi siltä, että pitäisi päästä kyllä siihen, että heille annettavien korvausten perusteita ei enää tarkemmin tutkittaisi, vaan jos on sotainvalidi, niin voisi saada ilman tällaisia prosenttirajoituksia näitä korvauksia.

Kaikki kansanedustajat tietävät, kuinka vaikeata näitä prosentteja on korottaa. Monet sotavammaiset ovat sellaisia, että niiden juuret ja alkulähtökohdat ovat vaikeasti määriteltävissä yli 50 vuoden haavoittumisten ja vammautumisten jälkeen. Monet sotainvalidit ovat hyvin katkeroituneita siitä, että he itse tiedostavat asian ja ovat sitä mieltä, että vammat ja vaivat ovat sotaperäisiä, mutta koska siitä ei voida osoittaa, nämä prosentit erittäin hitaasti nousevat.

Mutta vanha sanonta on, että hitaasti hyvää tulee. Aika, luonnonlaki ja Luojan laki tekevät tehtävänsä siinä, että näistä sotavammaisista, ellei nyt uusia sotia tule, mitä ei tietenkään toivo, päästään pikkuhiljaa kyllä luonnollisen poistuman kautta eroon.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Hallituksen esitys laiksi rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain 5 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 177/1996 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö 23/1996 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 23.

Keskustelu:

Ed. R a s k : Rouva puhemies! Rintamaveteraanien kuntoutuksesta annettavaa lakia nyt neljättä kertaa väliaikaisesti muutetaan sillä tavalla, että edelleenkin Raha-automaattiyhdistyksen tuottoa käytetään rintamaveteraanien kuntoutuksen korvaamiseen.

Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunta halusi kuitenkin mietinnössään ottaa esille rintamaveteraanien kuntoutusasiat vähän laajemminkin ja todeta, että rintamaveteraanien — tai kuten he itse sanovat: ohiamuttujen — kuntoutus on hyvin harvaa. He pääsevät keskimäärin vain 5—7 vuoden välein kuntoutukseen, kun sen sijaan vaikeavammaiset sotainvalidit pääsevät pääsääntöisesti laitostuntoutukseen 4 viikon ajaksi vuosittain, samoin kuin sotainvalidit, joiden haitta-aste on vähintään 10 prosenttia, jos kuntoutuksen tarve johtuu korvatusta sotavammasta tai sairaudesta.

On aivan selvästi nyt ilmennyt, että rintamaveteraanien, jotka eivät ole sotainvalideja, kunto on iän myötä huomattavasti huonompi johtuen juuri siitä, että he eivät kuntoutusta ole kovin usein saaneet. Tämän vuoksi valiokunta toteaa, että sotaveteraanien kuntoutuskiertoa pitäisi nopeuttaa, jotta säästettäisiin myöhemmin terveydenhoidon kustannuksia ja lisättäisiin sodassa palvelleiden veteraanien tasa-arvoista oikeutta kuntoutukseen.

Koska on veteraaneja, jotka ovat sitä mieltä, että kun he eivät sotaankaan anoneet, he eivät myöskään katso, että heidän pitäisi anoa kuntoutusta, niin me halusimme todeta, että kuntoutuksesta annettua asetusta pitäisi muuttaa niin, että kuntoutukseen hyväksyminen voidaan tehdä myös veteraanien suostumuksella niin, että omaiset tai sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaiset tätä asiaa esittäisivät.

Ed. A l a r a n t a : Arvoisa puhemies! Kaksi minuuttia on niin lyhyt aika, että tulen varalta puhujakorokkeelle ehtiäkseni muutamaasi asioihin ottaa kantaa.

Haluun aluksi todeta, että pidän arvokkaana sitä, että sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan eräät jäsenet ovat jaksaneet odottaa näiden asioiden käsittelyä tämän pitkän kalastuskeskustelun aikana ja haluavat käyttää puheenvuoroja näin merkittävässäkin asiassa. On kohtuullista tiettenkin, että tänään uhrataan muutama minuutti myös sotien veteraaneille, jotka ovat tämän maan vapauden aikanaan lunastaneet niin, että

me voimme täällä keskustella siitäkin, kuka saa missäkin kalastaa ja minkälaisilla luvilla.

Kun muistelen aikaisempia eduskuntavuosia, veteraaniasioista käytiin täällä pitkiä, arvokkaita, joskus kiihkeitäkin keskusteluja. Silloin kun veteraanikansanedustaja Veikko Vennamo oli täällä etupenkissä, hän usein nämä keskustelut aloitti. Keskustan ryhmässä oli kansanedustaja PaaVo Vesterinen hyvin innokas ja aloitteellinen veteraaniasioitten puhuja ja aloitteitten tekijä, samoin ed. Lea Sutinen tai ed. Katri-Helena Eskelinen, ja kokoomuksen ryhmästä muistan sellaisen edustajan kuin ed. Saara Mikkolan, joka puhui monesti sotaveteraanien asioista.

Eduskunta on tullut varmaan niin paljon nuoremaksi ja olemme monet sotien jälkeen syntyneitä, niin että emme siitä syystä ehkä koe näitä asioita enää niin arvokkaiksi, että uhraisimme niille salikeskustelussa aikaa. Tietysti on muistettava, että on tahoja, jotka pitävät näistä asioista puhumista aina suosion kalasteluna, ja ehkä monet edustajat siitäkin syystä sitten vaikenemalla nämä asiat ohittavat.

Olen monena vuonna, riippumatta siitä, mitkä puolueet ovat olleet hallitusvastuussa, arvostellut tätä periaatetta, että veteraanien kuntoutusta rahoitetaan Raha-automaattiyhdistyksen varoilla. Totean nytkin, että veteraanit eivät ole Raha-automaattiyhdistyksen veteraaneja, vaan Suomen valtion ja Suomen kansan veteraaneja, jotka olivat eräänlaisia kansanedustajia. Koska koko kansaa ei voitu lähettää sotimaan, niin valittiin edustajat sotimaan. Heillä oli vähän raskaammat aseet kuin meillä nykypäivän kansanedustajilla, jotka kännyköitten, kynien ja tietokoneitten kanssa kansaa edustamme.

Tämä on ongelma siksi, että on veteraaneja, jotka eivät periaatteellisista vakaumuksellisista syistä pelaa rahapelejä koskaan ja tuntevat sen takia alentavaksi sen, että joutuvat alistumaan kuntoutukseen, jota pajatso- ym. automaattivaroilla toteutetaan. Tämähän on valtiontalouden tilalla perusteltu menettely, jota on monena vuonna toteutettu. Rahaa on kuitenkin aina siihen, mitä pidetään tärkeänä, niin se on valtion taloudessakin. Jos tämä olisi tarpeeksi tärkeä asia, niin tämä periaate, jonka olen kuvannut, olisi ennallaan ja valtion normaaleilla budjettirahoilla asiaa hoidettaisiin.

Kun ed. Rask totesi, että valiokunta otti kannan, niin kuin täältä voidaan lukea, että asetusta muutettaisiin niin, että kuntoutukseen hyväksyminen ei olisikaan kiinni veteraanin omasta aloitteellisuudesta, vaan voitaisiin toteuttaa myös

omaisten tai sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten aloitteesta, se on hyvä asia. Veteraanit ovat monesti niin omiin nurkkiinsa kätertyneitä, etteivät osaa enää olla aloitteellisia. Jos ei ole lähellä omaisia, jotka asiaa hieman esillä pitäisivät, on hyvä, että tällainen kanta mietinnössä on otettu.

Pidän myös myönteisenä kannanottoja, joissa puhutaan veteraanien rinnastamisesta terveydentilaltaan lievämmäisiin sotainvalideihin, ja mainintaa, jossa puhutaan sodissa palvelleiden tasa-arvoisesta oikeudesta kuntoutukseen.

Nämähän ovat, niin kuin kaikki tietävät, vähän arkaluontoisia asioita, mutta näin sotien jälkeen syntyneestä on aina tuntunut ihmeelliseltä, että meillä on niin tiukkoja rajoja näissä asioissa. Meillä on useita veteraanijärjestöjä, jotka eivät ole löytäneet ainakaan tällaista järjestöllistä yksimielisyyttä, vaikka asioissa ehkä ovatkin yhtä mieltä. Joskus tuntuu siltä, että sota ei ole kokonaan loppunutkaan, vaan se vielä jatkuu ja juostaan vanhoissa juoksuhaidoissa.

Myös rajankäynti sotainvalidien ja sotaveteraanien välillä on yhä keinotekoisemman tuntui, mitä kauemmaksi sodista eletään. Ajattelen, että sosiaali- ja terveysvaliokunta on tähän aivan kuin peitellysti kirjoittanut sen periaatteen, että tätä keinotekoista rajaa pitäisi häivyttää ja eri tavalla eri tehtävissä sota-aikana palvelleita, niin rintamalla kuin kotirintamallakin palvelleita, pitäisi entistä tasa-arvoisemmin saada kuntoutuksen ja ehkä ihan virallisenkin tunnustuksen piiriin.

Nuorimmat veteraanitunnuksen saaneet veteraanit ovat tänä vuonna täyttäneet jo 70 vuotta ja senkin takia tällaiset rajat ovat todella hyvin keinotekoisia ja arveluttavia.

Arvoisa puhemies! Pidän myönteisinä kantoja, joita sosiaali- ja terveysvaliokunta on ottanut, ja on toivottavaa, että tästä voitaisiin vielä edetä sitten, kun juhlavuosia vietetään ja veteraanien asioita tarkemmin valtiovalta esillä pitää. Juhlapuheet eivät riitä, vaan tarvitaan päätöksiä, tarvitaan budjettiin rahaa, että erilaisia etuisuuksia voidaan veteraani-ikäpolville maksaa.

Ed. M a n n i n e n : Arvoisa puhemies! Huomaan nyt, kun luen valiokunnan mietintöä, jota itsekin olen ollut hyväksymässä, terminologia hieman vaihtelee. Täällä puhutaan, niin kuin lakiesityksen nimikin kuuluu, rintamaveteraaneista ja toisaalta sotaveteraaneista. Tiedän, että kun meillä on kaksi järjestöä Rintamaveteraanit ja Sotaveteraanit, he itse ovat aika tarkkoja nimi-

tyksistä. Toivottavasti, ja näin uskon, harva veteraaneista lukee näitä meidän mietintöjämme.

Mielestäni on hyvin surullista, että joka vuosi pitää tehdä aina tämä laki. En tässä syytä nykyhallitusta, vaan tämä on aloitettu jo edellisen hallituksen aikana vuonna 94, ja joka vuosi joudumme sosiaali- ja terveysvaliokunnassa kuulemaan, kuinka veteraanijärjestöjen edustajat ilmoittavat, että he eivät hyväksy tätä asiaa lähtökohdiltaan, koska Raha-automaattiyhdistys ei ole lähettänyt heitä rintamalle, vaan Suomen valtio. Sen vuoksi muutos tuntuisi kohtuulliselta. Jos kerran määräaikainen laki tehdään, voisiko ajatella, että se olisi useampivuotinen? Ilmeisesti kun se on budjettilakina, katsotaan, että sen on oltava vain yksivuotinen.

Yhdyn myös lämpimästi niihin kannanottoihin, joissa on todettu, että sotaveteraanien ja rintamaveteraanien kuntoutuskiertoa on nopeutettava. Se säästää tulevaisuuden yhteiskunnassa. Kun kerran Raha-automaattiyhdistyksen pussille on menty, sieltä varmasti olisi enemmänkin irrotettavissa. Varmasti turhempiinkin taroituksiin rahaa myönnetään, joten täytyisi jatkossa löytyä huomattavasti enemmän rahaa valiokunnan toivomuksen mukaisesti.

Ed. R i m m i : Rouva puhemies! En ole sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsen enkä ole tähän asiaan kovin syvällisesti tutustunut, mutta viime viikolla juuri sain puhelinsoiton, jossa haettiin asiasta kerrottavan.

Ensinnäkin Raha-automaattiyhdistyksen varojen käyttö on varmasti niin kuin esimerkiksi ed. Alaranta aina hänelle tavanomaisessa, asiallisessa, hyvässä puheenvuorossaan toi esiin. Kun nyt kuitenkin rahatilanne on tällainen, niin ei kai sillä kauheasti liene väliä, millä tavalla korvausmerkitty raha on olemassa, kun ainakin kuntoutusta jollakin tavalla saataisiin hoidetuksi.

Valiokunnan kannanottoon puuttuisin siltä osin, mihin tämä soittajakin, joka minulle soitti puhuen nimenomaan heidän kuntoutusväleistään. He ovat monetkin vielä kohtuullisissa voimissa, mutta koko ajan tilanne rapistuu. Kun he pääsevät näin äärettömän harvoin kuntoutuksen, 5—7 vuoden välein, niin tämä on se hätähuuto, mikä sieltä hyvin voimakkaasti tulee, että tätä väliä pitäisi nopeuttaa, jotta he pysyisivät pidempään siinä kunnossa, että eivät tarvitsisi esimerkiksi laitoksien palveluita.

Kun valiokunta nyt myönteisesti kannanotetaan tähän asiaan suhtautuu, niin haluaisin omalta osaltani myös viestittää siitä, että määrä-

tietoisesti hallitus ryhtyisi valiokunnan toivomuksen mukaisesti etsimään rahoituslähteitä, joilla tämä valiokunnan tahto voitaisiin toteuttaa.

Ed. Huotari: Arvoisa puhemies! Ed. Alaranta mainitsi, että nuoremmat edustajat ehkä eivät ole kiinnostuneita siitä, mitä sotaveteraaneille tai rintamamiesveteraaneille kuuluu eivätkä ehkä ole kiinnostuneita heidän asioidensa hoidosta. Mutta sanon vain, että monilla nuorilla kansanedustajilla on hyvinkin läheisiä sukulaisia, jotka tuovat tätä tietoa hyvinkin tarkkaan myös meidän korviimme.

Kuulun myös niihin, jotka ovat sitä mieltä, että kaikki sodan aikana eläneet ovat tehneet tärkeää työtä, myös ne naiset, jotka yksin hoitivat lapsikatraan, vanhukset ja kotityöt ilman nykyisiä kodinkoneita, vetivät muun muassa pyykkivettä järvestä saavilla ja tekivät monta muuta sellaista työtä, mitä nykyajan keski-ikäisetkään eivät välttämättä ole joutuneet konsaan kokemaan. Sen takia kuntoutus kaikille tämän ikäluokan ihmisille olisi tarpeen, myös niille, jotka eivät varsinaisesti ole rintamalla olleet.

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Tiedän tämän veden järvestä vetämisen. Minulla on maalla sellainen kalhu, millä työnnettiin saavilla. Muistan vielä, miten työntäjän hameenhelmat olivat märät ja jäässä. Ankaria aikoja. Siinä mielessä juuri veteraaneista jotkut ovat saattaneet päästä sota-aikana vaikka hiukan helpommallakin, riippuu ihmisen kohtaloista. Mutta kyllä nämä kotirintamalla olleet naiset, jotka esimerkiksi pienissä oloissa kaikkien näiden lisäksi, mitä ed. Huotari luutteli ja varmaan myös tarkoitti, tekivät sitä, että yötä myöten leikattiin viljaa ja tehtiin pienen talon maataloustöitä, olivat varmasti tietystä mielessä vielä kovemmalla kuin monet miehet rintamalla. Siinä mielessä heidän jättämisensä tämän järjestelmän ulkopuolelle on varsin huono asia.

Mitä tulee kuitenkin veteraanien kuntoutukseen, siinä on kehitytty aika paljon. Minä muistan oman isäni, joka oli sodassa kaikki sodat mukana. Sotien jälkeen eli hän nelisenkymmentä vuotta, yli neljäkymmentä vuotta eikä koskaan päässyt kuntoutukseen ainuttakaan kertaa siihen aikaan, ja ed. Rimmi näyttää, että myös hänellä on samanlaisia kokemuksia. Tosin silloinkin pääsi, mutta silloin pääsivät tietyllä poliittisella perusteella valitut ihmiset eikä sillä perusteella, kuinka paljon on sodassa kärsinyt. Jot-

kut olivat elämän laitapuolen ihmisiä siinä mielessä, vaikka kunnan ihmisiä. Heille ei sitä mahdollisuutta annettu. Kuitenkin tänä päivänä tilanne on huomattavasti parempi kuin joskus aikaisemmin. En sano sitä, että on riittävästi tai liian hyvin, ottaen huomioon, että kehitystä yhteiskunnassa on ollut hyvin paljon tässä asiassa.

Ed. Alaranta: Arvoisa puhemies! Haluan todeta, että en missään tapauksessa halunnut loukata ketään edustajaa, paremmin ed. Huotaria kuin muitakaan siinä, kun totesin, että veteraaniasioiden keskustelu on jotenkin laantunut ja vähentynyt. Olen ollut tässä talossa vähän kauemmin kuin ed. Huotari ja sen takia pystyin tällaista arviota tekemään, kun puhuin ed. Vennamosta, joka istui tässä joskus 80-luvun alussa, ja monista muista kansanedustajista. Tosiasia on se, että tämä keskustelu on aina vain vähentynyt ja vähentynyt. Tässä eduskunnassa ei taida olla monta veteraanitunnuksen omistavaa kansanedustajaa enää. Onkohan muita kuin ed. Tiuri? Tämä on minusta harmillista siksi, että veteraaneja kuitenkin on elossa, vaikkei tässä talossa ole. Niin kuin ed. Huotari totesi, meillä monilla edustajilla on tällaisia omaisten ja tuttavien keskuudessa varmasti ja he ansaitsevat huomiota.

Yritin myös vähän lieventää arvosteluani sillä toteamuksella, minkä olen itsekin kokenut. Jos jossakin tilaisuudessa ei vaalien alla esimerkiksi kansanedustajaehdokas puhu veteraaneista, hän saa kotiin puhelun, jossa sanotaan, ettei anneta enää mitään arvoa, kun ei mainitakaan veteraaneista. Sitten jos tällainen minun ikäiseni edustajaehdokas ja edustaja puhuu veteraaneista, saa kotiin illalla viisi puhelua, joissa sanotaan, ettei poikasten kannata puuttua enää sota-asioihin. Te ette niistä mitään ymmärrä. Ajattelin, että esimerkiksi näistä tekijöistä varmaan johtuu se, että me yritämme hoitaa nämä asiat hiljaisuudessa, mutta sekin on parempi kuin ettei hoidettaisi ollenkaan.

Ed. Tiilikainen: Arvoisa puhemies! Voin hyvin lämpimästi yhtyä niihin, jotka kannattavat sotaveteraanien kuntouttamista vuosittain, varsinkin niiden, jotka ovat ns. ohiammuttuja, kuten täällä on tullut esiin. Itse kuulun siihen ikäpolveen, joka ei sotaan osallistunut, mutta jonka lähipiiri on jo pääosin mennyt manan majoille saamatta kuntoutusta aikanaan ollessaan vielä jollain lailla työkykyinen ja työkuntoinen. Kuitenkin olen työssäni aikaisemmin tavannut sotaveteraaneja hyvin paljon eri puolilla

maata ja myös tuttavapiiriini heitä kuuluu. Melkein järjestään kaikilla heillä on tietynasteinen psyykkinen vamma, joka aiheuttaa myös fyysisiä vammoja. Heillä on kalkkeutumia hartioissa ja se vastuu, joka heidän harteillaan aikanaan oli, alkaa iän myötä painaa ja se vaatii kyllä tämän vuosittaisen kuntoutuksen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Hallituksen esitys kansaneläkelain ja eräiden siihen liittyvien lakien sosiaalivakuutustoimikuntaa koskevien säännösten muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys 168/1996 vp

Sosiaali- ja terveystoimikunnan mietintö 24/1996 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystoimikunnan mietintö n:o 24.

Keskustelu:

Ed. Rask: Rouva puhemies! Tällä hallituksen esityksellä ehdotetaan lakkauttaviksi Kansaneläkelaitoksen paikallishallintoon kuuluvat sosiaalivakuutustoimikunnat, ja sitä perustellaan sillä, että näiden toimikuntien päättävalta on jäänyt käytännössä vain rajattujen yksityisasioiden käsittelyyn. Tämän muutoksen jälkeen kaikki muut paitsi työkyvyttömyyseläkkeitä koskevat hakemukset ratkaistaan pääsääntöisesti Kansaneläkelaitoksen paikallistoimistoissa.

Tämä esitys säästää Kansaneläkelaitoksen vuotuisia hallintomenoja välittömästi noin neljä miljoonaa markkaa ja nopeuttaa etuusasioiden käsittelyä. Sosiaali- ja terveystoimikunta oli tämän päätöksen tehdessään täysin yksimielinen.

Ed. Huotari: Arvoisa puhemies! Tämä esitys on aivan oikea ja karsii ehkä sellaista byrokratiaa, joka on käynyt tarpeettomaksi. Mutta keskustelussa valiokunnassa kuitenkin tuli esille se, että Kansaneläkelaitoksella on nykyisin aika paljon tehtäviä ja myös he joutuvat tekemään paljon tulkintaa laeista. Ihmiset eivät välttämättä enää tiedä, mitä oikeuksia heillä on tai valitus-oikeuksista. Sen vuoksi mietimme, pitäisikö olla

jokin sellainen instanssi, johon kuitenkin asiakkaatkin voisivat ottaa yhteyttä, jos he ovat tyytymättömiä esimerkiksi virkailijan toimintaan. Tuli kyllä myös esille se, että kansanedustajathan monesti joutuvat tähän rooliin, mutta pitäisikö Kansaneläkelaitoksella olla omassa organisaatiossaan oma tällainen instanssi.

Ed. Manninen: Arvoisa puhemies! Vaikka, niin kuin tässä on todettu, olimme yksimielisiä tästä lakkauttamisesta, niin kyllä yhdyin vakavasti siihen huoleen, että meillä yhteiskunta virkamies- tai pitäisikö sanoa nykyisin virkahenkilövaltaistuu, ja sillä on omat seurauksensa. Väheksymättä ollenkaan virkamiehiä, olen itsekin ollut neljännesvuosisadan virkamiehenä, kyllä totean, että helposti syntyy työpaikkasokeutta, joka voi johtaa ainakin kansalaisten mielestä aika omituisiin ja kummallisiin päätöksiin. Saataisi olla paikallaan, että monissa tapauksissa olisi ulkopuolista tervettä maallikkojärkeä, jolla vähän saatettaisiin maan pinnalle joissakin asioissa.

Myös tuossa keskustelussa aika yksimielisesti evästimme valiokunnassa olevia Kansaneläkelaitoksen valtuutettuja, että Kansaneläkelaitoksen pitäisi miettiä sellaisia kanavia, joiden avulla kansalaisten voisi sanoa kansalaisyhteiskuntaan luonnollisesti kuuluvia eräänlaisia kontrollikoneistoja tai ainakin palveluiden laadun arviointijärjestelmiä voitaisiin luoda, sillä meillä on kunnallishallinnostakin sellaisia kokemuksia, että kun lautakuntapohjia liiaksi supistetaan, niin se etäännyttää kansalaisia tietyllä tavalla hallinnosta. Tämän toivoisin pöytäkirjaan merkittäväksi, että myös tosiaan Kansaneläkelaitoksen valtuutetut ryhtyisivät miettimään uusia keinoja ja tapoja lisätä kansalaisdemokratiaa näidenkin asioiden suhteen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Hallituksen esitys laiksi ydinenergiain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys 117/1996 vp

Talousvaliokunnan mietintö 17/1996 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 17.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Hallituksen esitys laiksi työneuvostosta ja työsuojelun poikkeusluvista annetun lain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 179/1996 vp
Työasiainvaliokunnan mietintö 12/1996 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on työasiainvaliokunnan mietintö n:o 12.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

8) Hallituksen esitys laiksi yhteistoiminnasta yrityksissä annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 99/1996 vp
Työasiainvaliokunnan mietintö 13/1996 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on työasiainvaliokunnan mietintö n:o 13.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on huomenna torstaina kello 16.30.

Täysistunto lopetetaan kello 20.58.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen

